

KOMORNÍ LISTY

ČASOPIS SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

ROZHOVOR S
prezidentem Notářské komory ČR
Mgr. Radimem Neubauerem

vydává Exekutorská komora České republiky

4/2024
17. ročník

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA
& EPRAVO.CZ VYHLAŠUJÍ

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

19. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

právníkroku 2024

STÁLÉ KATEGORIE:

- Občanské právo
- Trestní právo
- Správní právo
- Pracovní právo
- Občanská a lidská práva a právo ústavní

KATEGORIE SE SPECIÁLNÍMI KRITÉRII:

- Talent roku
- Pro bono
- Právníká síň slávy

PARTNEŘI SOUTĚŽE:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Unie obhájců ČR
- Jednota českých právníků
- Český helsinský výbor

Soutěž již tradičně probíhá pod záštitou předsedy vlády ČR a ministra spravedlnosti.

Nominace na ocenění cenou sv. Yva jsou přijímány na webu www.pravnikroku.cz od 30. 9. 2024 do 28. 2. 2025. Zde jsou k dispozici podrobné instrukce k nominacím a nominační formulář. Informace naleznete též na webových stránkách pořadatelů, všech justičních partnerů soutěže a v právnických periodikách. Podrobnosti o prodeji vstupenek na galavečer a zvýhodněném ubytování v Brně hledejte v Bulletinu advokacie, na Advokátním deníku, na webu a sociálních sítích České advokátní komory.

GALAVEČER 19. ROČNÍKU PRÁVNÍKA ROKU PROBĚHNE V KVĚTNU 2025 V BRNĚ.

O přesném datu a místě konání budou organizátoři informovat. Sledujte média ČAK!

Mgr. Jan Mlynarčík
prezident Exekutorské komory ČR

Editorial

Vážení čtenáři Komorních listů, vážené kolegyně, vážení kolegové, rok 2024 je za námi a stalo se již poměrně ustáleným klišé, že začátkem nového roku je potřeba zhodnotit ten uplynulý. V takovém hodnocení se zpravidla uvede, co se za ten rok povedlo, co nikoli a co je potřeba do budoucna změnit či vylepšit. Zpravidla si nechystám seznam kladů a záporů či prachobyčejných pro a proti. Naopak jsem přesvědčen, že je třeba hovořit o tom důležitém, neboť lidé mnohdy příslovečně *pro stromy nevidí les*. Proto bych rád pouze zmínil několik důležitých událostí, které ovlivnily život a práci soudních exekutorů v České republice.

V dubnu loňského roku se konal 44. sněm soudních exekutorů, na němž bylo zvoleno staronové vedení Exekutorské komory ČR. Tuto holou skutečnost ve spojení s hojnou účastí soudních exekutorů považuji za projev důvěry našich kolegů v práci celého prezidia, čehož si nesmírně vážím. Pevně věřím, že enormní množství práce všech členů prezidia, stovky hodin příprav a desítky jednání, které jsme podstoupili, povedou k lepším podmínkám pro výkon exekuční činnosti i k lepšímu stavu vymáhání práva.

Hned na úvod musím zmínit, že jsme se letos konečně posunuli alespoň o trochu blíže realitě jednadvacátého století a naplnění požadavku na elektronizaci justičních procesů. Podařilo se nám totiž přesvědčit téměř všechny soudy v České republice, že předkládání exekučních spisů na CDčkách je již dávno pasé a z hlediska kyberbezpečnosti značně nevyhovující. Díky tomu můžeme předkládat spisy prostřednictvím justiční elektronické aplikace a snížit tak náklady na výkon exekuční činnosti, které jsou v současnosti kvůli inflaci a byrokratizaci exekučního řízení neúnosně vysoké.

Rok 2024 se nesl víceméně ve znamení boje za změnu exekutorského tarifu. Navzdory jasným ekonomickým podkladům a právní argumentaci, které jsme opakovaně předkládali Ministerstvu

spravedlnosti, jsme se setkali s postojem, jenž by se dal bez obtíží označit za legislativní prokrastinaci. Internetové definice tohoto pojmu se víceméně shodují na tom, že se jedná o tendenci odkládat plnění činností a úkolů, zejména těch nepříjemných, na pozdější dobu. Zřejmě proto jsme neustále slyšeli: „*teď to nejde, jsou povodně*“ nebo „*teď to nejde, z vlády odešli piráti*“ nebo „*teď se to nehodí, budou volby*.“ Náprava evidentně závadného stavu, v němž exekutorský tarif zcela nereflakuje ekonomickou situaci dnešní doby, byla právě tím politicky „nepříjemným“ úkolem. Všichni vědí, že je to potřeba udělat, ale nikdo to udělat nechce. Do očí bijící je to obzvláště za situace, kdy jiným svobodným právnickým profesím byl tarif zvýšen. Chápu, že politicky je těžké vysvětlit, proč je třeba právě exekutorům zvýšit tarifní odměny a paušální náhrady (které se mimochodem za posledních více než 20 let nezvýšily, ba naopak snížily). Nicméně tyto náhrady se na rozdíl od případů, kdy je vymáhání v rukou státu v podobě soudů nebo správních orgánů, neplatí ze státního rozpočtu a nehradíme je tedy všichni na daních. Naopak náklady exekuce hradí pouze ti, kdo je způsobili, a v tomto ohledu prostě stát selhává v informování veřejnosti.

V souvislosti s tím však musím dodat, že i nálada mezi politiky se obrací. Někteří už si začínají uvědomovat, že nelze dlužníkům neustále ulevovat, jinak systém vymáhání zkolabuje. Ostatně již nyní jsme se všemi oddlužovacími akcemi typu Milostivé léto či zjednodušením podmínek pro oddlužení na hraně toho, co systém unese. Volená reprezentace proto již začíná obracet a první z nich volají po narovnání systému a novém vybalancování práv dlužníků a věřitelů. Pevně proto věřím, že se nám v nejbližší době podaří prosadit alespoň nějaké změny, které povedou k lepšímu a spravedlivějšímu vymáhání práva v České republice.

Narážíme však na nečekaný problém v podobě až překvapivé síly některých velkých neziskových organizací. Jakkoli mohou mnohdy zastávat obecně

prospěšné názory a dělat záslužnou činnost, jindy se až neskonale urputně bijí za zájmy marginální části společnosti, která si to jednoduše nezaslouží. Jedná se o nikým nevolené subjekty, které zcela sebevědomě vstupují do legislativních procesů. Lobují u poslanců i členů vlády a často pod pohrůžkou účelové a jednostranně zaujaté medializace prosazují věci, s nimiž by voliči vládní koalice a podle průzkumů zřejmě ani většinoví voliči nesouhlasili. Velmi těžko se pak prosazují návrhy na změnu exekučního prostředí a jeho návrat do doby, kdy práva dlužníků a věřitelů byla vyvážená. Přitom už i mnozí internetoví diskutující, kteří dříve volali po zrušení exekutorů, nyní nesouhlasí s tím, abychom náklady za vymáhání dluhů hradili my všichni prostřednictvím státního rozpočtu. Jak může mít stát prostředky na důchody, dávky a pomoc potřebným, pokud si neustále vytváří díru v rozpočtu odpouštěním dluhů a jejich hrazením za dlužníky? Musíme tedy opakovaně vyzývat politickou reprezentaci státu, aby měla odvahu přijmout změny nezbytné a nikoli pouze ty líbivé.

Odhlédněme ale již od roku loňského a řekněme si, co nás čeká v roce 2025. Ve dnech 14. a 15. května proběhne druhý obnovený Sjezd českých právníků, na jehož přípravě se Exekutorská komora ČR podílí společně s ostatními právníckými profesemi. Připouštím, že někomu taková akce může připadat jako hon za právníckým snobstvím. Nicméně pohlédneme-li na sjezd širší optikou, zjistíme, že nic nemůže být pravdě více vzdáleno.

Sjezd českých právníků představuje v moderní době staronovou avšak poměrně unikátní platformu pro setkávání členů právnícké obce, neboť se jej účastní zástupci všech právníckých profesí bez ohledu na jejich zákonné ustavení. Naskýtá se příležitost spolupracovat na společných tématech, seznámit ostatní s tématy vlastními a zjistit, zda jsou všeobecně akceptovatelné či nikoli. Meziprofesní dialog hraje prim při vzájemné podpoře v rámci legislativních procesů či vyjednávání s politickou reprezentací.

Výstupem prvního obnoveného Sjezdu českých právníků bylo závěrečné komuniké, jímž se právnícká obec hlásila k hodnotám demokratického právního státu a zavázala se o něj neustále usilovat. Zástupci jednotlivých profesí se posléze se-

tkávali a nadále setkávají u příležitosti tzv. kulatých stolů, v rámci kterých probírají naléhavé právní otázky současnosti. Letošní Sjezd českých právníků si klade mnohem konkrétnější cíl – elektronizaci a digitalizaci justičních procesů. Očekáváme konkrétní nápady jak dosáhnout elektronizace, stejně jako úvahy nad riziky a přínosy digitalizace či využívání umělé inteligence v právní praxi. Věřím proto, že se na sjezdu povede velmi konstruktivní diskuse. Zároveň spatřuji velkou příležitost pro soudní exekutory ukázat, proč jsou pomyslnými premianty v oblasti elektronizace a digitalizace procesů v České republice, a představit či přímo prosadit naše již vyzkoušená a funkční řešení a vize.

Bohužel již dávno nejsme tou „lukrativní“ profesí, za kterou nás společnost má. Soudních exekutorů ubývá a o profesi není mezi mladými absolventy příliš velký zájem. Právě proto jsem však přesvědčen, že naše práce v prezidiu má smysl. Nadále usilujeme a budeme usilovat o zlepšení podmínek pro výkon exekutorské profese, kterou považuji za pilíř právního státu. Věřím, že velmi pomůže i pouhé zavedení dalších mimoexekučních činností soudních exekutorů, na kterém taktéž pracujeme a které prezentujeme zákonodárcům.

Budoucnost není jistá a není růžová. Upřímně si však musíme odpovědět na otázku: „Kdy byla?“ Hledím proto do příštího roku i do další budoucnosti s optimismem. Budou-li mezi námi stále lidé, kteří na zachování vymahatelnosti práva mají upřímný zájem, bude dobře. Koneckonců s námi, soudními exekutory, je to zřejmě těžké, ovšem bez nás to prostě a jednoduše nejde.

Mgr. Jan Mlynarčík
prezident Exekutorské komory ČR

Obsah

1	EDITORIAL	3
2	ABSTRAKTY	6
3	ROZHOVOR	
	Notáři a exekutoři: Inspirativní synergie klíčových pilířů české justice Mgr. Libor Vaculík a Mgr. Ing. Antonín Toman	7
4	ČLÁNKY	
	Nízkotučné exekuce I Mgr. Ing. Antonín Toman	11
	Třetí poznámka k souběhu dědictví a exekučního řízení Mgr. Ing. Lucie Bártová a Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.	17
	Donucovacie opatrenia v slovenskom Exekučnom poriadku JUDr. Peter Stodola, PhD. a Mgr. Michaela Martincová	31
	Setkání bratrských komor EK ČR a SKE - říjen 2024 Mgr. Stanislav Molák	42
	Roční přehled judikatury Ústavního soudu JUDr. Lenka Pekařová	47
5	JUDIKATURA	
	Judikatura v exekučních věcech Mgr. David Hozman	53
6	Z HISTORIE	
	Stalo se... JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	63
7	ZPRÁVY Z KOMORY	
	Společný seminář UIHJ a CEPEJ: Umělá inteligence v justici a vymáhání pohledávek Mgr. Tomáš Tunkl	64
	Mezinárodní spolupráce soudních exekutorů: Stálé rady UEHJ a UIHJ přinášejí nové impulzy a projekty Mgr. Tomáš Tunkl	66
	Sjezd českých právníků 2025 - Bude digitální věk prospívat spravedlnosti? Mgr. Jan Mlynarčík	68
	Z jednání prezidia EK ČR Mgr. Petr Prokop Ustohal	70
8	ABSTRACTS	72

Abstrakty

Mgr. Ing. Antonín Toman

Nízkotučné exekuce I

Z exekučního řízení se v návaznosti na desítky ad hoc novelizací spíše nesystémového charakteru stal proces nadmíru komplikovaný a těžkopádný. Volání po tom, že je třeba výrazně revidovat normy exekučního práva, je proto nutné vzít jako výzvu a „hozenou rukavici“ zvednout. Článek se zabývá tím, jakým způsobem začít s postupnými revizemi. Podle autora je třeba začít u exekucí, v nichž se vymáhá povinnost nízké nominální hodnoty a vytvořit odlehčenou alternativu k dnešnímu procesu. První část příspěvku, která je součástí tohoto dílu Komorních listů, je spíše úvodem do diskuse, ve kterém se vymezují teoretická východiska procesu „nízkotučných exekucí“.

str. 11

Mgr. Ing. Lucie Bártová a Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.

Třetí poznámka k souběhu dědictví a exekučního řízení

V tomto díle se zaměřujeme na situaci, kdy se zjistí, že pozůstalost sice obsahuje majetek nikoliv nepatrné hodnoty, avšak taktéž dluhy, které převyšují hodnotu takového majetku. Samozřejmě, že dědicové v případě zvláštní obliby zděděného majetku, mohou při použití výhrady soupisu vyplatit i dluhy až do výše zděděného majetku. Hodnotově ničeho ve svém majetku navíc nezískají, ale udrží si svůj rodinný majetek. Taková situace je však spíše výjimečná.

str. 17

JUDr. Peter Stodola, PhD. a Mgr. Michaela Martinčová

Donucovacie opatrenia v slovenskom Exekučnom poriadku

Moderné technológie, finančné produkty, neobanky, kryptomeny, zvyšovanie nepostihnuteľných súm pri výkone rozhodnutia, i niektoré právne inštitúty, umožňujú stále väčšej skupine povinných efektívne nakladať s majetkom tak, aby bol prakticky nezistiteľný exekútorom, či nepostihnuteľný tradičnými spôsobmi vedenia exekúcie. V tomto kontexte vystala otázka, ako povinných donútiť, aby si plnili aspoň niektoré povinnosti, ktoré majú pre exekučné konanie osobitný význam. Slovenský zákonodarca na túto otázku zareagoval právnou úpravou donucovacích opatrení. Nakoľko bola táto iniciatíva úspešná, sa pokúsime analyzovať v predloženom príspevku.

str. 31

ptali se: Mgr. Libor Vaculík, Mgr. Ing. Antonín Toman

Notáři a exekutoři: Inspirativní synergie klíčových pilířů české justice

Digitalizace právního prostředí a prohlubování spolupráce mezi notáři a exekutory představují výzvy i příležitosti. Prezident Notářské komory ČR Mgr. Radim Neubauer v rozhovoru přibližuje úspěchy v oblasti bezpečnosti notářských úschov, zamýšlí se nad zaváděním umělé inteligence a diskutuje o jednotné evidenci exekucí. Jak mohou obě profese efektivně spolupracovat na zlepšení služeb pro občany a co je čeká v budoucnosti?

Co považujete za největší úspěch Notářské komory ČR v uplynulém roce a co byste rád napravil?

Minulý rok byl pro Notářskou komoru (NKČR) zásadní v oblasti digitalizace. Po zavedení možnosti založit a také provádět změny obchodních společností plně online jsme letos představili nové zabezpečení notářských úschov peněz. Systém je založen na automatizované výměně dat v reálném čase mezi bankou a Centrálním informačním systémem (CIS) NKČR. CIS posílá účastníkům úschovy automatické notifikace e-mailem, a výhledově i sms nebo datovou zprávou, o všech pohybech na úschovním účtu, přičemž u odchozích plateb též zkontroluje, že byly poukázány na účet zadaný notářem jako účet klienta. V případě, že by peníze byly notářem odeslány na jiný účet, než který klient původně notáři nahlásil, pošle systém notifikaci nejen klientovi, ale i NKČR a ta v krajním případě může ve spolupráci s orgány veřejné moci převod peněz zastavit.

V loňském roce jsme systém plnohodnotně zprovoznili s bankou, u které má úschovní účty největší počet notářů a naším cílem pro tento rok je napojení CIS na další banky, s nimiž jednání v mi-

nulém roce bohužel nedospěla až k finálnímu napojení.

Všechna právnická profesní uskupení již delší dobu úspěšně spolupracují na pořádání obnoveného Sjezdu českých právníků, který se poprvé konal v roce 2022 a bude se konat znovu letos. Zeptám se však poněkud netradičně: Existuje něco, co byste z pozice vrcholného představitele Notářské komory ČR na této spolupráci změnil?

Podpisem memoranda o spolupráci mezi Jednotou českých právníků a jednotlivými právnickými profesními uskupeními vznikla unikátní apolitická platforma pro diskutování rozličných právních témat, která se dotýkají všech právnických profesí. Vznik této platformy umožnil též vzkříšení tradice právnických sjezdů, jehož první ročník potvrdil, že spolupráce mezi právnickými profesemi, které ač v běžném stavovském životě sledují každá své od sebe se lišící cíle, je nejen možná, ale i přínosná.

Plánujete jako Notářská komora ČR nějakým konkrétním způsobem prosazovat využívání umělé inteligence v rámci notářské činnosti? A co si myslíte o „právu na analog“ a na to „být offline“?

Na umělou inteligenci se nás při příchodu ChatGPT často ptala média a vždy jsme potvrdovali, že k usnadnění komunikace s veřejností a také své práce ji notáři mohou využívat. U notáře je vždy kladen důraz na právní jistotu, tak to zůstane i při využívání umělé inteligence. Plně do

jejích rukou se tedy nespěříme, lidský faktor je v naší profesi nezastupitelný, notář vždy za svou práci plně ručí.

Ohledně práva na analogové technologie a práva být offline máme také jasný názor a také přístup – všude, kde nabízíme služby digitálně, vždy zůstává i možnost fyzické návštěvy notářského úřadu. Zejména starší generace (ale nejen ta) ji asi bude využívat stále, s nadcházejícími generacemi pak pravděpodobně bude online spojení s notářem čím dál častější. Stále ale jsou oblasti notář-

ské činnosti, ve kterých je osobní jednání vhodnější – zejména u citlivých a emočně náročných pozůstalostních řízení ji preferují jak dědici, tak notáři. Koneckonců všichni víme, jak nepříjemná a často zdlouhavá je komunikace s autodem, je lhostejné, zda po telefonu nebo prostřednictvím počítače. Člověk se obvykle snaží dostat k živému operátorovi. Umělá inteligence by měla být v práci notáře využívána tak, aby pro účastníky byla v zásadě neviditelná a hlavně aby je neobtěžovala.

“

Činnost notářů a exekutorů je v některých ohledech nepochybně provázaná a detailnější znalost problematiky pramenící z exekučního práva by pro notáře byla přínosem.

”

Jaký největší přínos a jakou největší hrozbu spatřujete v používání umělé inteligence v oblasti výkonu notářství?

Domnívám se, že bychom na umělou inteligenci neměli nahlížet takto černobíle, tedy nespátřovat ji jako hrozbu či přínos, ale spíše jako nástroj, který nám může usnadnit některé přípravné úkony, resp. úkony které jsou rutinní povahy. Dosavadní pojetí notářské profese je založeno na osobním přístupu a osobní odpovědnosti každého jednotlivého notáře nebo jeho zaměstnance, a přestože si umím představit širší využití AI jako podpůrného nástroje v každodenní notářské praxi, tak se neobávám toho, že by AI v dohledné době „notáře – člověka“ nahradila.

V rámci navrhované elektronizace justice se hovoří mimo jiné i o potřebě standardizované, a tedy jednotné podoby úkonů a listin vydávaných právníky profesemi v postavení orgánu veřejné moci. Jaký názor na tuto problematiku coby praktikující notář máte?

Proces elektronizace justice započal již v roce 2008 a jeho hlavním cílem bylo zvýšení dostupnosti a průchodnosti justice, zvýšení efektivity a spolupráce mezi resorty, zlepšení komunikace mezi justicí a veřejností a v neposlední řadě snažší sdílení spisů mezi jednotlivými soudy. Nyní jsme v roce 2025 a přesto, že určitá část justice digitalizována alespoň do jisté míry byla,

tak například elektronický justiční spis, který by zejména pro nás notáře jako soudní komisaře v pozůstalostním řízení nebo při zápisech do veřejných rejstříků či evidence skutečných majitelů byl velkým usnadněním, je stále v nedohlednu.

Co se týče požadavku na standardizovanou podobu úkonů, domnívám se, že u úkonů, u nichž jednotná povaha neodporuje jejich podstatě, může být takové sjednocení přínosem zejména pak z pohledu veřejnosti. Je zde však hrozba toho, dostat každý dokument do jakéhosi vzoru, což se jeví jako skoro nemožné.

Mějme na paměti slova, která na úřadech můžeme slyšet: „Ale systém mě tam nepustí“. Řešíme případy jedinečné týkající se konkrétních osob, které nejsou stejné a právnické profese by měly být člověku nápomocné při řešení jeho problémů, neměly by se snažit vtěsnat člověka do vzorů. Systém může být prostředkem, měl by být člověku ku prospěchu, měl by mu sloužit, zjednodušit práci, nikoli naopak.

Spolupracují notáři v současnosti nějakým konkrétním způsobem se soudními exekutory při výkonu notářství? Jak by se dle Vašeho názoru dala tato spolupráce ještě více prohloubit?

Mám za to, že zkušenosti exekutorů lze využít v rámci zpeněžování majetku v rámci likvidace pozůstalosti a vím, že někteří notáři tak činí. Exekutoři též před nařízením exekuce na jednoho z manželů nahlíží do Seznamu listin o manželských majetkových režimech, což dává manželům mnohem vyšší míru jistoty, než tomu bylo za minulé právní úpravy.

Jak se stavíte k návrhu, aby se do Centrální evidence exekucí spravované Exekutorskou komorou ČR zapisovaly i exekuce vedené veškerými ostatními exekučními orgány v tuzemsku, např. soudní výkony rozhodnutí, správní a daňové exekuce? Pomohla by tato změna i notářům při výkonu jejich činnosti (např. v rámci dědického řízení) příp. ostatním právnickým profesím?

Notáři při své činnosti v Centrální evidenci exekucí lustrují výjimečně, ale obecně se dá říci, že pro-

pojení registrů, databází či evidencí práci usnadňuje a urychluje. Sjednocení všech zápisů o exekucích by tedy mohlo být v určitých případech ku prospěchu. Na druhou stranu nevitáme snahu evidovat centrálně majetek, dluhy, práva, i když se to zdá být pouze prospěšné, nese to s sebou riziko zneužití a omezení svobody. Ano, je častá reakce, že poctivý člověk nemá co skrývat, a tedy regulace či evidence poctivým přece nemůže vadit, to je však pohled zkreslený a velmi nebezpečný.

Stojí současný český právní stát před nějakou akutní hrozbou, kterou je potřeba urgentně řešit? Jakým způsobem?

Domnívám se, že náš právní řád aktuálně žádné bezprostřední hrozbě nečelí, spíše určité přebujelosti a nesrozumitelnosti, a to zejména pro neprávnickou veřejnost. Pomohlo by tak určité věci zjednodušit a neměnit to, co funguje. Jak jsem říkal, snaha vše regulovat, kontrolovat, ukládat nové a nové povinnosti soukromým osobám je velmi nebezpečná. Je však třeba si uvědomit, že český právní řád je ovlivňován evropským právem, a je tedy třeba bedlivě sledovat a ovlivňovat podobu směrnic a nařízení a u směrnic hlídat, aby jejich implementace byla minimalistická. Idea může být dobrá, ale často se posune tak, že pouze ztíží a obtěžují život běžným lidem a zcela minou nadnárodní korporace, k jejichž regulaci byly původně určeny.

Exekutorská komora ČR dlouhodobě usiluje o rozšíření tzv. dalších činností soudních exekutorů mimo exekuční činnost. Mezi tyto další činnosti patří i doručování soudních písemností a písemností dalších subjektů v postavení orgánu veřejné moci. Kromě jiného se tak může jednat i o doručování listin pro notáře v postavení soudního komisaře. Zaujímá Notářská komora ČR k tomuto návrhu nějaký konkrétní postoj?

O rozšíření dalších činností usilují všechny právnické profese a je nutno říci, že nám se to podařilo v případě zápisů notářem do veřejných rejstříků, kde je tato změna velmi dobře vnímaná podnikatelskou veřejností. Čili rozhodující by měl být přínos pro veřejnost a pochopitelně od toho odvozený přínos pro danou právnickou profesi, to

je zcela legitimní. Stát vykonává množství činností, které využívá omezený počet osob, přesto jsou placeny z veřejných prostředků, tedy i z peněz těch, kteří danou činnost nevyužijí. Pokud takové činnosti stát přenechá na soukromé subjekty, tedy např. na notáře či exekutory, vnímáme to jako správnou cestu. Co se týče konkrétního dotazu na doručování, tak musím říci, že notáři nemají příliš potíží s doručováním v pozůstalostních věcech, takže je otázkou, jaký přínos by to mělo. Navíc se domnívám, že ze strany státu dříve či později zvládnou doručování elektronickou cestou a že to bude stát, který bude mít občanům snahu upírat z „dobrého důvodu“ právo být off-line. Zatím je tato snaha státu směřována pouze proti podnikajícím osobám.

Jak mohou podle Vás notáři a soudní exekutoři prohlubovat vzájemnou součinnost? Jejich činnost se prolíná pouze

Mgr. Radim Neubauer

prezident Notářské komory ČR

částečně, zároveň ale nabízí klientům různé služby, které se vhodně doplňují. Aby klient dostal komplexní službu, může být pro exekutora potřebné/vhodné využít služeb notáře a někdy naopak (právní pomoc po vydání exekučního titulu, dobrovolné dražby, osobní doručování, ale konečně i exekuční činnost jako taková). Jak se Notářská komora dívá na bližší spolupráci/sdílení systematictějšího charakteru, popř. institucionálního charakteru – např. na regionální bázi?

Možnosti vzájemné součinnosti jsou do velké míry limitovány odlišnou povahou našich profesí. K notáři se chodí lidé zpravidla dohodnout a upravit svá práva a povinnosti s cílem předejít možným sporům v budoucnu. V tomto okamžiku lidé většinou ani nepočítají s tím, že by některé povinnosti neměli plnit. Zatímco k exekutorovi jde jedna ze stran naopak až poté, co své porušené právo chce vymoci.

S tím souvisí i otázka vzdělávání. Exekutoři a notáři nemají často detailní povědomí o tom, jaké služby druhá profese nabízí, resp. může nabízet. Neplánuje Notářská komora v tomto směru spolupracovat s Exekutorskou komorou?

Činnost notářů a exekutorů je v některých ohledech nepochybně provázaná a detailnější znalost problematiky pramenící z exekučního práva by pro notáře byla přínosem. Jsem přesvědčen, že také naopak - prohloubení znalostí o řízení o pozůstalosti by bylo nápomocné exekutorům. Stejně tak existují otevřené výkladové otázky, k jejichž vyřešení by taková spolupráce nepochybně přispěla.

Článek on-line si přečtete zde:

text: Mgr. Ing. Antonín Toman
 právník Exekutorské komory ČR

Nízkotučné exekuce I

1. Úvod – výroční převážení exekučního řádu

Již bylo řečeno mnohokrát, že exekuční řád je jeden z nejčastěji novelizovaných předpisů. Průměrné tempo novelizovanosti činí přes 2 novely každý rok (52 novel za 24 let existence). Lidé aplikující exekuční řád vidí na první pohled, že takové tempo exekučnímu řádu vůbec nesvědčí. Nelze si nevšimnout, že exekuční řád v důsledku nadměrného přísunu zákonodárné potrawy ztučněl a má-li se rozpohybovat, tak těžce dýše. To je špatná zpráva pro všechny, kteří to myslí s vymahatelností práva v České republice vážně. Ti si nepochybně musí přát, aby exekuční proces byl ve formě a nachystán vždy vyvažovat spravedlivě zájmy vymáhajících věřitelů a dlužníků. Zdá se, že toho je schopen stále méně.

Legislativní text exekučního řádu v době svého přijetí v roce 2001 čítal 16 611 slov včetně veškerých poznámek a odkazů, resp. 92 967 znaků bez mezer. Exekuční řád dnes, tj. ve znění všech pozdějších předpisů, nabobtnal na 31 412 slov, resp. 177 971 znaků bez mezer. Zjednodušeně řečeno lze říct, že exekuční řád je dvakrát takový než v době, kdy se stal dospělým tím, že vyšel ve Sbírce zákonů. Pozorný čtenář, což je v případě Komorních listů téměř každý čtenář, jistě může namítnout, že převážná část změn se mohla týkat těch částí exekučního řádu, které se nedotýkají samotné podstaty exekučního procesu.

Samotná hlava III (§ 28 až § 73) věnující se samotnému exekučnímu procesu obsahovala

5 434 slov, resp. 32 026 bez mezer – šlo tedy zhruba o třetinu normativního textu. Dnes se roztéká do 14 711 slov, resp. 84 782 znaků bez mezer. Ústřední část exekučního řádu tudíž dokonce tuční „nadproporčně“. Jistě by šlo namítnout v duchu našich babiček, že „ten náš mladý byl jenom kost a kůže, konečně trochu zesílil“. To by ale byla bagatelizace vážného „pod povrchem bublajícího problému“, který pociťují všichni klíčoví aktéři v každodenní praxi.

Rovněž by leckterý kriticky uvažující čtenář, což (opět) je v případě Komorních listů téměř každý, mohl namítnout, že nikdo na světě není ostrovem sám pro sebe a je třeba se dívat i na to, v jaké formě je nerozlučný parťák exekučního řádu, kterým je odjakživa část šestá občanského soudního řádu. Tihle dva rošťáci se od sebe již 14 let nemohou odtrhnout, což je zcela po právu (neu)stále trnem v oku mnoha právních profesionálů¹. Ke dni účinnosti exekučního řádu měla část šestá občanského soudního řádu celkem 17 941 slov, resp. 101 414 znaků bez mezer. Dnes, tj. ve znění všech pozdějších předpisů, obsahuje celkem 33 215 slov, resp. 187 105 znaků bez mezer. Je tedy patrné, že oba nerozluční parťáci spokojeně kynou ruku v ruce².

¹ Čtenář promine, pokud si dovolím osobní výkřik. Dle mého (asi macešského) názoru by exekučnímu řádu prospělo, kdyby se konečně osamostatnil ze spárů občanského soudního řádu a byl schopen v dnešním dynamickém světě fungovat bez nuceného a kostrbatého spojení s tímto dosti obstarožním parťákem.

² Z druhé strany je třeba přiznat, že ustanovení o výkonu rozhodnutí v současném občanském soudním řádu byla přivedena (tehdy jako část pátá) na svět ve stavu podvyživeném, což bylo dáno zejména tehdejší politickou doktrínou. Výmluvně to plyne z důvodové zprávy k o.s.ř.: „Lze očekávat, že s postupujícím vývojem naší společnosti a s růstem socialistického uvědomění občanů se bude dobrovolně plnění uložených povinností stávat čím dále tím více samozřejmostí.(...)Úprava výkonu rozhodnutí je proti dosavadním exekučním předpisům zjednodušena (...)“.

Je proto vhodný čas **otevřít konkrétní diskusi**³ nad tím, zda již konečně (ne)uzrál čas na tvrdou redukční dietu ustanovení exekučního práva. A pokud ano, jakým způsobem učinit normy exekučního práva atletičtějšími, aniž by současně dostatečně naplňovaly všechny zásady, na kterých byly základy exekučního procesu po staletí stavěny. Jestli se má tak stát radikálním řešením, postupnými změnami či jiným způsobem. K tomu je třeba zhodnotit také legislativní kapacity, reformní výtlak a entuziasmus české veřejné správy i politickou realitu.

V tomto článku využívám zaužívaného pojmosloví exekučního práva, jakkoliv by i ono mělo projít očistou a být zbaveno doktrinálního nánosu z 60. let minulého století.

2. Pilotáž exekucemi s nízkou hodnotou

Dobrým podkladem do potřebné veřejné diskuse o podobě vymáhání dobrovolně nesplněných povinností uložených orgány veřejné moci či jinými zákonem aprobovanými orgány či osobami by mohla být **praktická zkušenost** z používání nového procesního rámce, který by byl vytvořen jako alternativa k současnému těžkopádnému exekučnímu procesu a který se použil **pouze na jasně definovanou část exekucí** – a to v závislosti na okolnostech obligatorně anebo fakultativně. Možných dělicích kritérií pro naznačenou pilotáž lze najít celou řadu – typově jde o štěpné linie subjektové dělicí množinu exekucí v návaznosti na osobu povinného či oprávněného (např. fyzické osoby x právnické osoby, spotřebitelé x podnikatelé, osoba soukromého práva x osoba veřejného práva) a předmětové dělicí množinu exekucí podle povahy vymáhané povinnosti (např. podle typu či kvality exekučního titulu, podle povahy či velikosti nuceně vymáhané povinnosti).

Dnešní exekuční proces je v důsledku všech legislativních změn jako lokomotiva, která se pomalu rozjíždí, má velkou spotřebu a také velkou setrvačnost. Nový procesní rámec, který si může

me pracovně nazvat jako „nízkotučné exekuce“, popř. „exekuce light“, by měl všechny tyto slabé stránky minimalizovat. Takový proces by měl dále co nejvíce vytěžít z běžících procesů elektronizace a digitalizace společnosti způsobem, který co nejlépe zvýrazní podstatu a samotnou funkci exekučního řízení v moderní společnosti prosperující v atmosféře právního státu.

Metodicky je podle mého názoru vhodnější postupovat „od menšího k většímu“, tj. budovat **modulově dílčí části procesu a vzájemně je propojovat a revidovat podle potřeby**, než naopak, tj. budovat masivní základy pro použití na všechny myslitelné exekuční případy. Není mou ambicí zde podat detailní analýzu současného stavu a hodnocení možných řešení, ale spíše dodat čtenáři podněty k přemýšlení a načrtnout kostru, na jejíž dílčí části si může čtenář dle svého naturelu sám nabalovat další technické (po)drobnosti a stvořit si tak vlastní črtu exekučního soustrojí, které dostojí shora naznačeným kvalitám.

Z hlediska současné (a opodstatněné) mánie hledání zlatého dna potenciálu (zatím jen generativní) umělé inteligence považuji za nejvhodnější stavět pilotní projekt nízkotučných exekucí **na rutinních případech s nízkou nominální hodnotou (peněžitě) vymáhané povinnosti**⁴. A to i proto, že v případě zefektivnění (a tím logicky i zlevnění) celého procesu u „low-value cases“ je nejvíce patrný (a tím také nejjednodušejí měřitelný) přínos plynoucí ze zrychlení a zpružnění exekucí. Přehlédnout nelze ani politický rozměr – u této podmnožiny exekucí je (hlavně kvůli vysokým fixním nákladům) patrná a intuitivně kritizovaná disproporce mezi náklady exekuce a celkovou vymáhanou povinností. Odstranění této disproporce by snad pomohlo pročistit vzduch a umožnit všem aktérům s čistou hlavou pracovat cíleně na velké reformě exekučního práva s využitím tvrdých dat získaných z pilotního projektu nízkotučných exekucí.

Záměrně se vyhýbám použití hojně užívaného sousloví „bagatelní exekuce“, neboť ten se mi bohužel zdá nepřístojně zpolitizovaný. Bez jasné de-

³ Tento příspěvek je svým zaměřením spíše diskusní, protože vystihnout celou problematiku v celé šíři i potřebné hloubce by byl úkol vyžadující výrazně vyšší ambice, než jsou v tuto chvíli ambice autorovy.

⁴ K použití umělé inteligence v civilním procesu viz např. KARPJÁKOVÁ, Anežka. Zcela automatizované AI systémy a tvorba odůvodnění soudního rozhodnutí v civilním procesu. *Právní rozhledy*, 2024, č. 22, s. 737-740.

finice je tento pojem pro potřeby neřízené diskuse příliš matoucí, neboť o bagatelní exekucích se někdy hovoří v případech vymáhané jistoty do 1 500 Kč (viz proces zastavování marných bagatelních exekucí), ale jindy i v případech vymáhané jistoty do 100 000 Kč (viz omezení exekučního postihu nemovitých věcí v § 336i odst. 2 o.s.ř.). Hranice obecné bagatelnosti nemůže jednou být 1 500 Kč a podruhé (až) 100 000 Kč. Občanský soudní řád pro řízení nalézací zase stanoví vlastní hranici de minimis ve výši 10 000 Kč (viz vymezení přípustnosti odvolání v § 202 odst. 2 o.s.ř.), která nicméně byla naposledy revidována v roce 2009. Proto se domnívám, že obecné vymezení „nízká nominální hodnota vymáhané povinnosti“ je výmluvnější než pojem „bagatelní exekuce“.

3. Dílčí komponenty

Moderní exekuční proces po redukční dietě by bylo samozřejmě vhodné legislativně technicky vystavět na zelené louce, jak bylo (snad dostatečně výmluvně) naznačeno v úvodní kapitole. V případě pilotáže na rutinních případech s nízkou nominální hodnotou vymáhané povinnosti (dále jen „nízkotučné exekuce“) by to nicméně nebylo efektivní, protože náklady na tvorbu hutného legislativního materiálu by převážily přínosy v podobě tvrdých dat pro další veřejnou diskusi o podobě exekučního práva v České republice. Z hlediska účelnosti by postačovalo (jakkoliv to není ideální) vymezit základní rámec nízkotučných exekucí, hlavní odchylky od běžného exekučního řízení a ve zbytku odkázat na obdobné použití exekučního řádu (a tím nezbytně i části šesté občanského soudního řádu). V hlavní části textu se tudíž zaměřím na hlavní komponenty procesu nízkotučných exekucí s tím, že ve zbytku procesní mezery mají být zaplněny vycpávkou z norem klasického exekučního procesu.

3.1 Exekuční titul

Při naplňování množiny nízkotučných exekucí je potřebné mít neustále na zřeteli všechny zásady, na kterých stojí exekuční právo. Je-li na jedné straně poptávána maximální míra automatizace,

tím spíše je nezbytné dbát (zejména) na naplnění zásady formalizace předpokladů exekuce, jejímž nejvýraznějším projevem je exekuční titul.

Nízkotučné exekuce musí (jak bude ještě rozvedeno podrobněji) navázat důsledně na výsledky nalézacího řízení zhmotněné v obsahu vykonatelného exekučního titulu. Musí se vyvarovat toho, aby se orgány činné v exekučním řízení (soudní exekutoři, exekuční soudy) vracely k tomu, co a jak bylo (vykonatelně) rozhodnuto v nalézacím řízení. Z tohoto důvodu nelze mezi přípustné exekuční tituly pro nízkotučné exekuce zařadit takové, které byly příčinou nebezpečně bující rozhodovací soudní praxe nutící exekuční orgány „fakticky přezkoumávat výsledky nalézacího řízení, aniž by formálně přezkoumávaly výsledky nalézacího řízení“. Nejasné meze posuzování kvality nalézacího řízení a jeho výsledků v případě některých současných exekučních titulů vylučuje algoritmizaci „jejich“ vykonávacího řízení. Z tohoto důvodu by proces nízkotučné exekuce měl být omezen pouze na exekuční tituly vydané českými orgány moci veřejné, popř. jen na exekuční tituly vydané nebo přezkoumatelné soudy⁵.

To umožní (z hlediska ústavnosti) **úžeji než dosud vymezit předpoklady přípustnosti** opravného prostředku povinného zpochybňujícího to, že exekuce měla vůbec být zahájena a vedena. Dále také umožní **přísněji koncentrovat řízení** o tomto opravném prostředku, **ostřeji omezit důvody pro podání** opravného prostředku a **formalizovat jeho náležitosti**.

3.2 Exekuční orgány a exekuční soud

Rozdělení jednotlivých kompetencí mezi soudními exekutory a exekučními soudy by mělo zůstat v podstatě stejné. To znamená, že ke konkrétním úkonům v řízení je příslušný zásadně soudní exekutor, ledaže právní předpis výslovně stanoví jinak. Soudní exekutoři tedy zůstávají hlavním řídicím a rozhodujícím orgánem, ale s ohledem na zjednodušení celého procesu se výrazně zmenší okruh věcí, o kterých rozhodují. Na soudní exekutory by měly zcela přejít kompetence tzv. povolujičího soudu. Dnešní systém, kdy soudní exekutoři a exekuční soudy duplicitně přezkoumávají exe-

⁵ Zejména rozhodčí nálezy a notářské zápisy se svolením vykonatelnosti by s ohledem na judikaturu měly zůstat mimo pilotní projekt. Stejně tak i většina cizozemských exekučních titulů s ohledem na nejednotný systém jejich uznávání i opravných prostředků, které brání algoritmizaci.

kuční návrh a soudy pověřují soudního exekutora provedením exekuce, proti čemuž není na míru šitý opravný prostředek, ale pouze obecná možnost podání těžkotonážního návrhu na zastavení exekuce, je neefektivní. S ohledem na omezení přípustných exekučních titulů pro nízkotučnou exekuci je možné přesunout úvodní část exekuce plně k rukám soudního exekutora. To s sebou také otevře větší prostor pro digitalizaci a automatizaci této fáze exekučního řízení.

Místní příslušnost exekučních soudů by v zásadě měla setrvat na stávajícím formálním kritériu trvalého pobytu povinného. Zda a do jaké míry by měla být pro nízkotučnou exekuci zavedena **místní příslušnost soudních exekutorů** je k diskusi. Na tomto místě lze pouze předznamenat, že žádný jiný typ exekuce (rutinní případy s nízkou nominální hodnotou vymáhané povinnosti) již těžko bude vhodnější pro otestování místní příslušnosti soudních exekutorů v reálné praxi. Elektronizace a automatizace, chtěná šablonovitost a svižnost nízkotučné exekuce v podstatě eliminují hlavní výtky systémových věřitelů, kterým by volba soudního exekutora byla zachována pro případy zbývající, kde jde věřiteli o mnohem více. Jako vedlejší efekt by pilotáž nízkotučnými exekucemi mohla sloužit i pro sběr tvrdých dat o systému, ve kterém je potlačena volba soudního exekutora. Taková data totiž tvůrci justičních politik nemají k dispozici a těžko je získají, protože využitelnost dat z jiných států (např. ze Slovenska) je apriorně značně omezená. Pro principiální odpůrce místní příslušnosti soudních exekutorů by v krajním případě mohl existovat opt-out v podobě možnosti zahájení standardního exekučního řízení s tím, že vícenáklady spojené s vedením takové exekuce ve srovnání s nízkotučnou exekucí by věřitel nesl ze svého.

3.2 Strany exekučního řízení

Ohledně účastenství v exekuci není principiálně nutné nic měnit. Ke zvážení jsou zejména dvě oblasti – ochrana spotřebitele, (míra) účastenství manžela povinného.

3.2.1 Ochrana spotřebitele

V případě ochrany spotřebitele je nezbytné se vypořádat zejména s judikaturou SDEU, která v některých případech klade (i bez návrhu) na exe-

kuční orgány břemeno „přezkumu“ nalézacího řízení (viz např. SDEU ve věci Asturcom Telecomunicaciones SL vs. Cristina Rodríguez Nogueira, C-40/08), který je v systému nízkotučných exekucí krajně nežádoucí. Řešení je možné hledat ve dvou rovinách, které se vzájemně doplňují snad do té míry, aby dostaly požadavkům soudní praxe v oblasti ochrany spotřebitele:

- omezení přípustných a vyloučení problematických exekučních titulů (zejm. rozhodčích nálezů a dalších – viz kapitola 3.1.),
- zavedení zvláštního důvodu pro podání opravného prostředku v úvodní části exekuce, byl-li exekuční titul vydán v řízení bez účasti spotřebitele.

3.2.2 Manžel (partner) povinného

S účastenstvím manžela (od 1.1.2025 i partnera) v řízení, resp. postihem jeho výlučných majetkových hodnot a hodnot ve společném jmění (manželů, od 1.1.2025 i partnerů) se pojí další oblast, kterou je třeba důkladně zvážit při roubování na model nízkotučných exekucí, resp. poměřit náklady a přínosy.

Na tomto místě je třeba udělat potřebnou, byť ne-systematickou odbočku. Naléhavost hledání vhodného „řešení pro manžela povinného“ koreluje s tím, jaké exekuční prostředky bude moct exekuční orgán v systému nízkotučných exekucí využít. V případě srážek ze mzdy a příkázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu problém v zásadě nevzniká (pozn. na tomto místě neřeším předpoklady pro postih účtu manžela povinného jako jeho výlučné majetkové hodnoty), protože tyto majetkové hodnoty jsou zřetelně odděleny od společného jmění manželů. V případě příkázání jiných peněžitých pohledávek či postižení jiných majetkových hodnot, které lze určitě řadit mezi tzv. měkké exekuční prostředky, již problém vznikat může. V případě jakéhokoliv postihu movitých věcí a zejména nemovitých věcí je situace nejvážnější. Připomeneme-li si, že nízkotučná exekuce je taková, kdy je vymáhána povinnost nízké nominální hodnoty, jsou tzv. tvrdé exekuční prostředky v podobě prodeje movitých věcí, správy nemovité věci, prodeje nemovité věci či postižení závodu záměrně mimo hru⁶.

⁶ Podrobněji se ale k jednotlivým využitelným exekučním prostředkům dostanu v dalších kapitolách.

Shora uvedené determinuje, v jakém rozsahu se zaobírat účastenstvím manžela v nízkotučné exekuci:

- příkázání pohledávky z účtu manžela povinného,
- příkázání jiné peněžité pohledávky a postižení jiného majetkového práva, které jsou součástí společného jmění.

Situace je relativně nekomplikovaná v případě, že jde o vymození povinnosti (dluhu) náležející společně oběma manželům (vzniklé za trvání společného jmění, případně i před jeho vznikem), kde zásadní problémy nevznikají. Účty manželů mohou být postiženy jako účty povinného, obstarali si věřitel exekuční titul proti oběma manželům, což zásadně racionální věřitel učiní. V takovém případě ani nevzniká problém s postihem majetkových hodnot ve společném jmění manželů.

O trochu složitější je situace u dluhů jen jednoho z manželů vymezených v § 731 o.z., které vznikly za trvání společného jmění. Věřitel má v takovém případě úkojně právo k majetku ve společném jmění a není třeba mu upírat ani právo postihu k polovině zůstatku na účtu manžela povinného (aspoň do té doby, než bude tento bizarní legislativní koncept postihu zcela opuštěn či nahrazen jiným) s tím, že manžel povinného bude mít možnost zvláštních koncentrovaných námitek tak, aby bylo naplněno jeho procesní právo brojit proti domněnce postižitelnosti prostředků na účtu vyjádřené v ustanovení § 262b odst. 2 o.s.ř. Stejně možnosti bude mít on i povinný v případě, že by jali brojit proti tomu, že vymáhaný dluh je dluhem podle § 731 o.z.

K tomu je z druhé strany nutné, aby věřitel již v exekučním návrhu tvrdil a (s rozumnou mírou pravděpodobnosti) dokazoval, že vymáhaná povinnost je v režimu § 731 o.z. (popř., že jde o dluh společný, což by ale mělo být patrné z exekučního titulu), a současně také nesl za takové tvrzení procesní odpovědnost pro případ, že nakonec bude prokázán opak. Pokud by exekuční orgán vy-

hodnotil, že věřitel unesl břemeno tvrzení a důkazní, jednal by s manželem povinného rovnou jako s účastníkem řízení, vyrozuměl jej o vedení exekuce a dal mu možnost shora uvedených koncentrovaných námitek. Rozhodnutím o námitkách by pro celou exekuci byla již na začátku vyřešena míra účastenství manžela povinného. V případě neunesení břemena ze strany oprávněného by soudní exekutor nemohl vést exekuci na účet manžela povinného, ani přikazovat pohledávky či postihovat jiná majetková práva, pokud nebude zcela zřejmé, že tyto jsou výlučnou majetkovou hodnotou povinného.

Vůbec nejsložitější je situace v případě dluhů předmanželských a dalších dluhů vyjmenovaných v § 732 o.z. U těch se dnes v rámci exekuce provádí „quasivypořádání“ společného jmění za účelem stanovení jednotlivých podílů manželů na společném jmění, což je krajně nepraktické a nekoncepční. Složitost tohoto typu sporů jde proti potřebě jednoduchosti a rychlosti nízkotučných exekucí. Na jejich oltář je třeba postih podílu dlužníka na společném jmění obětovat.

3.3 Návrh na zahájení nízkotučné exekuce

S ohledem na vyšší potřebu formalizace procesu nízkotučných exekucí se ještě více posiluje postavení exekučního návrhu jako nejvýznamnějšího procesního úkonu oprávněného. Exekuční návrh by se měl podávat výhradně elektronicky způsobem umožňujícím určení totožnosti podatele a výhradně odesláním na jednotném formuláři umožňujícím hromadné zpracování údajů (případně metadat) v něm obsažených⁷. V případě, že by oprávněný nebyl schopen podat návrh v předepsané podobě, mohl by využít služeb kteréhokoliv soudního exekutora, který v rámci tzv. další činnosti návrh připraví a/nebo za oprávněného podá⁸.

Nejen s ohledem na potřebu sběru tvrdých dat je potřeba, aby byl návrh podáván do centrálního

⁷ Obdobou takového formuláře je současná elektronická žádost o pověření k provedení exekuce, kterou zasílá exekutor exekučnímu soudu.

⁸ Fakultativně může být náhrada nákladů za zpracování a podání exekučního návrhu vystavěna na obdobném principu jako obhajoba ex offo. V zákonem definovaných případech by náklady nesl stát prostřednictvím příslušného exekučního soudu – např. v případě zahájení exekuce k vymození výživného, náhrady újmy způsobené trestným činem atp.

uzlu⁹, který by údaje v návrhu automaticky zpracoval a uložil do evidence, provedl prvotní kontrolu návrhu i dalších podmínek (např. lustrace v Rejstříku zahájených exekucí, popř. Centrální evidenci exekucí za účelem ověření překážky listispendence aj.) a přidělil exekuční návrh podle stanovených pravidel příslušnému soudnímu exekutorovi – buď exekutorovi uvedenému v návrhu, bude-li umožněna volba soudního exekutora, anebo exekutorovi určenému dle pravidel pro rozdělování exekucí mezi jednotlivé exekutory. Centrální uzel oprávněnému potvrdí přijetí návrhu i jeho předání konkrétnímu exekutorovi. Předáním návrhu konkrétnímu exekutorovi bude zahájeno exekuční řízení. Soudní exekutor provede finální kontrolu návrhu a vyhotoví vyrozumění o zahájení exekuce (automatizovaně s pomocí metadat předaných mu z centrálního uzlu), které doručí oprávněnému (a metadata o výsledku finální kontroly předá centrálnímu uzlu). Tím exekuce přejde do fáze zjišťování a zajišťování postižitelného majetku povinného (v návaznosti na přípustné exekuční prostředky).

Součástí kontroly bude také ověření, že celková povinnost stanovená exekučním titulem¹⁰ je/byla k zákonem stanovenému okamžiku (ke dni právní moci exekučního titulu, popř. dni podání exekučního návrhu) nižší než zákonem stanovený limit. Je-li vyšší, bude oprávněný odkázán na podání standardního exekučního návrhu a zahájení běžné exekuce.

Formulář a i jeho zpracování by technicky mělo být nastaveno tak, aby „do systému“ propustilo pouze minimum vadných exekučních návrhů. Pokud i tak exekutor zjistí vadu, komunikuje s oprávněným standardním způsobem napřímo.

Náležitosti exekučního návrhu zůstávají stejné jako dnes, pouze budou moci být zpracovány hromadně. Mezi fakultativní části exekučního návrhu budou zejména části věnující se prokázání splnění podmínky anebo vzájemné povinnosti (§ 43 e.ř.), prokázání převodu nebo přechodu práva z exekučního titulu (§ 36 odst. 3 a 4 e.ř.), doložení, že vymáhaný dluh je společný oběma manželům, resp. že jde o dluh podle § 731 o.z. (viz kapitola 3.2.2).

3.4 Závěr první části

První část příspěvku o nízkotučných exekucích představuje zejména úvod do problematiky a vymezuje některá teoretická východiska pro další úvahy při rozvíjení představeného tématu. V další části příspěvku budou detailněji popsány další dílčí komponenty procesu nízkotučných exekucí, zejména: samotný průběh řízení po jeho zahájení, přípustné a nové exekuční prostředky, provádění nízkotučné exekuce, překážky provedení nízkotučné exekuce a další rušivé okolnosti či spory a způsoby jejich řešení, způsoby ukončení exekuce a nakonec náklady spojené s nízkotučnou exekucí.

Článek on-line si přečtete zde:

⁹ Ten může být spravován buď Exekutorkou komorou ČR nebo ministerstvem.

¹⁰ Z pohledu exekučního je hmotněprávní rozlišování na jistinu a příslušenství dluhu nerozhodné, rozhodující je pouze celková výše vymáhané povinnosti.

text: Mgr. Ing. Lucie Bártová, notářka ve Frýdku-Místku a Mgr. Jaroslav Kocinec LL.M., soudní exekutor EÚ Frýdek-Místek

Třetí poznámka k souběhu dědictví a exekučního řízení

V tomto díle se zaměříme na situaci, kdy se zjistí, že pozůstalost sice obsahuje majetek nikoliv nepatrné hodnoty, avšak taktéž dluhy, které převyšují hodnotu takového majetku. Samozřejmě, že dědicové v případě zvláštní obliby zděděného majetku mohou při použití výhrady soupisu vyplatit i dluhy až do výše zděděného majetku. Hodnotově ničeho ve svém majetku navíc nezískají, ale udrží si svůj rodinný majetek. Taková situace je však spíše výjimečná.

Obvyklejší reakce potencionálních dědiců je spíše strach před dluhy. A zde nastupuje využití institutu likvidace dědictví. Je to komplexní institut a tento článek si klade za úkol zprostředkovat alespoň základní orientaci v tématu zvláště z pohledu soudního exekutora. Likvidace dědictví je obdobou insolvenčního řízení, a to především ve formě konkurzu.

V případě předložení dědictví vznikají pravidelně tyto scénáře:

Potencionální dědicové po řádném poučení o svém dědickém právu, které jim svědčí buďto ze zákona či ze závěti (dva v praxi nejčastější důvody dědění), dědictví v souladu s ust. § 1485 a násl. OZ odmítnou. Pokud notář coby soudní komisař v pozůstalostním řízení dospěje až do fáze, že všichni v úvahu přicházející dědicové (ať již v rámci intestátní či testamentární dědické posloupnosti) dědictví odmítli, resp. nedědí žádný z těchto potencionálních dědiců, připadá dědictví v rámci institutu odúmrti dle ust. § 1634 OZ státu a na tento se hledí, jako by byl zákonný dědic.¹ V případě předložení pozůstalosti pak v tomto případě navrhne soudnímu komisaři stát (zastoupený ÚZSVM), aby soud nařídil likvidaci.

Druhá možná situace je, když některý z potencionálních dědiců dědictví neodmítne, uplatní výhra-

du soupisu a vědom si předložení pozůstalosti sám navrhne soudnímu komisaři, aby soud nařídil likvidaci. Taková situace může nastat tehdy, pokud se zpočátku pozůstalost nejeví (a ani není) předložena, a to zpravidla spíše proto, že potenciální dědicové nic o jmění zůstavitele nevědí. Tento postup neodmítnutí dědictví a následného požadavku na zahájení likvidace dědictví je pro dědice výhodnější tím, že jím zůstává zachováno právo **na vydání případného likvidačního přebytku**.

Třetí variantou je pak nařízení likvidace bez návrhu, pokud jsou splněny veškeré zákonem dané předpoklady a vyžaduje-li tak veřejným zájem. Pojem veřejný zájem je relativně neurčitý právní pojem (právní pojem s neurčitou hypotézou), který lze vymezit negativně jako nikoliv zájem soukromý nebo jen určité skupiny osob. Může se jednat např. o ochranu zranitelných osob apod.

Nakonec může likvidaci navrhnout i věřitel, je to však osoba, která může mít informační deficit ohledně majetku a dluhů zůstavitele. Věřitel však musí prokázat svou pohledávku, jíž odpovídá dluh patřící do pasiv likvidační podstaty.

Shora uvedené zákonné předpoklady nařízení likvidace pozůstalosti jsou čtyři: **1) zůstavitel zanechal majetek, a to majetek nikoliv nepatrné hodnoty** (není zde tudíž možnost řízení o pozůstalosti zastavit v souladu s ust. § 153 či 154 z.ř.s.); **2) bylo provedeno vypořádání majetku patřícího do společného jmění zůstavitele a jeho manžela,**² zaniklo-li manželství zůstavitele jeho smrtí (byl-li zůstavitel v manželství a SJM nebylo vypořádáno dříve); **3) soudním komisařem byla usnesením stanovena krom obvyklé ceny majetku pozůstalosti, dluhů pozůstalosti i míra předložení** a samozřejmě

¹ Stát nemá právo dědictví odmítnout, nemá právo na odkaz a vůči jiným osobám má stejné postavení jako dědic, kterému svědčí výhrada soupisu.

² Zde je otázkou, zda je co vypořádávat v případě, když je SJM předloženo. Srovnej inspirativní úpravu vypořádání SJM v insolvenčním řízení §§ 274, 275 InsZ.

4) lze likvidaci nařídit pouze do okamžiku pravomocného rozhodnutí o dědictví.

Z výše uvedeného je patrné, že při likvidaci dědictví je zde masa majetku, která se musí transparentním způsobem zpeněžit. A to za účelem co nejvyššího uspokojení věřitelů.

Účastníci

Dnem právní moci usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti **zaniká účast všech dosavadních dědiců**, resp. zanikají jejich dědická práva. Rovněž i všem ostatním účastníkům, kteří byli účastni pozůstalostního řízení ve fázi předcházející nařízení likvidace, účast dnem právní moci usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti zaniká. To však neznamená, že by zanikala i jejich účast na řízení o opravných prostředcích podaných proti veškerým usnesením soudu vydaným do té doby.³

Účastníky jsou výlučně věřitelé, kteří se přihlásili nebo kteří mají právo na uspokojení své pohledávky, i když ji nepřihlásili, a **likvidační správce, je-li jmenován**.

Věřitelé a jejich přihlášení

Věřitel může podat přihlášku ode dne, kdy bylo

usnesení o nařízení likvidace vyvěšeno na úřední desce soudu, až do uplynutí lhůty, která byla stanovena v usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti a nesmí být kratší než 3 měsíce (srovnatelné s lhůtou pro přihlášení pohledávek do insolvence).

Výjimku tvoří věřitelé, kteří počínaje zahájením řízení o pozůstalosti již u soudu oznámili své pohledávky a jejich oznámení má charakter přihlášky a všechny náležitosti přihlášky se již podruhé přihlašovat nemusejí. Lhůta k přihlášení je hmotněprávní a přihláška tedy musí dorazit k soudu do konce lhůty. Zmeškání lhůty nelze prominout. Přihlašují se i pohledávky podmíněné i nesplatné (ty se dnem právní mocí usnesení o nařízení likvidace stávají splatné, jestliže byly řádně a včas přihlášeny a náleží do pasiv likvidační podstaty).

Zajištěný věřitel, ač jeho zajištění může být např. u nemovitostí uvedeno v katastru, přesto má vždy povinnost se přihlásit, jestliže tak neučinil již před zahájením likvidace. Zároveň požádá o uspokojení ze zajištění. Nepožádá-li o uspokojení ze zajištění, považuje se v likvidaci pohledávka za nezajištěnou.

Přihlašují se i věřitelé třetích osob, v jejichž prospěch vázne zajištění na majetku v likvidační podstatě. Jejich pohledávka se také stává splatnou, jestliže věřitel zajištěné pohledávky tuto pohledávku přihlásil řádně a včas do likvidace

³ Ust. § 200 ZZŘS pak uvádí i další účinky nařízení likvidace, resp. výčet práv (dědických, odkazů, na povinný díl, na odloučení pozůstalosti) či funkcí (vykonavatele závěti, správce pozůstalosti), která právní moci usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti zanikají. V souvislosti se zaměřením tohoto třetího dílu z naší série článků se zaměřením na prolínání vztahů mezi činnostmi exekutorů a notářů coby soudních komisařů, je vhodné připomenout některá usnesení z rozhodovací praxe dovolacího soudu - usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2007, sp. zn. 32 Cdo 2028/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 32 Cdo 235/2008 či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2022, sp. zn. 20 Cdo 19/2022. Pro všechna tato usnesení je společná premisa pro právní věty v podobě skutečnosti, že právě onou právní mocí usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti zanikají dědická práva dědiců. Dle posledně zmíněného judikátu byla řešena situace, kdy okresní soud zamítl návrh manželky povinného (zůstavitele) na zastavení exekuce v části, v níž byla vedena postižením nemovitých věcí k jejich jedné polovině, odvolací soud rovněž rozhodl o další účasti pozůstalé manželky v exekučním řízení, a to vše s odůvodněním, že pozůstalá manželka byla jedinou zákonnou dědičkou zůstavitele, dědictví neodmítla a tudíž není důvod proč neuplatnit procesní nástupnictví dle ust. § 107 OSŘ. Dovolací soud dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu neodpovídá ustálené judikatuře dovolacího soudu, a to zejména s poukazem na následující: „*pozůstalá manželka sice dědictví neodmítla, ale navrhla likvidaci. Dnem právní moci usnesení o nařízení likvidace ZANIKÁ její dědické právo. Její procesní nástupnictví v rámci vedené exekuce na zemřelého manžela, coby povinného, je tak nemožné. S případným výtěžkem získaným v rámci likvidace pozůstalosti se naloží specifickým způsobem upraveným zejména v ustanovení § 212 a násl. z. ř. s., aniž by jeho nabyvatelé mohli být pokládáni za právní nástupce zemřelého, kteří jsou odpovědní za jeho dluhy (§ 269 a násl. z. ř. s., jde-li o likvidační přebytek viz § 275 odst. 2 z. ř. s.). Ze zákona pak zásadně dochází k zastavení exekuce vedené vůči povinnému (§ 198 odst. 1 z. ř. s.). Jestliže tedy manželka povinného má podle sdělení exekutora ze dne 8. 6. 2021 v exekuci i nadále figurovat jako účastnice, je tomu tak nikoliv proto, že by byla jako dědic procesní nástupkyní zemřelého povinného ve smyslu ustanovení § 107 odst. 1 a 2 o. s. ř., ale proto, že v době smrti povinného se exekuce vedla i vůči bývalé manželce povinného. Za takových okolností platí, že se exekuce i nadále vede jen ohledně majetkových hodnot, které z výlučného majetku manželky povinného nebo z majetku ve společném jmění (případně v zaniklém a dosud nevyřádaném společném jmění) do doby smrti povinného již byly exekučně postiženy (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2020, sp. zn. 20 Cdo 2299/2020“.*

a současně spolu s ní přihlásil i právo na uspokojení přihlášené pohledávky ze zajištění. Pohledávka se však stává splatnou pouze v rámci likvidace; nikoliv vůči osobnímu dlužníkovi – třetí osobě.

Mimo obecné náležitosti musí přihláška obsahovat vylíčení skutečností, na nichž se pohledávka věřitele zakládá, a vyčíslení jistiny pohledávky a jejího příslušenství v korunách českých. Vyčíslení v korunách se provádí i tehdy, jde-li o pohledávku nepeněžitou nebo neurčité výše nebo v cizí měně. U vykonatelné pohledávky musí být v přihlášce dále vylíčeny skutečnosti (rozsudek, notářský zápis apod.), na nichž se vykonatelnost zakládá.

Řádná přihláška staví promlčecí i prekluzivní lhůty, a to ke dni vyvěšení usnesení o likvidaci na úřední desce.

Přílohy přihlášky tvoří listiny, kterých se přihláška dovolává, jakož i listiny, které dokládají vykonatelnost pohledávky. U zajištěné pohledávky listiny dokládající zajištění.

Věřitel, jenž se považuje za přihlášeného, má také povinnost doložit listiny, jestliže tak neučinil před nařízením likvidace. Lhůta pro něj činí 15 dnů ode dne, kdy usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti nabylo právní moci.

Kdy soud odmítá přihlášky a kdy vyzývá k doplnění nebo opravě

Byla-li přihláška podána opožděně, osobou, která nebyla aktivně legitimována nebo byla přihlášena pohledávka, které odpovídá dluh, jenž nepatří do pasiv likvidační podstaty,⁴ soud prostřednictvím soudního komisaře usnesením odmítne. Odvolání je přípustné.

V případě neurčitosti,⁵ nesrozumitelnosti nebo nedostatku náležitostí soud vyzve usnesením k doplnění nebo opravě s poučením, že nebude-li včas nebo řádně opravená, bude přihláška odmítnuta. K doplnění nebo opravě se stanovuje lhůta nikoliv kratší 15 dnů od doručení (soud-

covská a procesní). V usnesení je nutné konkretizovat, v čem je podání neúplné, proč je nesrozumitelné nebo neurčité, včetně instrukce, jak doplnit či opravit. Po marném uplynutí lhůty bude přihláška odmítnuta.

V případě, kdy přihlašující věřitel nebo ten, který se považuje za přihlášeného, k přihlášce nepřipojí přílohy dokládající jeho tvrzení ve lhůtě do 15 dnů ode dne, kdy usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti nabylo právní moci, soud mu v souladu s ust. § 246 odst. 4 z.ř.s. prostou výzvou (nikoliv usnesením) určí dodatečnou lhůtu k doložení listin, která nesmí být kratší 10 dnů. Nebudou-li ani tak listiny předloženy, ke skutečnostem, které měly prokazovat, se nepřihlíží. Je nutné pamatovat na princip, že věřitel nemůže soud ani soudního komisaře žádat či pověřit, aby si listiny sám vyžádal.

S přihlášenými pohledávkami lze samozřejmě nakládat, příp. může v průběhu času docházet k právnímu nástupnictví. Věřitel se proto může své pohledávky, resp. práva na uspokojení své pohledávky zcela nebo jen z části vzdát, takové jednostranné právní jednání pak vezme soud usnesením na vědomí. Takovou pohledávku již podruhé nelze v řízení uplatnit a jednání odvolat.

Zanikla-li částečně či zcela pohledávka nebo byla uspokojena a věřitel se jí předtím nevzdal, soud rozhodne, že věřitel úplně nebo v rozsahu zániku pohledávky pozbyl právo na uspokojení pohledávky z majetku patřícího do likvidační podstaty. Je to obdobné řešení jako v insolvenčním řízení. Rozhoduje se usnesením a v odůvodnění je třeba rozvést, na základě jaké právní skutečnosti došlo k zániku pohledávky nebo k uspokojení (zaplacení, zápočet). Odvolání je zde přípustné. Usnesení vydává soudní komisař na základě návrhu daného věřitele, podnětu ostatních věřitelů nebo z úřední povinnosti.

Soudní exekutor jako věřitel

Soudní exekutor může být v rámci likvidace dědictví i v pozici věřitele. V zásadě mohou nastat tři scénáře.

⁴ Pasiva likvidační podstaty tvoří úroky a úroky z prodlení, které by přirostly po právní moci usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti, smluvní pokuty a penále sjednané nebo stanovené pro případ porušení smluvní povinnosti, na něž vzniklo právo po smrti zůstavitele, pohledávky z darovacích smluv, pokuty, penále a další sankce, které byly uloženy zůstaviteli za porušení mimosmluvní povinnosti, vzniklo-li na ně právo až po smrti zůstavitele.

⁵ Neúplností se rozumí neuvedení všech nutných náležitostí. Nesrozumitelnost, jestliže z podání nelze zjistit, zda vůbec je přihláškou pohledávky do likvidace pozůstalosti. Neurčitost, když není obsah přihlášky přesný a jednoznačný, nebo jestliže obsahuje přesné a úplné údaje, avšak je mezi nimi zjevný logický rozpor.

Soudní exekutor vymohl alespoň částečně plnění, vydává usnesení o vydání výtěžku dle § 46 odst. 7 EŘ a odečítá si svou odměnu a náklady exekuce. Buď tím uhradil všechny své nároky a ničeho již nepřihlašuje nebo zbývající část přihlašuje jako věřitel.

Zde je nutné uvést, že v insolvenčních řízeních již pomalu dochází k prolomení principu, že když soudní exekutor nevymohl v exekuci žádné plnění, má nárok pouze na náhradu minimální odměny. Nejnovější judikatura,⁶ která je použitelná bez dalšího i v likvidaci pozůstalosti, **připouští, že soudní exekutor si může přihlásit i vyšší odměnu, když odpovídá náročnosti kroků provedených soudním exekutorem v exekučním řízení.**

Druhý scénář je situace, že soudní exekutor přihlašuje minimální odměnu, protože složitost a kroky provedené v rámci exekuce neopravňují vyšší částku.

Poslední varianta je, že soudní exekutor přihlásí vyšší odměnu, která odpovídá náročnosti a složitosti kroků provedených v zastavené exekuci. Tato varianta ale klade vysoké nároky na odůvodnění a osvědčení takové výše odměny.

Jinak pro soudního exekutora v tomto případě platí stejná pravidla jako pro ostatní věřitele. Je nutné pohledávku přihlásit v propadné lhůtě, kterou stanoví soud, a nesmí být kratší 3 měsíců od právní moci usnesení o likvidaci dědictví. Lhůtu nelze prominout.

Seznam pohledávek

Jako aktiva mají svůj seznam likvidační podstaty, tak naopak pasiva zemřelého seznam pohledávek jeho věřitelů. V seznamu, který vyhotovuje notář jako soudní komisař, se zapisují všechny přihlášené pohledávky, stejně jako ty, které se uspokojují při likvidaci pozůstalosti, i když nebyly přihlášeny. Seznam obsahuje:

1. označení soudního komisaře, pozůstalostního soudu a spisovou značku, pod níž je pozůstalostní řízení vedeno,
2. označení zůstavitele,

3. pořadové číslo každé jedné evidované přihlášky, které si přihláška uchová po celou dobu řízení o likvidaci pozůstalosti,

4. je vhodné uvést též den, kdy byla přihláška doručena soudnímu komisaři,

5. označení věřitele,

6. stručné údaje pro posouzení důvodu vzniku pohledávky,

7. údaje pro posouzení povahy a celkové výše pohledávky,

8. výše jistiny přihlášené pohledávky a přihlášeného příslušenství,

9. údaje pro posouzení pořadí pohledávky,

10. u zajištěné pohledávky důvod a způsob zajištění, údaj o vykonatelnosti pohledávky a konečně je třeba uvést údaj o vyčíslení jistiny i jejího případného příslušenství v tuzemské měně.

Každý, kdo osvědčí právní zájem nebo kdo pro to má vážné důvody, může nahlédnout do seznamu pohledávek a činit si z něho výpisy a opisy.

Přezkum pohledávek

Přezkum se provádí při jednání. Přezkoumávají se včasné a neodmítnuté přihlášky. Přezkumné jednání se může konat nejdříve 20 dní od uplynutí lhůty pro podávání přihlášek. Místem je buď kancelář notáře nebo při větším počtu věřitelů u pozůstalostního soudu, popř. v kapacitně vhodném místě (analogicky jako u velkých insolvenčních řízení). Jednání je neveřejné. Zákon hovoří o jednom přezkumném jednání.

Při přezkumu se přezkoumávají pohledávky „jedna po druhé“ ze seznamu pohledávek. U každé notář uvede, zda ji pokládá za prokázanou a v jaké výši. Vychází se z doložených listin a dalších důkazů. Nedokazuje se, ale osvědčuje⁷ (neprovádí se výslechy). Notář není oprávněn sám „popírat“ jednotlivé pohledávky, kteréžto právo svědčí toliko věřitelům, byť jeho závěr, že pohledávka není prokázána, je fakticky naroveň postaven popření pohledávky některým z věřitelů. Srovnej postup soudního exekutora při posuzování přihlášených

⁶ Srovnej NS 20 ICdo 204/2023, ze dne 6. 8. 2024, který rozvíjí „kultovní“ Pl. ÚS 8/06.

⁷ Rozdíl pojmů „osvědčit“ a „prokázat“ spočívá v míře jistoty.

pohledávek u rozvrhu. Neuzná-li notář byť i část pohledávky, musí své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit a konkretizovat.

Vykonatelné pohledávky mají privilegované postavení v tom, že jako důvod popření její pravosti nebo výše mohou sloužit jen skutkové námitky, konkrétně jen skutečnosti, které nebyly nebo nemohly být uplatněny v předchozím řízení. Přitom se zdá být s ohledem na text zákona bez významu, zda takové skutečnosti zůstavitel neuplatnil omylem či zaviněně a zda případně bylo vůči němu vydáno rozhodnutí, které se nezodpovídá vůbec nebo jen minimálně.⁸

Promlčení přihlášené pohledávky nebo její části notář zohlední jen tehdy, jestliže kterýkoliv z věřitelů promlčení namítl. Věřitel tak musí učinit nejpozději do zahájení vlastního přezkumu konkrétní pohledávky při přezkumném jednání.

U práv na uspokojení pohledávky ze zajištění (např. zůstavitel v pozici zástavního dlužníka) soudní komisař přezkoumává výlučně zjištění existence práva na uspokojení věřitelovy pohledávky ze zajištění.

Pokud soudní komisař nerozhodne výslovně jinak, jsou ze svého přezkumu vyloučeny pohledávky, které vznikly ze smluv uzavřených s ním samotným nebo s likvidačním správcem, to je smluv uzavřených těmito osobami ve prospěch podstaty v době po nařízení likvidace. Přezkoumávají se pouze, jsou-li pochybnosti např. o plnění takových smluv apod.

Pohledávky, které notář považuje za prokázané, mohou ostatní věřitelé, kteří se **řádne dostavili** na přezkumné jednání, popřít. Popírat lze pravost (existuje, neexistuje), výši (sumu) a pořadí (zařazení do tříd, zajištění, pořadí zajištění, nezajištění). Nelze věřitelem následně doplňovat a rozšiřovat.

Je-li pohledávka popřena jiným věřitelem, musí notář danou pohledávku a její přihlášku opětovně vyhodnotit. Jestliže notář trvá na svém původním názoru a pohledávku má za prokázanou, vyzve popírajícího věřitele, aby se jednoznačně vyjádřil k tomu, zda požaduje, aby jím popřená pohle-

dávka nebo jím popřené právo na uspokojení pohledávky ze zajištění anebo jejich popřené části byly věřitelem, který pohledávku přihlásil, uplatněny u soudu žalobou. Trvá-li popírající věřitel na podání žaloby ze strany přihlašovatele, musí složit jistotu⁹ na náklady řízení a náhradu škody. Pokud na podání žaloby netrvá nebo včas nesložil jistotu, k jeho popření se nepřihlíží. Změní-li naopak notář názor a pohledávku nebude mít za prokázanou, odkáže (bez nutnosti složení jakékoli zálohy) věřitele, jehož pohledávka byla popřena, k podání incidenční žaloby. Průběh přezkumného jednání a výsledky přezkumu zachycuje notář v protokolu nebo záznamu z jednání a zároveň výsledek uvede u každé jednotlivé pohledávky v seznamu pohledávek.

Přezkumné jednání není třeba, když je v seznamu pohledávek zapsána jen jediná pohledávka (rozuměj jediný věřitel). To proto, že jediný věřitel nebude popírat sám sebe. Dále přezkumné jednání nemusí být nařízeno, jestliže se věřitelé vzdali práva účasti na přezkoumání pohledávek při jednání, popřípadě souhlasí s přezkoumáním pohledávek bez nařízení jednání. Musí se vzdát všichni. Při přezkumu bez jednání postupuje notář obdobně jak bylo uvedeno u přezkumu výše. Protože není nařízeno jednání, nemohou věřitelé popírat ostatní pohledávky. Popěrný úkon nelze provést korespondenčně. Věřitel však může korespondenčně zaslat podněty včetně námitek promlčení, ale konečné posouzení takových tvrzení je však výlučně na notáři jako soudním komisaři. Svě závěry notář následně promítne do upraveného seznamu pohledávek.

Notář následně vyzývá přihlašovatele, aby uplatnil incidenční žalobu. To v případě, že sám nepovažuje jeho pohledávku za prokázanou nebo popírající věřitel složil jistotu. Věcně příslušný je okresní soud a jeho ekvivalenty (obvodní, městský). Místně příslušný je soud, kde probíhá dědické řízení. Není potřeba prokazovat naléhavý právní zájem. Lhůta činí 1 měsíc ode dne, kdy věřiteli bylo doručeno vyrozumění soudního komisaře. Je hmotněprávní a nelze ji prominout. Pasivně legitimovaným je vždy likvidační správce. Popřeli-li ostatní věřitelé, jsou v pozici žalovaných společně a nerozdílně všichni s likvidačním správcem. Nebyl-li v probíhající likvidaci ještě jmenován

⁸ VLÁČIL, David. § 255 [Přezkoumání pohledávky při jednání]. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 524, marg. č. 3. a 4.

⁹ Jistota se stanoví ve výši jedné třetiny popřené pohledávky, popřené práva na uspokojení pohledávky ze zajištění nebo jejich popřených částí. Nejméně 10 000 Kč a nejvýše 100 000 Kč. Od jistoty lze osvobodit, jsou-li u popírajícího věřitele splněny předpoklady pro úplné osvobození od soudních poplatků.

likvidační správce a některá z přihlášených pohledávek nebyla zjištěna nebo byla popřena, musí notář neprodleně správce jmenovat (to proto, že notář nemůže být účastníkem sporného řízení).

Nebude-li žaloba ve lhůtě podána, k pohledávce se v řízení o likvidaci dále nepřihlíží.

Obdobně jako insolvenční správce je likvidační správce nákladově imunní v případě prohraného incidenčního sporu, výjimkou jsou náklady, které vznikly zaviněním likvidačního správce nebo náhodou, která se mu přihodila (klasicky separace nákladů v případě neomluvené neúčasti správce na jednání). Náklady zaplacené likvidačním správcem v řízeních o žalobě představují jeho hmotové výdaje. Náhrada nákladů řízení přiznaná likvidačnímu správci patří do majetku likvidační podstaty.

V případě, že je o incidenční žalobě pravomocně rozhodnuto, notář adekvátně upraví seznam přihlášených pohledávek. Takto upravený seznam slouží jako podklad k rozvrhu a rozvrhovému usnesení.

Správce

Správce není nezbytnou součástí likvidačního řízení, a to zejména při likvidaci malého rozsahu majetku náležejícího do pozůstalosti, u něhož již soudní komisař provedl v souladu s ust. § 149 až § 151 ZZŘS některou formu ze závěr pozůstalosti. V takovém případě častokrát postačí správa vykonávaná **samotným soudním komisařem**. Nutnost jmenování **likvidačního správce** je podmíněna potřebou **správy** nebo **zpeněžení majetku** patřícího do likvidační podstaty anebo **spory o pasiva likvidační podstaty**. Je-li nutno aktivně majetek spravovat (uzavírat nájemní smlouvy, provádět opravy, případně provádět manažerská rozhodnutí při řízení podniku jako je propouštění zaměstnanců apod.), je-li rozsah majetku ke zpeněžení rozsáhlý či struktura komplikovaná anebo hrozí spory o rozsah dluhů likvidační podstaty, je správce v řízení nutností.¹⁰ Kdykoliv, kdy v průběhu likvidace vyjde na najevo, že vznikly spory o rozsahu dluhů likvidační podstaty, je notář povinen neprodleně ustanovit likvidačního správce. To proto, že notář jako soudnímu komisaři je zapovězeno, aby se

stal účastníkem takovýchto sporů.¹¹ Z toho vyplývá i fakt, že správce je buď jmenován již v usnesení o nařízení likvidace nebo samostatným usnesením.

Při výběru správce platí stejná pravidla jako při výběru správce závodu soudním exekutorem společně se stejnými otázkami např. ohledně výběru a tzv. kolečka.

Likvidačním správcem notář ustanoví zpravidla osobu zapsanou v seznamu insolvenčních správců dle § 16 ZInsSpr. To s přihlédnutím k sídlu nebo bydlišti budoucího správce ve vztahu k místu, kde se nachází těžiště likvidační podstaty. Těmito požadavky se projevuje požadavek na ekonomii řízení a přiměřenost a účelnost nákladů likvidačního správce. Osobou může být vedle osob fyzických též veřejná obchodní společnost. Při ustanovení veřejné obchodní společnosti musí tato neprodleně oznámit notáři jako soudnímu komisaři, který z jejích ohlášených společníků bude vykonávat funkci likvidačního správce. Přitom je třeba dbát výkladu, kdo jedná za veřejnou obchodní společnost, který se ustálil v insolvenčním řízení. A to podle stanoviska Ministerstva spravedlnosti ze dne 27. 5. 2020, č. j. MSP-23/2020-OINS-ORIO/2, k přípustnosti výkonu funkce insolvenčního správce v insolvenčním řízení prostřednictvím vícero ohlášených společníků zároveň a ke změně osoby oznámeného ohlášeného společníka v průběhu insolvenčního řízení. Dle tohoto stanoviska může veřejná obchodní společnost funkci insolvenčního správce v konkrétním insolvenčním řízení vykonávat toliko jedním ohlášeným společníkem zároveň. Není přípustné, aby veřejná obchodní společnost v podání podle § 24 odst. 2 InsZ oznámila soudu dva a více ze svých ohlášených společníků. Zásadně není možné, aby veřejná obchodní společnost změnila osobu oznámeného ohlášeného společníka. Lze připustit změnu v osobě oznámeného ohlášeného společníka i v průběhu insolvenčního řízení, avšak pouze z důležitých důvodů. Konkrétně lze akceptovat, že veřejná obchodní společnost přistoupí ke změně osoby oznámeného ohlášeného společníka například tehdy, kdy ten původní dlouhodobě těžce onemocní. Opakovaná změna osoby oznámeného ohlášeného společníka v řízení bez důležitých důvodů zásadně nepředstavuje řádný výkon funkce insolvenčního správce. Tento závěr bude s ohledem na účel tohoto výkladu platit beze zbytku

¹⁰ FOLTAN, Drahomír. Jmenovat likvidačního správce či nikoliv. Ad Notam, 2018, č. 4, s. 13-15

¹¹ § 100 odst. 4 ZZŘS

i pro exekuční řízení. Výše uvedený výklad stojí na účelu úpravy funkce správce (jak závodu, tak insolvenčního, tak i likvidačního). Správce má jednat odborně, což mimo jiné znamená, že má být důkladně obeznámen s konkrétním řízením. Tento účel bude obtížněji naplnitelný, pokud jednotlivé úkony budou za veřejnou obchodní společnost činit různí ohlášení společníci (jeden se bude účastnit soudního jednání, další jednání s dlužníkem, další se zajištěným věřitelem, další podá návrh soudu atd.). Osoba zapsaná v seznamu může jmenování odmítnout pouze z vážného důvodu.

Jestliže pravidlem je jmenování osoby ze seznamu insolvenčních správců, pak výjimku tvoří situace, kdy zde není vhodná osoba v seznamu. První předpoklad je tedy neexistence vhodné osoby v seznamu. Druhým předpokladem je, že existuje osoba, která sice splňuje všechny podmínky pro zápis do seznamu (má tedy například složeny zkoušky insolvenčního správce, uzavřeno pojištění odpovědnosti insolvenčního správce), avšak z nějakého důvodu zapsána není (nejpravděpodobnější je, že běží proces zápisu). Posledním předpokladem je, že taková osoba na rozdíl od zapsaného správce musí s jmenováním souhlasit. Zapsaný správce svůj souhlas projevil generálně již svým zápisem do seznamu.

V některé komentářové literatuře je zastáván názor, že taková nezapsaná osoba nemusí splňovat veškeré požadavky pro zápis do seznamu, pouze tzv. obecné a kvalifikační, a to pouze způsoblost k právním úkonům, absolvování magisterského studijního programu v rámci Evropské unie a bezúhonnost. To je ale nutné odmítnout. To z důvodu, že takový výklad spočívá na textaci § 22 odst. 2 InsZ, nikoliv na textaci § 203 ZZŘS, která mluví o splnění podmínek zápisu do seznamu, nikoliv o obecných a kvalifikačních předpokladech pro zápis jako InsZ. InsZ může takovou úlevu z podmínek připustit, protože následně všechny ustanovené insolvenční správce zavazuje k dalším povinnostem. Proto je potřeba trvat na veškerých podmínkách nutných k zápisu. Včetně odborné praxe.

Likvidačním správcem, ať již to je osoba zapsaná nebo nezapsaná, může být jmenován pouze ten, kdo dle § 203 ZZŘS má na celou dobu výkonu funkce pojištěnou odpovědnost za škodu, která by mohla vzniknout při výkonu funkce likvidačního správce nebo v souvislosti s ním.

Co se týče dalších požadavků při výběru správce závodu, ZZŘS ani JednŘ nestanoví žádné další požadavky a podmínky.

Poslední otázkou je, zda notář má povinnost případně jmenovat správce závodu ze seznamu insolvenčních správců určitým způsobem - objektivizovaně, rovnoměrně. Insolvenční soud ustanovuje insolvenční správce dle tzv. rotačního mechanismu přidělování insolvenčních věcí, který je založen na rovnoměrném přidělování věcí postupně podle seznamu založeného na pořadí určeném dnem zápisu sídla nebo provozovny insolvenčního správce do příslušné části seznamu insolvenčních správců. Tento způsob však nelze z ZZŘS ani prováděcích předpisů vyvodit.

Likvidační správce jedná svým jménem na účet pozůstalosti. Správce se při právních jednáních označuje jako likvidační správce likvidační podstaty konkrétního zůstavitele (tedy uvedením označení zemřelý, jeho jména a příjmení, datem narození a smrti a posledním bydlištěm). **Správné označení je důležité také při vyhotovování dokumentace pro dražbu prováděnou soudním exekutorem v rámci likvidace dědictví.**

Zaměstnanci správce mohou činit jeho jménem a na jeho odpovědnost **jednotlivé, přípravné nebo dílčí úkony**. Jiné osoby pouze jednotlivé úkony **na základě písemné plné moci**. Správce může provádět **plnou správu**.¹² Nejen kroky k zachování spravovaného majetku, ale také k jeho zhodnocení nebo rozmnožení.

Správce vykonává ohledně majetku likvidační podstaty úkony, které stanoví zákon nebo které mu uložil soud, zejména vykonává správu majetku patřícího do likvidační podstaty, pořizuje a vede seznamy majetku likvidační podstaty, vystupuje na místě zůstavitele nebo osob, které dosud spravovaly pozůstalost, jako účastník občanského soudního nebo jiného řízení, jehož předmětem jsou majetek nebo pasiva likvidační podstaty. Dále zpeněžuje majetek, oznamuje soupis do likvidační podstaty nebo majetek ze seznamu (soupisu) vyjímá. Vždy však musí jednat s péčí řádného hospodáře. Dohled nad likvidačním správcem vykonává zejména soudní komisař a dále i dědický soud, na rozdíl od insolvenčního řízení zde neexistuje orgán zastupující věřitele jako je věřitelský výbor či zástupce věřitelů.

¹² § 1409 a 1410 OZ

Správce odpovídá s odbornou péčí. Za škodu odpovídá objektivně, nemůže se vyvinit, pouze liberovat. Odpovídá i za osoby, které použil k činnosti správce. Promlčecí doba k náhradě škody vůči správci má speciální počátek, a to ode dne pravomocného skončení likvidace pozůstalosti. Délka promlčení činí 3 roky.

Na rozdíl od odměny soudního exekutora za uspokojení práva likvidačního správce na odměnu a náhrady ručí stát.

Funkce správce může zaniknout v případě, kdy dané osobě zanikne právo vykonávat činnost insolvenčního správce.¹³ Pak notář jako soudní komisař bezodkladně jmenuje nového správce dle kritérií pro jmenování, jak bylo uvedeno výše. Zajímavé je, že tato úprava nereflexuje případ, kdy ministerstvo rozhodne o pozastavení práva vykonávat činnosti insolvenčního správce. Dá se předpokládat, že notář jako soudní komisař ustanoví jako likvidačního správce subjekt, u kterého bude v seznamu insolvenčních správců uveden údaj o pozastavení jeho činnosti. V případě, že však dojde k pozastavení činnosti v průběhu výkonu funkce likvidačního správce, bylo by vhodnější, aby takový správce činnost nevykonával. Soudní komisař ani soud však nemají v zákoně oporu, aby takový subjekt zbavili funkce.

Odvolat usnesením soudu správce z funkce lze pouze z taxativních důvodů, a to z důležitých důvodů na jeho vlastní žádost (zdraví, kolize zájmů, ukončení činnosti), z důvodu podjatosti, a nakonec z důvodu neřádného výkonu své funkce v dané věci. Nově jmenovaný likvidační správce začne svou funkci vykonávat dnem právní moci usnesení o jeho jmenování. Z důležitých důvodů může soud rozhodnout, že ji začne vykonávat již dnem, v němž správci bylo doručeno usnesení o jmenování.

Účinky nařízení likvidace

První účinky nastávají vyvěšením usnesení o nařízení likvidace na úřední desce soudu. Ty brání jak nařízení (nové exekuce), tak provedení exekuce (již nařízené exekuce) či výkonu rozhodnutí, které by postihovaly majetek patřící do likvidační podstaty. Nebyl-li soudní exekutor ještě pověřen, exekuční soud návrh věcně zamítne.

Dnem vyvěšení také přechází správa (ekvivalent dispozičního oprávnění v insolvenční) pozůstalosti na likvidačního správce a není-li dosud jmenován, na notáře jako soudního komisaře. Taková správa je však do okamžiku právní moci usnesení o nařízení likvidace omezená, a to na úkony nesnesoucí odklad.

Další účinky nastávají okamžikem právní moci usnesení o nařízení likvidace. Tímto dnem se exekuce nebo výkon rozhodnutí ex officio zastavuje. Proto již samotné usnesení o nařízení likvidace způsobuje zastavení, není potřeba dalších rozhodnutí v exekučním řízení. Příslušný exekuční soud musí o této skutečnosti účastníky exekučního řízení vyrozumět. Ve vyrozumění by měl být také věřitel jako oprávněný poučen o právu přihlásit se v stanovené lhůtě do likvidace.

Exekuční soud tuto skutečnost oznámí i příslušnému katastrálnímu úřadu, byla-li předmětem exekuce také nemovitost spadající do likvidační podstaty. V exekuci však exekuční příkazy vydává soudní exekutor, proto exekuční soud tuto skutečnost bude muset zjišťovat lustrací v katastru nemovitostí, ze svého soudního exekučního spisu tuto informaci většinou nezíská (nebyla-li nemovitost např. předmětem řízení o zastavení nebo vyloučení z exekučního řízení). V některých komentářích k ustanovení § 198 ZZŘS se proto podává, že nikoliv exekuční soud, ale soudní exekutor vyrozumívá účastníky. Otázkou proto je, jak a zda reaguje soudní exekutor. První poznámka

¹³ Zánik funkce insolvenčního správce je upraven v § 12 až 15 ZInsSpr. Funkce likvidačního správce zaniká: a) smrtí likvidačního správce, b) byl-li prohlášen za mrtvého, a to ke dni právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého, c) byl-li zbaven způsobilosti k právním úkonům (dnes může dojít k tzv. omezení svéprávnosti) nebo jeho způsobilost k právním úkonům byla omezena, a to ke dni právní moci rozhodnutí soudu, kterým byl způsobilosti k právním úkonům zbaven nebo kterým byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena, d) dnem zrušení veřejné obchodní společnosti nebo zahraniční obchodní společnosti, e) podal-li ministerstvu písemné oznámení o ukončení činnosti insolvenčního správce, a to k poslednímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byla doručena, f) jde-li o veřejnou obchodní společnost nebo zahraniční obchodní společnost, dnem, ke kterému zaniklo právo vykonávat činnost insolvenčního správce jejímú ohlášenému společníku, nebo dnem, ke kterému ohlášený společník přestal být společníkem veřejné obchodní společnosti nebo zahraniční obchodní společnosti. Ministerstvo zruší: a) povolení insolvenčnímu správci, který nespĺňuje některou z podmínek podle § 6 odst. 1 nebo podle § 8 odst. 1, nebo b) zvláštní povolení insolvenčnímu správci, který nespĺňuje některou z podmínek podle § 6 odst. 2 nebo podle § 8 odst. 2. Ministerstvo může zrušit povolení nebo zvláštní povolení insolvenčnímu správci, který závažným způsobem porušil nebo opakovaně porušuje povinnost stanovenou tímto zákonem, kontrolním řádem, zákonem o preventivní restrukturalizaci nebo insolvenčním zákonem.

je, že sledovat úřední desky soudů není tak automatizované, jako kontrola insolvenčního rejstříku. Tzn. že bývá praktický problém soudním exekutorem získat v den vyvěšení usnesení o likvidaci informaci, že nemá provádět exekuci. Není při současném stavu realizovatelné lustrvat každý den úřední desku na všechny povinné soudního exekutora. To by představovalo zátěž nejen pro soudního exekutora, ale také pro aplikaci infoděska v její současné podobě. Druhá poznámka je, že zákon výslovně hovoří u informační povinnosti o soudu, a to jak u výkonu rozhodnutí, tak u exekuce. V jiných případech rozlišuje soudního exekutora. Třetí poznámka je, že v případě, že soudní exekutor dle § 46 odst. 7 EŘ nevydává do likvidační podstaty vymožené plnění po odpočtu nákladů exekuce, nebude existovat autoritativní rozhodnutí o jeho nákladech. Což je obdobná situace jako v insolvenčním řízení. Titul k ponechání si případné části vymoženého plnění z likvidace tak bude pro soudního exekutora představovat rozvrhové usnesení notáře jako soudního komisaře. Na základě výše uvedeného mám za to, že soudní exekutor nemá povinnost informovat účastníky, tu má exekuční soud. Dále je možné souhlasit s tím, že již v exekuci nejsou vydávána žádná další usnesení, ani o zastavení ani žádná jiná. Výjimku představuje jen usnesení o vydání výtěžku dle § 46 odst. 7 EŘ. De lege ferenda by celé úpravě zveřejňování a vyrozumívání o usnesení o nařízení likvidace dědictví prospělo, kdyby se zveřejňovalo v insolvenčním rejstříku. V zásadě se jedná o hromadné uspokojení věřitelů v rámci pozůstalosti a ISIR umožňuje automatizovaný přístup a hlídání subjektů v rámci běžných účetních nebo specializovaných programů.

Majetek

Majetek likvidační podstaty se zjišťuje zejména ze soupisu pozůstalosti, ze seznamu pozůstalostního majetku, ze společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku nebo ze shodných údajů dědiců, popřípadě ze soupisu pozůstalosti, byl-li proveden. V rámci likvidace se musí vyjasnit i sporný majetek, k němuž se při standardním dědickém řízení nepřihlíželo. Aktivně se vyhledává i další dosud neznámý majetek. K tomu slouží široká součinnostní povinnost třetích osob vůči správci, případně notáři dle § 215 ZZŘS.

Seznam majetku

V likvidaci dědictví se setkáváme se dvěma seznamy. Jeden se týká věřitelů zůstavitele, tedy dluhů likvidační podstaty. Druhý se týká aktiv a tedy majetku, který se v podstatě nachází. Nyní se zaměříme na ten druhý seznam, a to seznam majetku.

Majetek je veden v seznamu, a to pod samostatnými položkami, minimálně způsobem umožňujícím náležitou identifikaci, vylučujícím záměnu. Seznam je přístupný všem, kteří osvědčí právní zájem nebo vážný důvod. Zápis do seznamu provádí správce nebo notář. O zápisu vyrozumívá subjekty vedoucí seznamy a systémy evidence majetku. Zapisuje-li se sporný majetek, musí se oznámit soupis tomu, komu podle informací vyplývajících ze seznamů nebo systémů evidence majetku má náležet nebo tomu kdo uplatnil právo k majetku, které podle jeho názoru nepřipouští, aby patřil do majetku likvidační podstaty. Taková osoba musí být zároveň vyzvána, aby své právo uplatnila žalobou, včetně poučení že lhůta k podání žaloby činí 1 měsíc ode dne, kdy žalobci bylo doručeno oznámení soupisu a podává se vůči správci. Lhůta je procesní a nelze jí prominout. Bylo-li řízení o žalobě zastaveno, byla-li žaloba odmítnuta nebo byla-li žaloba zamítnuta, platí, že majetek patří do likvidační podstaty. V opačném případě se majetek vyloučí.

Zpeněžování majetku

Způsoby zpeněžení

Způsoby zpeněžení, které jsou notáři nebo likvidačnímu správci k dispozici, stanoví § 231 a násl. ZZŘS. Tyto způsoby nemají mezi sebou jakoukoli hierarchii nebo posloupnost. Záleží na osobě s dispozičním oprávněním a především na dědickém soudu, který způsob posoudí jako vhodný a vyberou. Vždy by však měl být zachován princip transparentnosti a požadavek získat pro věřitele zůstavitele co nejvyšší výtěžek.

Proto by měl být majetek zůstavitele primárně zpeněžen v rámci dobrovolné dražby. Dražba může být nahrazena přímým prodejem – smlouvou mezi nabyvatelem a soudním komisařem nebo může obstatat prodej zastavené nebo zadržované věci zajištěný věřitel. Pouze v dražbě však dochází ke stanovení tržní ceny v čase a místě, ne-

boť dochází k možnosti nabídnout cenu předem neomezenému počtu dražitelů. Z forem dražby má na výběr soudní komisař nebo likvidační správce z dražby prováděné soudem v rámci výkonu rozhodnutí, dražebníkem dle zákona o veřejných dražbách nebo soudním exekutorem v souladu s § 76 odst. 2 EŘ. S ohledem na zaměření článku pro soudní exekutory se bude rozebírat především dobrovolná dražba prováděná soudním exekutorem.

Rozhodování o způsobu zpeněžení

§ 231 ZZŘS stanoví, že zpeněžení majetku patřícího do likvidační podstaty uskutečňuje s předchozím souhlasem soudu likvidační správce nebo notář. Z výše uvedeného vyplývá, že je-li řádně ustanoven likvidační správce, uzavírá smlouvu o zpeněžení likvidační správce, není-li jmenován, uzavírá smlouvu notář jako soudní komisař. Zpeněžit lze celou pozůstalost jedním zvoleným způsobem, její určité části nebo jednotlivé hmotné a nehmotné věci.

Souhlas soudu není v zákoně dále specifikován, není předepsána forma usnesení, příp. ani písemná forma. V praxi bývá vydáván i neformální pokyn nebo přípis. Souhlas je třeba získat ex ante, tedy před uzavřením smlouvy daného způsobu zpeněžení. Souhlas by měl obsahovat mantinely pro prodej (např. způsob zpeněžení, způsob stanovení ceny, inzerci a zveřejnění apod.). Při obstarávání souhlasu soudu ze strany soudního komisaře nebo likvidačního správce se lze setkat s praxí, že tito navrhnou způsob zpeněžení včetně návrhu příslušné smlouvy a tento před podpisem zašlou soudu ke schválení. Soud takový návrh buď schválí, příp. modifikuje a schválí, nebo dá souhlas k jinému způsobu zpeněžení, když není návrhem notáře nebo likvidačního správce vázán.

S ohledem na formulaci zákona, který požaduje souhlas soudu jako předchozí, nelze udělit souhlas ex post. Smlouva o zpeněžení uzavřená bez předchozího souhlasu soudu by byla absolutně neplatná pro nedostatek zákonné podmínky. Lze si však představit konstrukci smlouvy, která by měla odloženu účinnost právě vázanou na souhlas soudu. V praxi je velice častá varianta, že soudní komisař nebo likvidační správce předloží soudu nepodepsaný úplný návrh možné smlouvy o zpeněžení se soudním exekutorem. Dědický soud má tak celkový přehled o možných navrhovaných podmínkách prodeje, může provést

změny, odsouhlasit, případně učinit jiný pokyn a soudní komisař nebo likvidační správce smlouvu podepisuje až po souhlasu soudu.

Charakter dobrovolné dražby prováděné soudním exekutorem

Soudní exekutor provádí v rámci další činnosti dvojí typ dobrovolné dražby, jednak „**dražbu veřejnoprávní**“, jednak „dražbu soukromoprávní“. Dražbou podle předpisů veřejného práva je dražba, kterou exekutor koná na základě návrhu nebo pověření osoby či orgánu, který je nadán veřejnoprávní pravomocí k vedení řízení, v jehož rámci se má dražba uskutečnit. **Jedná se zejména o dražbu vedenou na základě návrhu notáře v postavení soudního komisaře nebo insolvenčního správce (§ 232 odst. 1 písm. d) ZZŘS., § 289a InsZ).** Ve „veřejnoprávní dražbě“ soudní exekutor vystupuje jako subjekt, na který byla přenesena veřejnoprávní pravomoc ke zpeněžení věci ze strany orgánu vedoucího hlavní řízení (např. soudního komisaře nebo insolvenčního správce). **Řízení se vede dle EŘ a OSŘ (předražek, obmeškalý vydražitel, způsob stanovení vyvolávací ceny, jistota, lhůty atd.)** a přípustnost případného opravného prostředku do úkonů exekutora během dražby se určí podle norem veřejného práva procesního (např. § 336k OSŘ, jde-li o příklep při dražbě nemovité věci). Následky „veřejnoprávní dražby“ a případné vady, k nimž došlo při uskutečnění „veřejnoprávní“ dražby, se rovněž posuzují podle předpisů veřejného práva procesního, tedy ustanovení EŘ a na ně navazujících norem OSŘ, případně zvláštních procesních norem, na jejichž základě se uskutečňuje hlavní řízení, v jehož rámci je soudní exekutor oprávněn k uskutečnění dražby (zde § 195 a násl. ZZŘS).¹⁴

Osoba s dispozičním právem k majetku

Kdo je osobou s dispozičním právem k majetku (zákon hovoří o oprávnění spravovat likvidační podstatu) určenému ke zpeněžení, je otázkou spojenou s povahou likvidační podstaty. Dispoziční právo může náležet notáři jako soudnímu komisaři nebo likvidačnímu správci, byl-li jmenován. Likvidační správce se v takové smlouvě označuje způsobem, z něhož musí být zřejmé, že jedná jako likvidační správce a kterého zůstavitele se týká jím spravovaná likvidační podstata. Obdobně se postupuje v případě, že není ustanoven likvidační správce a smlouva se uzavírá přímo s notářem.

¹⁴ Srovnej NS, sp. zn. 20 Cdo 2927/2020

Notář se označí jako soudní komisař s uvedením zůstavitele, jehož se týká likvidační podstata. Soudní exekutor musí mít z předložených listin doloženo (nikoliv prokázáno) vlastnictví zůstavitele, a to listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popřípadě též veřejnými listinami notáře (§ 66 odst. 5 EŘ).

Osoba s dispozičním oprávněním má v dražbě postavení oprávněného, povinný v této dražbě nevystupuje.

Zjištění ceny a další postup v rámci „veřejnoprávní“ dobrovolné dražby

Jde-li o nemovitost, obchodní závod, pobočku obchodního závodu nebo věc prohlášenou za kulturní památku, musí se před zpeněžením majetku patřícího do likvidační podstaty soudním exekutorem v dobrovolné dražbě zjistit cena majetku znaleckým posudkem. **Znalce nemůže ustanovovat soudní exekutor, ale na žádost likvidačního správce nebo i bez návrhu soud (skrze soudního komisaře), a to usnesením.** Ostatní majetkové hodnoty se ocení v souladu s OSŘ a EŘ, takže většinou odhadem soudního exekutora, resp. vykonavatele soudního exekutora. Na rozdíl od dražby v rámci insolvenčního řízení nebo čistě konsensuální dobrovolné dražby si vyvolávací cenu neurčuje osoba s dispozičním oprávněním ani případně dědický soud.

Po vydání usnesení o ceně již probíhá dražba v souladu s EŘ a OSŘ s tou odlišností, že v řízení není povinného. Soudní exekutor musí připustit předražek. Může rozhodnout o excesivních závadách.

Udělil-li soudní exekutor v dražbě nemovitosti prováděné při likvidaci dědictví podle ustanovení § 76 odst. 2 EŘ příklep, mohou proti usnesení o příklepu podat odvolání pouze notář, jenž byl soudem pověřen, aby jako soudní komisař provedl úkony v řízení o dědictví, vydražitel a dražitelé, kteří po udělení příklepu vznesli námítky, popřípadě též osoby, které mají na dražené nemovitosti předkupní právo, věcné právo (s výjimkou práv zajišťujících pohledávky) nebo nájemní právo, kterým nebyla doručena dražební vyhláška, jestliže se z tohoto důvodu nezúčastnily dražby.

Ten, kdo popírá, že určitá věc, právo nebo jiná majetková hodnota patří do majetku zůstavitele

nebo že by mohly být z jiného důvodu zpeněženy při likvidaci dědictví a výtěžek zpeněžení použit k uspokojení zůstavitelových věřitelů, musí své právo uplatnit vylučovací žalobou. Dědický soud do pravomocného rozhodnutí o vyloučení majetkové hodnoty neprovádí zpeněžení.¹⁵

Odměna soudního exekutora při zpeněžení v likvidaci dědictví

Hradí se odměna a náhrady hotových výdajů a za daň z přidané hodnoty z majetku likvidační podstaty podle rozhodnutí, kterým se řízení při likvidaci pozůstalosti v prvním stupni končí.

Výše odměny a náhrady hotových výdajů není na rozdíl od soukromoprávní dobrovolné dražby otázkou smluvní volnosti. Taktéž zde není pouze stanovena horní hranice nákladů na zpeněžení, jak je tomu u zpeněžení v rámci insolvenčního řízení. V likvidaci dědictví je pro zpeněžení soudním exekutorem stanovena pevná sazba. Ta je zakotvena v § 19a vyhlášky č. 330/2001 Sb., O odměně a náhradách soudního exekutora. Zde se stanoví, že za zpeněžení jednotlivých věcí, práv a jiných majetkových hodnot ze zůstavitelova majetku v dražbě náleží soudními exekutorovi odměna ve výši 5 % z výtěžku dražby, nejméně však 1 000 Kč a nejvýše 1 000 000 Kč zvýšených o 1 % z výtěžku dražby přesahující 10 000 000 Kč. Je-li provedeno více dražeb, základ pro výpočet odměny činí součet všech výtěžků dražeb. Náhrada hotových výdajů se stanoví v paušální částce 3 500 Kč, a pokud je uvedená částka překročena, tak ve skutečně vynaložené výši, a náhrada za doručování písemností je stanovena ve výši 50 Kč za doručení každé písemnosti.

Na rozdíl od práva notáře nebo likvidačního správce na uspokojení odměny a náhrady nákladů u soudního exekutora stát neručí za uspokojení jeho odměny a náhrady nákladů při dobrovolné dražbě v rámci likvidace dědictví. Soudní exekutor totiž není výslovně uveden v § 109 odst. 1 ZZŘS nebo § 210 odst. 2 ZZŘS.

Zánik zajištění po zpeněžení

Po prodeji nemovitostí v likvidaci pozůstalosti notář nebo likvidační správce pozůstalosti oznámí katastru nemovitostí zánik zajišťovacích práv.

¹⁵ 21 Cdo 559/2014, ze dne 4. 12. 2014

Zánik zajištění po skončení likvidace u „nezpenžitelného majetku“

Může nastat situace, kdy nelze objektivně majetek v likvidační podstatě zpeněžit. Takový majetek nabývá stát proto, že po skončení likvidace dědictví „nemůže zůstat bez vlastníka“. Zajištění neuspokojených pohledávek věřitelů váznoucí na majetku, který patřil zůstaviteli, stejně jako samotné neuspokojené pohledávky, v souladu s ustanovením § 175v odst. 4 věta první OSŘ, zaniká pravomocným skončením likvidace (právní mocí usnesení o rozvržení výtěžku likvidace). Z uvedeného současně plyne, že na „nezpenžitelný“ majetek zůstavitele, který podle ustanovení § 175u odst. 2 OSŘ připadl státu, nelze vést exekuci prodejem zástavy k uspokojení pohledávek věřitelů zůstavitele, neboť zástavní právo zaniklo.¹⁶

Rozdělení likvidační podstaty

Vytěžené peněžní prostředky je třeba dle zákonných pravidel rozdělit (rozvrhnout) mezi věřitele, a to formou rozvrhového usnesení. Nejčastější a nejznámější řízení, kde je výtěžek ze zpeněžení rozdělován rozvrhem, jsou exekuční řízení, výkon rozhodnutí, insolvenční řízení, likvidace obchodních společností a konečně také likvidace pozůstalosti.

Než dojde k rozvržení výtěžku rozvrhem, musí být nejprve uplatněn postup dle § 270 a 271 ZZŘS, kde jsou se svým prioritním pořadím uspokojeny osoby, které mají svou pohledávkou zajištěnou majetkem patřícím do likvidační podstaty (zástava či zadržení např.). V případě, že nedojde k úplnému uspokojení takových pohledávek, jejich neuhrazené zbývající části se uspokojují v obecném rozvrhu výtěžku z majetku, který nebyl zatížen zajištěním. Vydání rozvrhového usnesení je podmíněno podáním řádné zprávy likvidačním správcem o zpeněžování majetku likvidační podstaty nebo jeho části a skutečnost, že byly zjištěny pohledávky nebo jejich části, které by měly být podle skupin uspokojeny podle rozvrhového usnesení.

V rámci zajištění vyvstává problém v případě věřitelů se zřízeným exekutorským zástavním právem před účinností novely exekučního řádu č. 139/2015 Sb., tzn. do

30. 6. 2015. Takové exekutorské zástavní právo se zřizovalo v rámci hlavního exekučního řízení bez návrhu věřitele a bezplatně. Zároveň však sdílelo osud hlavního exekučního řízení. Jak bylo výše uvedeno, právní mocí usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti se zastavují exekuční řízení. To by jinými slovy znamenalo zánik takového exekutorského zástavního práva ze zákona.¹⁷ Je však otázkou, zda takový stav byl zákonodárcem při přijímání úpravy likvidace dědictví v ZŘS chtěný, žádoucí a spravedlivý. I s ohledem na to, že kdyby věřitel v době do 30. 6. 2015 zvolil zřízení soudcovského zástavního práva, jeho zajištění by nezaniklo. Je otázkou, zda takové rozlišování zániku či nezániku zástavního práva jen na základě zvoleného procesního předpisu není v rozporu s ústavněprávní ochranou vlastnictví a věcných práv. A také s principem ochrany nabytých práv. Tato otázka ještě čeká na judikurní rozhodnutí. Je třeba však připomenout, že judikatura již zánik zajištění, a přesto uspokojení věřitele z výtěžku zajištění, řešila při střetu exekučního a insolvenčního řízení, a to k prospěchu ochrany takto dotčených věřitelů [srov. NS 29 ICdo 56/2013 (C 15272): „Tvoří-li rozdělovanou podstatu výtěžek z prodeje zástavy, má oprávněný (jestliže se do insolvenčního řízení přihlásil jako zajištěný věřitel) postavení zajištěného věřitele, byť předmět zajištění již není ve vlastnictví povinného (dlužníka) a do majetkové podstaty náleží výtěžek zpeněžení zástavy, s nímž bude pro účely uspokojení věřitelů nakládáno, jako by ke zpeněžení zajištění došlo v insolvenčním řízení.“].

U exekutorských zástavních práv zřízených po výše uvedené novele tzn. po 1. 7. 2015 problém se zánikem zástavního práva nevzniká, protože to obdobně jako soudcovské zástavní právo již není závislé na trvání exekučního řízení, ve kterém bylo zřízeno.

Třídy věřitelů

V § 273 ZZŘS je taxativně stanoveno závazné pořadí, v jakém mají být jednotlivé skupiny pohledávek uspokojovány. Pokud není možné plně uhradit pohledávky v rámci jedné skupiny, budou tyto pohledávky uspokojeny poměrně podle jejich počtu v dané skupině. Jednotlivé skupiny jsou následující:

¹⁶ NS, sp. zn. 21 Cdo 4543/2018

¹⁷ FOLTAN, Drahomír. Existence exekutorského zástavního práva v době likvidace pozůstalosti. Ad Notam, 2021, č. 1, s. 20-21

1. Pohledávky ze smluv uzavřených likvidačním správcem

Jde o pohledávky, které vznikly na základě smluv uzavřených po předání správy soudnímu komisaři nebo likvidačnímu správci. Nejedná se tak o pohledávky vzniklé v rámci likvidačního řízení z jiných právních důvodů či skutečností. Tyto smluvní pohledávky se obvykle nepřezkoumávají, ledaže by soudní komisař rozhodl jinak na základě § 254 odst. 2 ZZŘS. V takovém případě lze smluvní pohledávky zahrnout do rozvrhu pouze tehdy, pokud jsou považovány za zjištěné.

2. Pohledávky vzniklé v souvislosti se zpeněžením majetku

Převážně se bude jednat o pohledávky vzniklé v souvislosti se zpeněžením majetku likvidační podstaty, jako jsou například náklady na dražbu (**odměna soudního exekutora**), a dále o pohledávky spojené s nutností zajistit úschovu zůstavitelova majetku (§ 281 a násl. ZZŘS). Typicky jde o hmotné movité věci jiné než peníze, které kvůli svým rozměrům nebo povaze nelze uložit do kovové skříně (trezoru) soudního komisaře či soudu. Z tohoto důvodu je pro jejich úschovu zajištěn vhodný schovatel, například ve skladech soudního exekutora, garážích nebo specializovaných schránkách - zbraně (srov. také § 285 ZZŘS). Správa majetku likvidační podstaty a její výkon je specifikován v § 226 a 227 ZZŘS.

3. Odměna a náhrada nákladů likvidačního správce

V § 210 ZZŘS je upravena odměna a náhrada nákladů likvidačního správce. K určení její výše se použije § 22 až 24 Not. tarifu. Náklady podléhají přezkumu na jejich účelnost.

4. Odměna a náhrada nákladů notáře jako soudního komisaře

V této skupině se jedná o odměnu a náhradu nákladů, které notář učinil jako soudní komisař v řízení o pozůstalosti. Nespadá zde náhrada nákladů notáře v řízení o likvidaci, jelikož tato náhrada by se odvíjela od § 210 ZZŘS.

5. Náklady pohřbu

Veškeré náklady spojené s pohřbem zůstavitele jsou pohledávkou vypravitele pohřbu. Dle tohoto bodu budou náklady vypravitele uspokojeny jen v případě, že nebyly již dříve uhrazeny přímo z po-

zůstalosti. Toto pořadí se neuplatní pro náklady na zajištění pohřebiště, když tyto pohledávky se budou uspokojovat ve skupině v následující od-
rážce č. 6.

6. Pohledávky osob, které spravovaly pozůstalost

Jde zde zejména o pohledávky těch osob, které spravovaly pozůstalost do okamžiku vyvěšení usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti na úřední desce pozůstalostního soudu

7. Pohledávky výživného

V sedmé skupině se uspokojují pohledávky výživného, přičemž není rozlišováno, o jaké výživné se jedná (zletilec, nezletilec, manželka, bývalá manželka apod.).

8. Ostatní pohledávky

Všechny ostatní (prosté) pohledávky se uspokojí až po uspokojení všech předchozích pohledávek, které mají přednost.

Rozvrhové usnesení

Otázka způsobu a rozsahu uspokojení pohledávek věřitelů zůstavitele se řeší v rozvrhovém usnesení. Soudní komisař v něm přízná věřitelům pohledávky ve výši, která na ně připadá podle skupiny a pořadí, jak jsme si rozvedli výše. Při rozdělení majetkové podstaty vychází notář ze závěrečné zprávy likvidačního správce. U každého vypláceného věřitele je třeba uvést výši zjištěné pohledávky a konkrétní částku, jež mu bude na ní zaplácena. Podmíněné pohledávky lze v rozvrhu uspokojit pouze tehdy, došlo-li nejpozději ke dni vydání rozvrhového usnesení ke splnění podmínky.

Základní výrok rozvrhu je uvedení celkové částky k rozvrhu s uvedením konkrétního poměru uspokojení a výčet jednotlivých věřitelů s uvedením neuspokojené částky pohledávky a zároveň s konkrétní částkou k výplatě na pohledávku. Uvádějí se i věřitelé, kterým nebude ničeho vyplaceno. Neuvádějí se věřitelé, kteří nemohou být uspokojeni z likvidační podstaty (např. s odmítnutou přihláškou pro opožděnost). V usnesení je nutné uvést i pariční lhůtu, která není přesně zákonem stanovena. Rozvrhové usnesení se doručuje všem věřitelům a likvidačnímu správci.

Usnesení nemusí být doručeno do vlastních rukou, náhradní doručení rovněž není vyloučeno. Proti rozvrhovému usnesení lze podat odvolání.

Vznikl-li likvidační přebytek (věřitelé byli uspokojeni do 100 % přihlášených pohledávek), vydá se těm, kterým svědčilo dědické právo po zůstaviteli v době nařízení likvidace dědictví, podle jejich dědických podílů, popřípadě státu, měla-li mu v té době pozůstalost připadnout proto, že nedědil žádný dědic ani podle dědické smlouvy nebo závěti, ani podle zákonné dědické posloupnosti, a že se na stát hledělo, jako by byl zákonný dědic. **Na ty, kterým byl vydán likvidační přebytek, nepřecházejí pasiva pozůstalosti a ani nejsou povinni jinak hradit pasiva pozůstalosti.**

Právní mocí rozvrhového usnesení, kterým bylo rozhodnuto o rozdělení celého nebo zbývajících výtěžku zpeněžení majetku likvidační podstaty nebo kterým bylo rozhodnuto o vydání likvidačního přebytku, je řízení o pozůstalosti skončeno.

Pohledávky, jimž odpovídá pasivum pozůstalosti, zanikají dnem skončení řízení o pozůstalosti v takovém rozsahu, v jakém nebyly uspokojeny z výtěžku zpeněžení majetku likvidační podstaty; to platí i tehdy, jestliže věřitel svoji pohledávku nepřihlásil.

Náklady na správu majetku při nedostatku peněžních prostředků

Stát odpovídá za náklady na správu majetku v likvidační podstatě bez ohledu na to, zda bude výtěžek zpeněžení podstaty postačovat na jejich krytí. Mohou nastat situace, kdy správa majetku je finančně náročná (např. temperování stavby v majetkové podstatě). Výnosy z pronájmu (ze smluv) a z konečného zpeněžení mohou postačovat ke krytí těchto nákladů, anebo nepostačují. V obou případech je stát povinen je nést. O takových nákladech se rozhoduje usnesením, proti kterému není odvolání přípustné. Soud může rozhodovat ex officio nebo na návrh správce. Správce nese náklady nejprve sám a následně požádá o jejich refundaci, popř. žádá předem o zálohy na tyto předpokládané náklady.

Závěry pro soudního exekutora:

U zemřelých povinných by soudní exekutor měl sledovat úřední desku soudu za účelem kontroly usnesení o likvidaci. Právní mocí usnesení o na-

řízení likvidace dědictví se bez dalšího formálního rozhodnutí zastavují ze zákona veškeré vedené exekuce.

Soudní exekutor je v případě likvidace pozůstalosti možný věřitel a měl by se přihlásit se svou pohledávkou. Je možné, aby si přihlásil vyšší odměnu než jen minimální. Vyžaduje to však řádné odůvodnění a doložení nároku. Skončením likvidace neuhrazené části nároku soudního exekutora zanikají. To platí i tehdy, přešel-li na stát tzv. „nezpeněžitelný majetek“.

Soudní exekutor je subjekt, který může provést veřejnoprávní dobrovolnou dražbu majetkových hodnot v likvidační podstatě. Taková dražba se řídí ZZŘS, EŘ a OSŘ. Odměna je stanovená vyhláškou a nelze ji modifikovat.

Článek on-line si přečtete zde:

text: JUDr. Peter Stodola, PhD., súdny exekútor a Mgr. Michaela Martincová, exekútorský koncipient

Donucovacie opatrenia v slovenskom Exekučnom poriadku

Moderné technológie, finančné produkty, neobanky, kryptomeny, zvyšovanie nepostihnuteľných súm pri výkone rozhodnutia, i niektoré právne inštitúty, umožňujú stále väčšej skupine povinných efektívne nakladať s majetkom tak, aby bol prakticky nezistiteľný exekútorom, či nepostihnuteľný tradičnými spôsobmi vedenia exekúcie. V tomto kontexte vystala otázka, ako povinných donútiť, aby si plnili aspoň niektoré povinnosti, ktoré majú pre exekučné konanie osobitný význam. Slovenský zákonodarca na túto otázku zareagoval právnou úpravou donucovacích opatrení. Nakoľko bola táto iniciatíva úspešná, sa pokúsime analyzovať v predložennom príspevku.

Začiatkom roka 2020 sa Slovenská komora exekútorov (ďalej aj „SKE“) obrátila na designovanú ministerku spravodlivosti rozsiahlejším listom, v ktorom okrem riešenia aktuálnych otázok opatrení súvisiacich s pandémiou v oblasti justície a informovaní o správe UIHJ (International Union of Judicial Officers) ponúkla ministerstvu spoluprácu aj pri legislatívnych opatreniach posilňujúcich právny štát a postavenie súdneho exekútora.

Už na jar toho istého roku, po prvých stretnutiach SKE s predstaviteľmi sekcie civilného práva, začali prípravné práce na legislatíve zameranej na efektívne a zrýchlené vedenie exekúcií na nepeňažné plnenie a vynucovanie povinností dôležitých pre ukončenie exekúcií. Požiadavka jednej

z vládnych strán na prioritnú realizáciu „exekučnej amnestie“ však túto iniciatívu odložila na neurčito a nebolo v nej možné pokračovať.¹ Nakoniec sa tento legislatívny zámer dostal do plánu legislatívnych úloh na rok 2022,² teda až po zásadnej novelizácii nariadenia vlády o rozsahu zrážok zo mzdy pri výkone rozhodnutia, ktorým sa od 1. 1. 2022 zásadne upravili parametre nariadenia smerom k navýšeniu súm, ktoré sa povinnému nesmú zraziť.³

Prvé diskusie medzi SKE a ministerstvom sa viedli práve so zameraním na nepeňažné exekúcie, pričom zefektívnenie spôsobov vedenia peňažných exekúcií malo byť predmetom až neskorších legislatívnych procesov (k čomu doposiaľ nedošlo). Ministerstvo si uvedomilo neochotu povinných spolupracovať so súdnym exekútorom, a to predovšetkým v kontraste so spoluprácou, ktorú dlžník poskytuje správcovi v insolvenčných konaniach. Bolo zrejmé, že množstvo dlžníkov, napriek mimoriadne liberálnej právnej úprave osobných bankrotov prijatej v roku 2017, nevyužíva možnosť oddľžovacieho konkurzu, ostáva v exekúciách, tieto nijakým spôsobom nerieši a súdneho exekútora ignoruje.⁴ Moderné technológie, finančné produkty, neobanky, kryptomeny, právne inštitúty (napr. zverenecké fondy), ako aj ďalšie mnohé spôsoby, ktorými sa možno vyhnúť tradičným spôsobom vedenia exekúcie zasahujúcim iba do majetkovej sféry dlžníka, sú dnes už všeobecne dostupné a využívané. Zá-

¹ Pozri pripomienku Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky k novele CMP, ktorou sa mal meniť aj Exekučný poriadok, v rámci legislatívneho procesu LP/2020/361. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy>>.

² Plán legislatívnych úloh vlády na rok 2022, mesiac jún, p. č. 9. Dostupné na internete: <https://www.vlada.gov.sk/site/assets/files/1771/plan_2022.pdf>.

³ Nariadenie vlády č. 390/2021 Z. z. z 20. októbra 2021, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 268/2006 Z. z. o rozsahu zrážok zo mzdy pri výkone rozhodnutia v znení neskorších predpisov.

⁴ Zásadná zmena v konkurznej právnej úprave nastala prijatím zákona č. 377/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ďalšie zákony, pričom sa zavádza inštitút oddľženia prostredníctvom konkurzu alebo splátkového kalendára.

kladnou otázkou teda bolo, ako takýchto dlžníkov primäť, aby si plnili aspoň základné povinnosti.

Práve v tomto uvedení si zásadného významu potreby spolupráce povinného s ohľadom na meniace sa majetkové a spoločenské pomery možno hľadať základ myšlienky právnej úpravy opatrení, ktoré by dlžníka donútili s exekútorom spolupracovať, a to predovšetkým v kontexte nepeňažných exekúcií. Ako základ pre diskusiu slúžila nesporná efektívnosť exekúcie zadržaním vodičského preukazu pri vymáhaní výživného.⁵ Zároveň, ako politicky neschodná cesta bola hneď v úvode odmietnutá inšpirácia nemeckou právnou úpravou v podobe núteného zadržania povinného, ktorý nepodá vyhlásenie o majetku.⁶ Čo sa týka konkrétnych druhov použiteľných donucovacích opatrení, jedna z úvah smerovala k čo najširšiemu spôsobu ich vyjadrenia, ktoré by zahŕňalo najrôznejšie oprávnenia a licencie poskytované štátom. Totiž také zadržanie vodičského preukazu nemusí určitej skupine osôb prekážať, avšak mohli by byť zásadne ovplyvnení stratou napríklad oprávnenia loviť ryby a pod.

Povinnosť aspoň podať vyhlásenie o majetku pri peňažných exekúciách bola vnímaná ako tak významná, že by mala byť tiež osobitne vynucovaná. Podľa aktuálnej slovenskej právnej úpravy obsiahnutej v Exekučnom poriadku (ďalej aj „EP“) povinný musí poskytnúť exekútorovi ním požadovanú súčinnosť.⁷ Ak je to na ukončenie exekúcie potrebné a je to primerané vymáhanému nároku, exekútor povinného vyzve, aby uskutočnil vyhlásenie o svojom majetku (§ 41 ods. 1 EP). Popri povinnom možno na vyhlásenie o majetku vyzvať osobu podľa § 40 ods. 2.⁸ Výzva na vyhlásenie o majetku je vnímaná ako najširšia forma súčinnosti, v ktorej by sa mal povinný pravdivo priznať nie len k majetkovým pomerom, vrátane tých, ktoré nemožno zistiť z verejných registrov, ale aj k bezodplatným, či odporovateľným úkonom vykonaným v posledných troch rokoch.

Hoci uvedenie nepravdivých údajov vo vyhlásení o majetku môže naplniť aj skutkovú podstatu trestného činu marenia exekučného konania podľa § 243a Trestného zákona, nepodanie vyhlásenia o majetku trestnoprávnej sankcii nepodlieha. Sankcionovanie neposkytnutia súčinnosti povinným poriadkovou pokutou uloženou súdom sa v praxi ukázalo ako ťažkopádne a neúčinné.

Ďalším identifikovaným problémom bola praktická nemožnosť zabezpečiť niektoré motorové vozidlá používané povinným na účely exekúcie. Dlhodobo bolo poukazované na nesprávne zaradenie exekúcie zadržaním vodičského preukazu pri vymáhaní výživného medzi spôsoby vykonania exekúcie, pretože nejde o spôsob vedenia exekúcie v pravom zmysle, ktorý by priamo zasahoval do majetkovej sféry dlžníka.

Vo vzťahu k nepeňažným exekúciám spôsoboval zásadný problém neurčitý spôsob ukladania pokút za nesplnenie povinnosti pri exekúcii uskutočnením prác a výkonov na nezastupiteľné plnenie a zároveň limitujúca maximálna výška pokuty, ktorá sa v určitých prípadoch javila ako nedostatočná.⁹

Tieto myšlienkové a teoretické tézy vyústili v prvotný návrh inštitútu donucovacích opatrení. Návrh novelizácie Exekučného poriadku z jesene 2020 počítal s jednoduchým riešením obsiahnutým v jedinom paragrafe. Po každom ďalšom otvorení tejto témy legislatívny materiál bujel. Hneď v úvode považujeme za potrebné zdôrazniť, že donucovacie opatrenia boli koncipované tak, aby ich s výnimkou vymáhania výživného nebolo možné uložiť z dôvodu neplnenia peňažnej povinnosti uloženej exekučným titulom.¹⁰

K legislatívnej príprave materiálu stojí ešte za zmienku, že v rámci medzirezortného pripomienkového konania celkom zásadné pripomienky vzniesol nečakaný oponent. Generálnej prokuratúre sa nezdali príliš široké oprávnenia súdneho exekútora autoritatívne rozhodovať o donucova-

⁵ Tento spôsob vedenia exekúcie bol do Exekučného poriadku zavedený novelou č. 84/2009 Z. z., ktorou bolo doplnené ustanovenie § 179a.

⁶ Zivilprozessordnung, § 802g.

⁷ Pozri § 40 a § 41 Exekučného poriadku.

⁸ Osobou podľa uvedeného ustanovenia je štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, prokurista povinného, odborný zástupca zodpovedný za podnikanie povinného, likvidátor povinného, nútený správca a zákonný zástupca povinného; ak je povinným právnická osoba bez štatutárneho orgánu, povinnosť poskytnúť súčinnosť exekútorovi rovnako ako povinný má aj osoba, ktorá vykonávala funkciu štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu naposledy.

⁹ MOLNÁR, P.: Nepeňažná exekúcia. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 125.

¹⁰ Po prijatí právnej úpravy sa v rámci rozhodovacej činnosti k uvedenému vyslovil aj Okresný súd Banská Bystrica napríklad v uznesení zo dňa 11. marca 2024, sp. zn. 8Ek/2371/2021, konštatuje, že právna úprava obsiahnutá v Exekučnom poriadku nepripúšťa možnosť vymáhať splnenie peňažnej povinnosti uložením donucovacieho opatrenia.

cích opatreniach. Čiastočne to odôvodňovali postavením súdneho exekútora v systéme orgánov ochrany práva, ktoré bolo dané ešte v roku 1995, keď sa povolanie exekútora kreovalo.¹¹ Pokúšali sme sa oponovať tým, že postavenie súdneho exekútora sa z hľadiska nestrannosti a nezávislosti podstatne modifikovalo po zavedení náhodného prideľovania, a preto je možné zverovať mu zodpovednejšie úlohy v justičnom systéme.

Výsledok legislatívneho procesu

Po viacerých odkladoch na neurčito sa Národná rada SR 1. februára 2023 uzniesla na zákone č. 48/2003 Z. z., ktorý novelizuje Exekučný poriadok. Tento s účinnosťou od 1. apríla 2023 priniesol inštitút donucovacích opatrení do právnej praxe (právna úprava je obsiahnutá v ustanoveniach § 43a až § 43d EP). Vládny návrh zákona sa upravoval ešte v národnej rade, takže do poslednej chvíle existovali pochybnosti, v akej podobe bude materiál schválený.

Podľa dôvodovej správy „základným cieľom navrhovanej právnej úpravy je zrýchliť a zefektívniť vedenie exekúcií na uspokojenie práv na nepenažné plnenie, ako aj zefektívniť právnu úpravu vynucovania iných povinností nevyhnutných pre úspešné a rýchle ukončenie exekučného konania“.¹² Donucovacie opatrenia majú byť účinným prostriedkom na vynútenie a upevnenie autority súdu a súdneho exekútora. Zároveň majú zabezpečiť dostatočnú motiváciu pre povinného k plneniu jeho dotknutých povinností. Základnú funkciu donucovacích opatrení predstavuje predovšetkým ich preventívny charakter, až následne nastupuje represívna funkcia. Na to, aby donucovacie opatrenia mohli byť vykonané, zákonodarca priznáva súdnemu exekútorovi oprávnenie na vykonanie donucovacieho opatrenia.

Zavedené donucovanie opatrenia sú nasledovné:

- **peňažná pokuta,**
- **zadržanie vodičského preukazu,**
- **zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla časť I alebo časť II (ďalej len „osvedčenie o evidencii vozidla“),**

- použitie technických prostriedkov brániacich užívaniu vecí.

Donucovacie opatrenie môže exekútor uložiť aj bez návrhu. V upovedomení o jeho uložení upovedomí dotknutú osobu o jeho uložení a o spôsobe jeho vykonania, ak ho je možné určiť, a vyzve túto osobu, aby do 15 dní od doručenia upovedomenia o uložení donucovacieho opatrenia splnila dotknutú povinnosť alebo podala námietky proti upovedomeniu o uložení donucovacieho opatrenia. Toto upovedomenie sa doručuje iba povinnému alebo osobe dotknutej donucovacím opatrením. Upovedomenie o uložení donucovacieho opatrenia a príkaz na jeho vykonanie sa doručuje do vlastných rúk.

Donucovacie opatrenie možno uložiť, ak

- **ide o exekúciu na vymoženie pohľadávky na výživnom alebo**
- **ak zákon uloženie donucovacieho opatrenia predpokladá.**

Ak ide o exekúciu, v ktorej môže byť donucovacie opatrenie uložené, poučenie o tejto možnosti musí obsahovať aj upovedomenie o začatí exekúcie.

Všeobecnou podmienkou pre uloženie donucovacieho opatrenia je:

- **možno predpokladať, že bez použitia donucovacieho opatrenia nedôjde k splneniu povinnosti,**
- **exekútor alebo súd prihliadne najmä na význam dotknutej povinnosti a na primeranosť donucovacieho opatrenia.**

Trvanie donucovacích opatrení

Všeobecne platí, že donucovacie opatrenie možno uložiť až po márnom uplynutí lehoty na podanie návrhu na zastavenie exekúcie, ktorý má odkladný účinok (15 dní po doručení upovedomenia o začatí exekúcie) alebo po tom, keď sa exekútorovi doručí rozhodnutie súdu, ktorým sa takýto návrh zamietol.

Donucovacie opatrenie s výnimkou peňažnej pokuty môže trvať **najviac jeden rok**. Prvotný

¹¹ Pozri legislatívny proces LP/2022/293. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy>>.

¹² Predkladacia správa návrhu zákona v rámci legislatívneho procesu LP/2022/293. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy>>.

návrh dokonca počítal s trvaním donucovacieho opatrenia najviac šesť mesiacov.

Zrušenie donucovacieho opatrenia nebráni uloženiu iného donucovacieho opatrenia alebo uloženiu rovnakého donucovacieho opatrenia opakovane za podmienok ustanovených zákonom.

Ak donucovacie opatrenie alebo jeho rozsah nevedie k splneniu dotknutej povinnosti, exekútor upovedomenie o uložení donucovacieho opatrenia zruší.

Prostriedkom procesnej obrany proti upovedomeniu o uložení donucovacieho opatrenia sú námietky. Námietky podané oprávnenou osobou, s výnimkou donucovacieho opatrenia použitia technických prostriedkov brániacich užívaniu veci, majú odkladný účinok. Na základe podaných námietok je exekútor oprávnený donucovacie opatrenie zrušiť autoremedúrou.

Nepeňažné exekúcie

Pri nepeňažných exekúciách zákon predpokladá možnosť uloženia donucovacieho opatrenia pri exekúcii odobratím veci a vynucovaní negatívnych a iných povinností (t.j. nezastupiteľné plnenia). V prípade nepeňažných exekúcií je dôležité, že súdny exekútor musí vždy najprv využiť peňažnú pokutu, a ak je toto donucovacie opatrenie neúspešné a súd vydal dodatok k povereniu, môže pristúpiť k ukladaniu iných donucovacích opatrení.

Iné použitie donucovacích opatrení

Donucovacie opatrenia možno použiť aj na donucovanie k splneniu:

- **výživného,**
- **povinnosti podať súčinnosť podľa § 40 ods. 1 Exekučného poriadku** (možno uložiť iba peňažnú pokutu),
- **povinnosti podať vyhlásenie o majetku.**

Ako už bolo uvedené, keďže tieto povinnosti možno vyžadovať aj od iných osôb ako povinného (napr. od štatutára), možno voči nim uplatniť aj donucovacie opatrenia.

Podľa nášho názoru treba ako autonómnu úpravu nenadväzujúcu na všeobecné ustanovenia o donucovacích opatreniach vnímať predmetnou novelizáciou doplnenú možnosť zabezpečenia spísanej huteľnej veci použitím technických prostriedkov brániacich užívaniu veci (§ 121 Exekučného poriadku).¹³

Pri ukladaní donucovacieho opatrenia je zároveň potrebné, aby súdny exekútor prihliadal najmä na význam dotknutej povinnosti a na primeranosť donucovacieho opatrenia, vzhľadom k dotknutej povinnosti, ktorá sa má vymôcť. Zároveň by mal s odbornou starostlivosťou vyhodnotiť, či by uloženie donucovacieho opatrenia viedlo k ukončeniu exekučného konania alebo aspoň k čiastočnému uspokojeniu vymáhanej povinnosti.

Donucovacie opatrenia s výnimkou peňažnej pokuty nemožno vykonať voči:

- **osobe, u ktorej sa preukáže, že podstatná časť príjmov tejto osoby je priamo podmienená držbou vodičského preukazu, oprávneným užívaním veci, ktorej užívaniu má byť bránené použitím technických prostriedkov, alebo držbou osvedčenia o evidencii vozidla,**
- **osobe s ťažkým zdravotným postihnutím.**

Táto výnimka je formulovaná absolútne.

Zastavenie vykonávania donucovacieho opatrenia

Exekútor sa bezodkladne postará o to, aby sa donucovacie opatrenie nevykonalo alebo prestalo vykonávať a zruší všetky príkazy a iné opatrenia súvisiace s takýmto donucovacím opatrením, ak

- **dôjde k splneniu dotknutej povinnosti,**
- **zrušeniu upovedomenia o uložení donucovacieho opatrenia alebo**
- **zastaveniu exekúcie.**

¹³ Podľa § 121 Exekučného poriadku ak je obava, že by mohlo dôjsť k odstráneniu, poškodeniu alebo zničeniu huteľných vecí pojatých do súpisu, exekútor sa postará o ich vhodné zabezpečenie na trovy povinného. Vhodným zabezpečením huteľných vecí sa rozumie ich označenie pečatidlom alebo pečiatkou exekútora a použitie technických prostriedkov brániacich užívaniu veci alebo ich úschova v priestoroch označených exekútorom. Iný spôsob zabezpečenia huteľných vecí nie je prípustný.

Ak ide o uloženie pokutu, tá sa považuje v časti, v ktorej nebola vykonaná za nevymáhateľnú, ak bola exekúcia zastavená alebo došlo k splneniu povinnosti, pre ktorú bola uložená. Zrušenie donucovacieho opatrenia nebráni uloženiu iného donucovacieho opatrenia alebo uloženiu rovnakého donucovacieho opatrenia opakovane.

Odmena exekútora

Za uloženie donucovacieho opatrenia patrí exekútorovi odmena podľa § 20a vyhlášky č. 68/2017 Z. z.¹⁴ Za uloženie peňažnej pokuty patrí exekútorovi odmena 50 EUR. Za vykonanie tohto donucovacieho opatrenia patrí exekútorovi odmena ako pri exekúcii na peňažné plnenie. Za uloženie donucovacieho opatrenia zadržanie vodičského preukazu a zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla vrátane jeho vykonania patrí exekútorovi odmena 50 EUR. Za uloženie a vykonanie použitia technických prostriedkov brániacich užívaniu veci patrí exekútorovi odmena 100 EUR. V prípade opakovaného uloženia rovnakého donucovacieho opatrenia patrí exekútorovi polovičná odmena.

Peňažná pokuta

Podľa výšky uloženej pokuty zákon diferencuje medzi pokutou ukladanou exekútorom a súdom. Práve v tomto sa najzásadnejšie prejavili spomínané námietky vznesené v legislatívnom procese.

Exekútor môže v zákonom predpokladaných prípadoch fyzickej osobe uložiť prvú pokutu najviac vo výške 500 EUR a pri opakovanom uložení najviac v súhrne 2 000 EUR. Pri osobe podľa § 40 ods. 2 (t.j. štatutári a pod.) najviac v súhrne 10 000 EUR. Právnickej osobe môže exekútor uložiť prvú pokutu najviac 1 000 EUR a pri opakovanom uložení najviac v súhrne 30 000 EUR.

Ak uloženie pokuty exekútorom nevedlo k splneniu dotknutej povinnosti, alebo je uloženie nižšej pokuty nedostačujúce, s ohľadom na význam povinnosti, ktorá sa vynucuje, môže exekútor požia-

dať súd, ktorý môže uložiť fyzickej osobe pokutu najviac v súhrne 30 000 EUR. Pri právnickej osobe môže súd uložiť pokutu až do výšky 10 % jej ročného obratu za predchádzajúce účtovné obdobie. V prípade, že nie je možné zistiť ročný obrat alebo ho možno zistiť len s ťažkosťami, najviac v súhrne 50 000 EUR. V rámci jednej exekúcie nemôže súhrnná výška uložených pokút presiahnuť ustanovenú maximálnu výšku, pričom sa do nej započítavajú aj všetky opakované pokuty. Maximálna výška pokuty, ktorú súd môže uložiť zahŕňa aj pokuty uložené exekútorom.

Vykonanie peňažnej pokuty, a to aj pokuty uloženej exekútorom, zákonodarca naviazal na vydanie dodatku k povereniu exekučným súdom. Dodatok k povereniu však súd nevydá, ak dospeje k záveru, že nebol splnený predpoklad, že bez uloženia donucovacieho opatrenia nedôjde k splneniu dotknutej povinnosti alebo v prípade, že výška peňažnej pokuty uložená súdnym exekútorom je zjavne neprimeraná významu dotknutej povinnosti. Nevyhnutný podklad pre vymáhanie takejto peňažnej pokuty predstavuje teda dodatok k povereniu, ktorý na návrh súdneho exekútora vydá exekučný súd. Účelom vydávania dodatku k povereniu je vykonanie uloženej pokuty v rámci vedenej exekúcie, pretože cieľom zavedenia novej právnej úpravy nemá byť vytváranie nových exekúcie.

Exekútor po vydaní dodatku k povereniu vydá upovedomenie o začatí exekúcie na vymożenie pokuty, ktorú vykoná niektorým zo spôsobov pre uspokojenie práv na peňažné plnenie. Vymožená peňažná pokuta je príjmom štátneho rozpočtu. Súdnym exekútorom je po odpočítaní trov exekúcie povinný bezodkladne poukázať vymožené plnenie súdu.

Donucovanie povinného v rámci neúspešne vedenej exekúcie na peňažné plnenie, aby splnil požadovanú povinnosť, ukladaním peňažných pokút, sa vo všeobecnosti nejaví ako veľmi efektívne. V takom prípade môže byť okrem ukladania iných typov donucovacích opatrení účelné uloženie peňažnej pokuty osobe odlišnej od povinného (najmä štatutárovi).

¹⁴ Pozri § 20a vyhlášky č. 68/2017 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

Napriek čiastočnému úspechu pri zvýšení maximálnej pokuty pri právnickej osobe, nepodarilo sa presadiť, aby jej absolútna výška nebola limitovaná a závisela iba od okolností konkrétneho prípadu.

Zadržanie vodičského preukazu

Donucovacie opatrenie zadržanie vodičského preukazu nahrádza spôsob vedenia exekúcie zadržaním vodičského preukazu. Z hľadiska zmyslu tohto inštitútu a systematiky zákona ide o vhodnejšie riešenie, pretože podstata zadržania vodičského preukazu je donútenie k splneniu povinnosti.¹⁵

Prínosom je určite precíznejšia úprava výkonu zadržania vodičského preukazu. Súdny exekútor donucovacie opatrenie vykoná tak, že vydá príkaz na zadržanie vodičského preukazu a vyznačí túto skutočnosť v evidencii vodičov prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel. Povinný má povinnosť do 7 dní odo dňa jeho zadržania odovzdať orgánu Policajného zboru vodičský preukaz. Porušenie tejto povinnosti môže predstavovať negatívne právne následky v podobe uloženia administratívnej sankcie v zmysle osobitných predpisov. Prostredníctvom rovnakej elektronickej služby exekútor oznámi aj zastavenie vykonávania donucovacieho opatrenia.

Problematická stránka právnej úpravy spočíva v tom, že toto donucovacie opatrenie môže trvať najviac jeden rok, a ak v tomto období vodiča postihnutého donucovacím opatrením nezastaví dopravná hliadka, pravdepodobne jeho účinky nijako nepocíti. Ďalším nedostatkom sú vyššie uvedené výnimky, ktoré sú formulované ako absolútne. Stačí teda, ak je povinný osobou s ťažkým zdravotným postihnutím alebo sú jeho príjmy viazané na vodičské oprávnenie a bez ohľadu na význam vynucovanej povinnosti alebo mieru, akou zadržanie vodičského preukazu zasiahne do jeho obvyklého života, nemožno donucovacie opatrenie uložiť, a to ani pri vymáhaní výživného.

Zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla

V prípade, ak má vozidlo zadržané osvedčenie o evidencii vozidla, nemôže sa v cestnej premávke používať. Jeho zadržanie by teda mohlo vyriešiť problém s používaním vozidiel, ktoré majú byť predmetom exekúcie. Pre exekútora je totiž často náročné vyhľadať motorové vozidlo, keď jeho vlastník nespolupracuje. Dokonca bolo navrhované, aby v prípade, ak policajná hliadka takéto vozidlo identifikuje, neumožnila mu ďalšie pokračovanie v jazde bez súhlasu exekútora, ktorý donucovacie opatrenie vydal. Takáto úvaha sa však nestretla s pochopením na strane zástupcov Ministerstva vnútra, pričom poukazovali na vyťaženosť príslušníkov policajného zboru.

Zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla časť I alebo časť II súdny exekútor vykoná vydaním príkazu na zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla a jeho doručením orgánu Policajného zboru prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel. Prostredníctvom tejto elektronickej služby by mal exekútor oznámiť aj zastavenie vykonávania donucovacieho opatrenia.

Legislatívno-technické vyjadrenie donucovacieho opatrenia ako „zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla časť I alebo časť II (ďalej len „osvedčenie o evidencii vozidla“)“ v súvislosti s použitou spojkou „alebo“ tiež vyvoláva určité nejasnosti.

Na základe príkazu exekútora policajt na mieste (pri kontrole) zadrží osvedčenie o evidencii časť I alebo časť II. O zadržaní osvedčenia o evidencii vozidla vydá policajt potvrdenie. Domnievame sa, že na mieste by mal policajt zadržať aj tabuľku s evidenčným číslom a neumožniť ďalšiu jazdu vozidla, hoci právna úprava v zákone o cestnej premávke nie je celkom jednoznačná.¹⁶

Podľa platnej právnej úpravy uvedené donucovacie opatrenie nemožno použiť na zabezpečenie vozidla, ktoré sa má spísať na účely exekúcie predajom hnutelnej veci. Tiež sa uplatnia už spomínané absolútne výnimky.

¹⁵ Pôvodná právna úprava zaraďovala zadržanie vodičského preukazu medzi spôsoby vykonávania exekúcie, konkrétne do § 179a Exekučného poriadku.

¹⁶ Pozri ustanovenie § 72 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Použitie technických prostriedkov brániacich užívaniu vecí

Zákon v žiadnom ustanovení nešpecifikuje, čo konkrétne sa pod technickými prostriedkami brániacimi užívaniu vecí myslí. Ak si pomôžeme dôvodovou správou, dozvieme sa, že pôjde napríklad o technický prostriedok na zabránenie odjazdu motorového vozidla podľa § 16a zákona Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov, ľudovo zvaný „papuča“.

Ide o jediné donucovacie opatrenie, kedy možno spolu s upovedomením o jeho uložení vydať aj príkaz na použitie. Prípadné námietky nemajú odkladný účinok.

Technické prostriedky brániace užívaniu vecí možno použiť na zabezpečenie hnutelných vecí, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú vo vlastníctve alebo v oprávnenom užívaní povinného alebo dotknutej osoby podľa Exekučného poriadku. Uvedené donucovacie opatrenie nemožno použiť na veci nepodliehajúce exekúcii.

Okrem nepodania súčinnosti by toto donucovacie opatrenie mohlo nájsť uplatnenie pri exekúcii odobratím vecí. Tomu však odporuje ustanovenie, podľa ktorého toto donucovacie opatrenie možno použiť na hnutelné veci, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú vo vlastníctve povinného alebo na také, ktoré preukázateľne oprávnené užíva. Je evidentné, že vec, ktorá sa má odobrať, nebude ani vo vlastníctve povinného a ani v jeho oprávnenej držbe. Rovnako sa uplatnia už spomínané absolútne výnimky, ktoré pri nepeňažnej exekúcii nemajú žiaden význam a iba bránia vykonaniu judikovaného nároku.

Navyše uvedené donucovacie opatrenie nemožno použiť v rámci nepeňažnej exekúcie skôr, ako súdny exekútor využije peňažnú pokutu, čo môže brániť jeho neodkladnému charakteru.

Prax a kontroverzie

Tak, ako pri každej legislatívnej zmene, až samotná aplikačná prax ukáže, či ciele zákonodarca a účel, pre ktorý sa právna úprava prijala, boli naplnené, resp. v akej miere. Od účinnosti novely Exekučného poriadku, ktorou sa zaviedli donucovacie opatrenia zatiaľ neuplynula dostatočne dlhá doba na jednoznačné posúdenie vplyvu prijatej legislatívnej zmeny. Po roku sa uskutočnil prvý prieskum medzi exekútormi.¹⁷ Na základe tohto prieskumu bolo zistené, že súdni exekútori v aplikačnej praxi v nadpolovičnej väčšine preferujú donucovacie opatrenia vo forme zadržania vodičského preukazu a za ním nasleduje peňažná pokuta.¹⁸

Najfrekventovanejší dôvod pre ukladanie donucovacích opatrení exekútori označovali práve vymáhanie pohľadávky na výživnom. V menšom počte nasledovalo neposkytnutie vyhlásenia o majetku a ostatné dôvody pre uloženie donucovacieho opatrenia.¹⁹ Ako reakcia voči uloženému donucovaciemu opatreniu vo výraznej miere prevyšuje práve nečinnosť, a teda nesplnenie dotknutej povinnosti.

V aplikačnej praxi ako najefektívnejšia a najviac účelná forma donucovacieho opatrenia dominuje práve zadržanie vodičského preukazu. Súdni exekútori práve pri jeho ukladaní vnímajú najvyššiu mieru súčinnosti povinného. Takýto bezprostredný zásah do každodenného života povinného predstavuje dostatočne veľkú mieru donútenia pre povinného k plneniu dotknutých povinností.

Pri ukladaní peňažnej pokuty exekútori negatívne vnímajú problém v neochote súdu vydávať dodatky k povereniu a jeho prílišný ochranársky prístup k osobám, ktorým bola pokuta uložená. Participácia exekučného súdu v tejto oblasti má zabezpečovať kontrolu rozhodnutia súdneho exekútora. Z rozhodnutí exekučného súdu vy-

¹⁷ Prieskum realizovala spoluautorka tohto článku Mgr. Michaela Martincová v súčinnosti so Slovenskou komorou exekútorov, prostredníctvom dotazníka zaslaného všetkým exekútorom.

¹⁸ V rámci prieskumu sme sa súdnych exekútorov pýtali, či a v akej forme uložili donucovacie opatrenie. Na základe výsledkov prieskumu sme zistili, že súdni exekútori, ktorí sa prieskumu zúčastnili, v 56 % uložili zadržanie vodičského preukazu, v 42 % peňažnú pokutu a v 2 % uložili donucovacie opatrenie zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla.

¹⁹ Práve pri najfrekventovanejších donucovacích opatreniach vo forme zadržania vodičského preukazu a peňažnej pokuty v značnej miere prevažovalo ako dôvod pre ich uloženie vymáhanie výživného. Zadržanie vodičského preukazu súdni exekútori z dôvodu vymáhania výživného uložili v 78 %. Vo zvyšnej časti, a to v 22 % uložili uvedené donucovacie opatrenie z dôvodu nepodania vyhlásenia o majetku. Peňažnú pokutu súdni exekútori v 60 % uložili z dôvodu vymáhania výživného, v 18 % z dôvodu neposkytnutia súčinnosti podľa § 40 ods. 1 EP, v 16 % z dôvodu vymáhania negatívnej a inej povinnosti podľa § 192 EP a v 6 % uviedli ako dôvod uloženia peňažnej pokuty neposkytnutie vyhlásenia o majetku.

plýva, že posudzuje primeranosť uloženej pokuty a v prípade, ak jej výšku nepovažuje za primeranú, dodatok k povereniu nevydá. Rovnako postupuje, ak uloženie pokuty nepovažuje za odôvodnené vzhľadom na charakter dotknutej povinnosti.²⁰ Exekučný súd tiež napríklad zdôraznil prioritné použitie iných foriem súčinnosti pred súčinnosťou povinného.²¹

Niektoré z rozhodnutí súdu, ktoré sme v tejto súvislosti zaznamenali, by sa mohli označiť až za svojvoľné.

Súd sa napríklad v jednom z rozhodnutí vyjadril aj k systematickej hierarchii donucovacích opatrení, ktoré právna úprava rozoznáva, pričom podľa súdu je donucovacie opatrenie vo forme peňažnej pokuty primárnym donucovacím opatrením. Uložením iného než primárneho donucovacieho opatrenia procesná podmienka uloženia peňažnej pokuty nie je splnená a bez jej predchádzajúceho uloženia nie je súdny exekútor oprávnený pristúpiť k ostatným formám donucovacích opatrení.²² Samozrejme takýto záver z právnej úpravy nemožno vyvodiť.

Ako na problematiku časť právnej úpravy možno poukázať obmedzujúcu dobu trvania donucovacieho opatrenia, ustanovené výnimky, ktoré právna úprava prináša. Negatívum pri donucovaní zadržaním vodičského preukazu predstavuje, okrem toho, že nie je všeobecne uplatniteľné, tiež jeho fyzické (ne)zadržanie. Mnoho povinných si povinnosť odovzdať vodičský preukaz orgánu Policajnému zboru nesplní a k jeho fyzickému zadržaniu zväčša dochádza náhodnou cestnou kontrolou.

Na druhej strane zadržanie, či už vodičského preukazu, osvedčenia o evidencii vozidla alebo použitie technických prostriedkov brániacich užívaniu veci môže bezprostredne zasahovať do kva-

lity každodenného života povinného, a teda je možné predpokladať, že práve uloženie takéhoto druhu donucovacieho opatrenia môže mať do istej miery väčší donucovací účinok, než uloženie peňažnej pokuty.

Napriek krátkej aplikačnej praxi je možné v právnej úprave nachádzať značné nedostatky. Ukladanie donucovacích opatrení by mohlo byť v budúcnosti perspektívnym, avšak musíme konštatovať potrebu prepracovania právnej úpravy a prípadné zváženie rozšírenia škály foriem donucovacích opatrení. Rozhodovacia činnosť exekučného súdu je vzhľadom na dobu účinnosti novely Exekučného poriadku, ktorou sa do právnej úpravy zaviedli donucovacie opatrenia v zárodkoch, avšak aj napriek tomu sa už museli vysporiadať s najťažiskovejšími problémami, ktoré sa prejavili takmer ihneď po zavedení právnej úpravy do praxe. V niektorých prípadoch však právne názory obsiahnuté v rozhodovacej činnosti exekučného súdu použiteľnosť nového inštitútu bezdôvodne sťažujú. Zároveň zdôrazňujeme, že prístup súdnej praxe sa môže počas dlhšej aplikácie v praxi korigovať. Zo skúseností vieme, že Exekučný poriadok podlieha pomerne častým legislatívnym zmenám. Iba prednedávnom sme sa dozvedeli o nových zamýšľaných novelizáciách, pričom sa domnievame, že jednou z dotknutých oblastí budú práve donucovacie opatrenia. Bolo by veľmi žiadúce, keby sa k príprave tejto legislatívy pristupovalo primerane zodpovedne, zohľadňujúc zložitú tvorbu efektívnej regulácie výkonu rozhodnutí.

Ako tomu býva pri novelizácii Exekučného poriadku, v legislatívnom procese cítilo potrebu vyjadriť svoj viac či menej kvalifikovaný názor veľké množstvo subjektov. V rámci tejto spleti názorov sa hľadalo citlivé, politicky udržateľné ekvilibrium medzi právnou silou donucovacích opatrení

²⁰ Súd za odôvodnené nepovažoval vzhľadom na charakter dotknutej povinnosti, a to podania vyhlásenia o majetku, požadovať od povinného predloženie listín, ktoré sú zväčša dostupné z verejných registrov. Súd zaujal negatívny postoj k možnosti sankcionovať nepodanie takého vyhlásenia. Bližšie pozri uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 19. júla 2024, sp. zn. 21Ek/1682/2023. Na tomto mieste podotýkame, že vyhlásenie o majetku predstavuje najširšiu formu súčinnosti, ktorá môže obsahovať aj také informácie o majetku povinného, ktoré súdny exekútor na základe lustrácie majetkových pomerov nezistí.

²¹ V otázke prioritného použitia iných foriem súčinnosti odkazujeme na viaceré rozhodnutia vo veciach, kedy súd konštatuje predčasnosť vydania donucovacieho opatrenia. Súd sa vo svojich rozhodnutiach opiera napríklad o právnu úpravu, ktorá exekútorovi umožňuje za účelom podania vyhlásenia o majetku povinného predvolať, prípadne predviesť orgánom Policajného zboru. V prípade, že súdny exekútor nepreukázal využitie iných možností na zabezpečenie podania vyhlásenia o majetku, súd považoval uloženie donucovacieho opatrenia za nedôvodné. Bližšie pozri napríklad uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 23. novembra 2023, sp. zn. 58Ek/1314/2023, uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 25. apríla 2024, sp. zn. 46Ek/1025/2019 a uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 28. augusta 2024, sp. zn. 46Ek/1644/2020.

²² Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 13. februára 2024, sp. zn. 30Ek/544/2018.

a ochranou povinných a iných subjektov exekučného konania. Tí, ktorí čakali, že donucovacie opatrenia prinesú zásadný impulz, ktorý donúti povinných aktívne participovať v riešení exekúcie, asi ostali sklamaní. Napriek úskaliam prijatej právnej úpravy sa domnievame, že inštitút donucovacích opatrení pri správnom využívaní je spôsobilý posilniť možnosti exekútora pri určitých druhoch exekúcií. Tiež sa domnievame, že po ustálení právnej praxe sa vytvára priestor pre precizovanie právnej úpravy a ďalší rozvoj tohto inštitútu. V stave znižujúcej sa efektivity tradičných spôsobov vedenia exekúcie môže mať inštitút donucovacích opatrení v budúcnosti zásadný význam pre efektívne vykonávacie konanie.

Článek on-line vč. seznamu použité literatury si přečtete ve slovenské verzi zde:

Článek on-line v české verzi si přečtete zde:

SLOVENSKO-ČESKÝ EXEKUČNÍ SLOVNÍČEK

- zabezpečenia spísanej hnuiteľnej veci = zabezpečení sepsané movité věci
- k bezodplatným, či odporovateľným úkonom = k bezúplatným či odporovateľným úkonům
- dotknutá povinnosť = dotčená povinnost
- námietky proti upovedomeniu = námítky proti vyrozumění
- odpočítaní trov exekúcie = odečtení nákladů exekuce
- exekučny poriadok = exekuční řád
- kreovať = utvářet, tvořit

text: Mgr. Olga Černá

Portál dražeb: Proč je nejlepší volbou pro soudní exekutory

Portál dražeb provozovaný Exekutorskou komorou je spolehlivý a důvěryhodný nástroj, který exekutorům usnadňuje realizaci elektronických dražeb. Jaké novinky zde proběhly za posledních pár měsíců a co nového mohou exekutoři jeho využitím získat?

Portál dražeb se neustále přizpůsobuje potřebám exekutorů. V průběhu podzimu jsme všechny exekutory oslovili anketou, aby nám sdělili své praktické zkušenosti, uvedli funkce, které využívají nejčastěji a které by chtěli naopak vylepšit. Dostalo se nám značného množství odpovědí, za které moc děkujeme, a ze kterých vzešla pozitiva i podněty ke zlepšení. A do těch jsme se okamžitě pustili.

Důvody pro volbu Portálu dražeb

Z ankety vyplynulo, že pro 58,8 % respondentů z řad exekutorů je Portál dražeb transparentní, důvěryhodný a bez skrytých poplatků. Kvitují jeho přizpůsobivost svým potřebám, stejně jako reflektování legislativních změn. Exekutoři tak nemusejí trávit čas prověřováním souladu Portálu s právními předpisy, což je u třetích stran běžné.

PD také garantuje vysoký standard provozu, což minimalizuje riziko zpochybnění dražby z technických nebo procesních důvodů, a podpora ze strany EK ČR zároveň přináší větší jistotu jak pro exekutory, tak pro dražitele.

Na 30 % respondentů si dále chválilo snadný přechod z původního dražebního portálu a spolupráci s živým helpdeskem. Podobné procento oceňuje i cenu inzerce na Sreality, která je paušálních 10 Kč za inzerci na den. Za výhodu také považují, že nemusí zadávat dražby dvakrát – na Portál dražeb a na nějaký další dražební portál.

Za poslední rok a půl přibyly na Portálu dražeb nové funkce, např. stažení protokolu ihned po dražbě, fakturace po jednotlivých dražbách nebo hromadné vracení jistot. Ty rádo využívá přes 60 % respondentů a zde přibyl i jeden z podnětů ke zlepšení, který jsme na PD ihned zapracovali. Hromadné vracení jistot funguje v případě, že všichni dražitelé uvedou číslo účtu. Jsou ale tací, kteří jistotu hradí hotově, a tedy ji hotově musí dostat zpět, nebo ji chtějí vrátit na jiné číslo účtu, než ze kterého ji platili. Takoví do hromadného příkazu nespádnou. Nyní je ale u každé ukončené dražby k dispozici dokument, který přehledně zobrazí hromadné vratky a dražitele, které je potřeba vyřešit individuálně.

Další novou funkcionalitou, která přibyly na základě podnětu exekutorů a bude nasazena v průběhu dnů, jsou statistiky. Každý dražebník tak uvidí statistiky svých dražeb, porovnání s předchozím obdobím – počet dražeb za rok, dosažené NP, počet odročených dražeb, ale i třeba náklady na provedené dražby.

Na základě podnětů z této ankety bylo nasazeno i několik dalších úprav, např. lepší pojmenování nepovinných příložených dokumentů, označení vydražitele, změna na úvodní stránce a jiné preference řazení dražeb, které je zapamatovatelné na uživatele i při odhlášení z relace, proběhly i drobné grafické úpravy polí. Další větší úpravy jsou již rozpracované.

Vylepšujeme SEO s vaší pomocí

Co je potřeba na základě výsledků ankety přiznat, byla upozornění na dlouhé načítání Portálu. Tuto výtku jsme vzali velmi vážně a ihned provedli testy a rychle proveditelné opravy, které načítání na určitých místech již výrazně zlepšily. Pracujeme zároveň na optimalizaci kódu, což je delší proces, který ale přinese ještě razantnější zrychlení.

Vylepšili jsme také SEO Portálu a jeho vyhledatelnost se zvýšila o více jak 20 %. Velký podíl na dobrém vyhledávání má i psaní titulků a popisu samotných dražeb, na kterém budeme pracovat s vámi exekutory.

Výzva exekutorům: Pojd'te na Portál dražeb

Portál dražeb není pouze nástrojem pro online dražby, ale zároveň podporuje konkurenceschopnost exekutorů na trhu. Více registrovaných dražitelů znamená vyšší úspěšnost dražeb. Chápeme, že přechod z portálu, který právě využíváte a vlastně funguje, nemusí být v každodenním shonu kanceláře prioritou. Ti, kteří si na to čas našli, pak často změnu kvitují nejenom z pohledu financí, ale shledávají, že jim Portál dražeb ušetřil práci a zvýšil efektivitu kanceláře.

Pokud jste tak dosud neučinili, je pravý čas Portál dražeb vyzkoušet. Exekutorská komora je připravena podpořit vás i vaši kancelář na každém kroku a dát vám maximální pomocnou ruku v přechodu tak, aby vás tato změna nijak nezatížila.

DRAŽTE NA Portaldrazeb.cz!

1) NA MÍRU EXEKUTORŮM

Portál dražeb je vytvořený přímo na míru soudním exekutorům. Systém je neustále inovován na základě uživatelských podnětů.

2) CENA A SERVIS

Bezkonkurenční cena.
Žádné skryté poplatky a vícenáklady.

3) FLEXIBILITA A PŘIPRAVENOST

Vývoj systému sleduje aktuální legislativní i technologické novinky. V procesu je zapojení do celoevropské sítě dražebních portálů.

4) VŠECHNY DRAŽBY NA JEDNOM MÍSTĚ

Web je přehledný pro dražebníky i dražitele.
Jediný portál obsahující všechny exekuční dražby = masivní návštěvnost.

5) GARANCE KVALITY

Oficiální dražební portál s dynamickým rozvojem počtu dražebníků i dražitelů.
Exekutorská komora ČR jako garant kvality pro exekutory i dražitele.

3 měsíce ZDARMA + 10 inzerátů na Sreality ZDARMA pro nové dražebníky

CENÍK

Cena inzerce na Sreality = 10 Kč

Cena inzerce na Reality.iDNES = 3 Kč

Platba pouze za vydraženou dražbu s nejnižším podáním:

do 150 tisíc = 150 Kč

do 1 milionu = 800 Kč

nad 1 milion = 1200 Kč

* Technická podpora, helpdesk a právní podpora v ceně.

KONTAKTUJTE NÁS:

text: Mgr. Stanislav Molák

místopředseda PaL Komise EK ČR, soudní exekutor v Havlíčkově Brodě

Setkání bratrských komor EK ČR a SKE - říjen 2024

Ve dnech 10.–11. října tohoto roku proběhlo v Ostravici na česko-slovenském pomezí setkání reprezentací EK ČR a Slovenské Komory exekutorů (dále též jen SKE). Za obě strany se zúčastnila kompletní prezidia obou Komor doplněná o tajemníky a několik členů dalších orgánů, kteří mají v gesci legislativu a mezinárodní vztahy. Slovenská delegace zahrnovala i dva zaměstnance MSp SR, kteří jsou ze zákona jmenovanými členy prezidia SKE a navíc i zástupkyni odboru dohledu z téže instituce.

Pořadatelem setkání byla česká strana a tématem byly aktuální problémy exekučních profesí v obou zemích a výměna zkušeností s jejich řešením v tom kterém státě. Jednání probíhalo velmi uvolněně formou nestrukturované diskuse v přátelské atmosféře. Řečníci z obou stran se pravidelně střídali a nadhozená témata byla vždy obohacena o reflexi situace v druhé zemi.

Protože v takto volném pojetí probíraná témata poněkud těkala, rozdělují je zde do oblastí: 1. Problémy na obou březích Moravy; 2. Problémy na Slovensku; 3. Problémy v Čechách a dojmologický exkurs na téma; 4. Slovenská teritorialita.

Problémy české i slovenské

Lze uvést, že v obou zemích je trnem v patě neefektivita provádění exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů. Stejně jako u nás se i na Slovensku dostala úprava nepostižitelných částek ze mzdy do takové úrovně, že z postiženého příjmu prakticky již není co srazit. Zástupce SKE velmi zaujala česká snaha o prosazení „minimální“ resp. „zá-

kladní“, tj. rozuměj „vždy zabavitelné“ části příjmů. I oni o něco takového usilují a jejich přítomný náměstek MSp SR potvrdil, že navrhovaná úprava, která by znamenala vždy proveditelnou výchovnou srážku z příjmu, má jeho podporu. Představuje si ovšem srážku „v rozsahu dvou krabiček cigaret“, tj. cca 10 EUR.

Druhým společně sdíleným problémem v této oblasti je vyhýbání se srážkám tím, že dlužníci si sjednávají více drobných pracovních úvazků, které lze těžko dohledat, a z nichž jim plynou příjmy, které jednotlivě nedosahují zabavitelné výše. Slovenská strana navrhuje změnu legislativy v tom směru, že zaměstnavatel je povinen vyplácet mzdu dlužníkovi v exekuci jen na bankovní účet ve vlastnictví dlužníka, nikoliv hotově. Toto by samozřejmě bylo elegantní, levné a jednoduché legislativní řešení i pro Česko. Nepotřebovali bychom žádný další big-brother registr nařízených srážek ze mzdy, stačilo by zjednodušit nesmyslně komplikovanou úpravu chráněného účtu.

Souvisejícím problémem v obou zemích je pak ukládání prostředků dlužníky na nepostižitelné účty. Z diskuse vyplynulo, že Češi stále preferují ulít prostředků na účet partnera nebo nezletilého potomka, zatímco na Slovensku je nejpalcivějším „odklon“ prostředků na účty u Revolutu a zahraničních bank sousedních států, což je spojeno i s tím, že v zahraničí pracuje nepoměrně více Slováků než Čechů. Nemožnost přeshraničního postihu, alespoň prostředků na účtech v rámci EU, je obecně velmi chybějícím nástrojem v současné době, kdy již téměř není rozdíl mezi obsluhou účtu v domácí nebo zahraniční bance.

Výše zmíněné jsou jen dílčí aspekty snižující se vy-mahatelnosti obecně v důsledku zastarání stávajících exekučních nástrojů. Některých již překonaných technickým pokrokem, jiné se dlužníci časem zkrátka naučili efektivně obcházet. Slovenští exekutoři navrhuji tomuto čelit rozšířením rejstříku tzv. „donucovacích opatření“ (§ 43a, z.č. 233/1995 Z.z., exekučný poriadok), tj. nelze-li dohledat a zabavit majetek povinného, je třeba omezit jeho práva během exekuce takový způsobem, aby „sám přišel k rozumu“. Jde o ultimátní způsob vynucení splnění povinnosti uložené exekučním titulem. I v české úpravě máme exekuci pozastavením řídičského oprávnění (§ 71a, EŘ) při vymáhání výživného a svého druhu obecným donucovacím opatřením je i omezení nakládat se svým majetkem během exekuce - generální inhi-bitorium (§ 44a, EŘ).

Aktuální slovenská úprava umožňuje využít jako donucovací opatření uložení pokuty, zadržení řídičského průkazu, použití technického prostředku bránícího užívání věci (např. botička), zadržení osvědčení o evidenci vozidla (OTP), a to v případech vymáhání výživného i jindy, kdy to stanoví zákon. V rámci diskuze k novele zákona se diskutovalo také o rozšíření těchto opatření o zadržení rybářského, loveckého lístku či zbrojního průkazu, případně dalších podobných oprávnění, které svým občanům vydává stát a tzv. „uzemnění vozidla“, tj. odnětí osvědčení o technické způsobilosti vozidla pro provoz (v podstatě jde o dočasnou suspendaci platné „technické z STK“, tj. sepsané vozidlo by už nesmělo na silnici a kdyby je policie zastavila, zakázala by řidiči další jízdu, neboť vozidlo nemá dočasně STK, vyrozuměla by exekutora a on by si pro ně poslal odtahovou službu). Těžko odhadnout, kolik povinných se trápí tím, aby mělo platný rybářský lístek, nicméně například tzv. „uzemnění vozidla“ by byl krok směrem ke skutečné realizaci, aby soupisy vozidel od stolu nebyly jen „papíry pro papíry“ a dařilo se je i zabavovat a dražit. Slovenský návrh by mohl být dobrou inspirací i pro českou úpravu.

Ze společných problémů zaznělo i pár slov ohledně příliš snadného úniku z exekuce do insolvence. Z prezentovaného se jeví, že současná slovenská úprava osobního bankrotu je, co do legislativní úpravy, dosud stále ještě benevolentnější, než nově přijatá úprava česká (na Slovensku se lze oddlužit řádově v měsících formou

prodeje veškerého majetku, bez následného splátkového kalendáře).

Diskutovány byly i de lege ferenda možnosti rozšíření portfolia činnosti soudních exekutorů. V Čechách i na Slovensku panuje obdobný stav. Další činnost soudních exekutorů je popelkou ve srovnání s jinými evropskými zeměmi (Francie, Belgie, Nizozemí, Anglie), kde exekutor tradičně vykonává řadu úkonů pro soud, případně na žádost věřitele. Ať už jde o úřední doručování pro soudy a další úkony v terénu. Bohužel služby exekutora soudy využívají jen sporadicky. A minimálně v Česku na příkladu předání soudních pohledávek k vymáhání celní správě je vidět, že v poslední době vládne trend zcela opačný. Zazněly i úvahy o dalším možném využití soudních exekutorů při provádění tzv. „předexekučního inkasa“ u nesporných pohledávek pro věřitele nebo na druhé straně působení exekutora jako „oddlužovacího insolvenčního správce“. Žádná změna právní úpravy v daných směrech však v tuto chvíli není na stole ani u nás, ani u východních sousedů.

Posledním z diskutovaných společných problémů je snižující se ekonomická rentabilita úřadů a nízká atraktivita povolání soudního exekutora a z toho plynoucí malý zájem o vstup do této profese.

V obou zemích počet soudních exekutorů setrvale klesá a uvolněné úřady se nedaří obsadit. Vzhledem k tomu, že naše země mají principiálně odlišné ekonomické modely fungování úřadů – volná soutěž vs. teritorialita s rovnoměrným nárůstem, budou příčiny společně sdíleného nezájmu o obor zřejmě někde jinde než v tomto. Společnými jsou naopak politizace problematiky exekucí, převládající prodlužnický narativ, trvale negativní protiexekuční kampaň neziskovek, neustále se zvyšující komplikovanost a nákladnost exekučního procesu, kterou však nedoprovází adekvátní úprava tarifu.

Zajímavou v tomto směru byla zmínka jednoho ze slovenských kolegů o poměrech v sousedním Maďarsku, které již dlouhá léta funguje v podmínkách přísné teritoriality (každý exekutor svůj obvod) a velmi přísného dozoru nad jejich činností (úřad je exekutorovi udělen jen na omezené období 7 let a pokud během jeho výkonu má kárné pro-

hřešky nebo si neplní profesní povinnosti včetně dalšího vzdělávání se, pak mu nemusí být úřad svěřen na další období), přesto je tam o výkon této profese velký zájem a uchazeči intenzivně usilují o získání volných exekutorských úřadů.

Slovenské strasti

Specificky slovenským problémem je přežilá úprava prodeje nemovitostí. Slovenskému soudnímu exekutorovi doposud potvrzuje usnesení o příklepu soud (§ 148, z.č. 233/1995 Z.z., Exekučný poriadok), obdobně potvrzuje i rozvrh, pokud jsou podány námitky. To je ale spíše jen nevýznamná odlišnost úpravy. Významnou komplikací je naopak úprava umožňující prodej nemovitosti zajištěné zástavním právem jen v případě, že s tím souhlasí zástavní věřitel (§ 61q, odst. 2, z.č. 233/1995 Z.z.). Dobře lze rozumět steskům slovenských kolegů na listy vlastnictví zaplevelené spoustou fiktivních a zcela účelových zástavních práv zřízovaných na nemovitostech povinných pro jejich příbuzné. Taková úprava je k dosažení účelu exekuce zcela kontraproduktivní. Analogicky u nás také občas obdobně bojujeme při prodeji nemovitostí se srovnatelnou taktikou v podobě účelově zřízených věcných břemen doživotního bezplatného užívání nemovitosti pro povinné, nebo naopak příbuzné povinného, ale tak snadné to u nás dlužníci přece jen nemají.

Palčivým problémem je pak neexistence elektronických dražeb. Všechny exekuční dražby probíhají jako „kamenné“ a to s sebou nese všechna negativa, po kterých jsme v Čechách a na Moravě už 15 let ani nevzdechli. Smluvené dorovnávání podání, nátlak a výpalné mezi spoludražiteli, pleťichy na schodech i v jednací síni... s nutným výsledkem – nemovitost se prodá často pod cenou a zisk si z jednáčky odnášejí realitní mafie, které na chodbě před jednací síní „podojily“ skutečné zájemce. Z české strany byla kolegům nabídnuta odborná pomoc při přípravě dílčí novely, která by zakotvila elektronické dražby i ve slovenských exekucích. Přítomní zástupci MSp SR však zmínili, že preferují komplexnější úpravu, která by upravila provádění dražeb elektronicky napříč pro všechny obory. Tak snad to nejsou „těšínská jablíčka“.

Česká soužení

Z problémů diskutovaných z české strany bylo znát, že největším se momentálně jeví chaotická a často protichůdná úprava zastavení bezvýsledných exekucí (§ 55/7-13 EŘ). Je to dáno tím, že exekutorské úřady i exekuční soudy jsou už rok zahlceny papírovou válkou statisíců Usnesení o zastavení exekuce a dalších doprovodných papírů.

Bylo zajímavé zjistit, že i tento počín má svoji slovenskou legislativní obdobu a tím je ZOUNEK. Takto familiárně nazývají naši kolegové z.č. 233/2019 Z.z. – zákon o ukončení niektorých exekučných konaní, účinný od 1.1.2020. Ani tam se to neobešlo bez komplikací, nicméně letným nahlédnutím do zákona lze zjistit, že zde se český zákonodárce při přijímání obdobné úpravy neinspiroval ani omylem.

Pokud jsem správně vyrozuměl, vedlejším účelem slovenské úpravy bylo nejen zbavit se dlouhodobě bezvýsledných exekučních řízení, ale v souvislosti s teritorialitou s rovnoměrným nápadem zavedenou u nich v roce 2017 přerozdělit spravedlivěji stávající exekuční portfolio podle nových pravidel tak, aby exekutoři v novém systému měli srovnatelnější startovní čáru.

Ať už si o slovenském řešení myslíme cokoliv, očividně je důslednější a jednodušší. Velmi stručně shrnuto dle z.č. 233/2019 Z.z. se až na výjimky ukončují exekuce starší 5 let, kde poslední rok a půl nebylo nic vymoženo. K zastavení dochází ex lege, exekutor jen oprávněného upozorní. Pokud oprávněný má za to, že nejsou splněny podmínky, může podat námitku a pak rozhodne soud. Jestliže oprávněný chce v exekuci pokračovat, může do 30 dnů od zastavení podat opětovný návrh, v takovém případě mu zůstanou zachovány účinky (pořadí) dle původní exekuce, ale za opětovné nařízení exekuce zaplatí poplatek a soud k věci přidělí nového exekutora už podle teritoriálního systému. Paušální náklady takto zastavené bezvýsledné exekuce činí 35 EUR, tj. cca 870 Kč + DPH; (v r. 2019) a hradí je oprávněný; stát je platí jen u vymáhání výživného. (Pozn.: Výživné představuje absolutní výjimku ZOUNEK, a proto zákon neupravuje, kdo zde platí náklady.)

Slovenská „teritorialita“

Na závěr došlo v diskusi i na tzv. teritorialitu soudních exekutorů, tedy územní působnost s rovnoměrným nápadem věcí zavedenou na Slovensku novelou z.č. 2/2017 Z.z., která tam tak trochu nečekaně byla přijata počátkem roku 2017. S velkým zájmem jsem toto téma vznesl s nadějí, že se konečně od zdroje dozvím, zda a jak se s touto změnou paradigmatu kolegové popasovali a jak se jim nová pravidla osvědčila, či naopak. Je nepopíratelné, že provedená změna systému i po necelých osmi letech budí emoce a kontroverze.

Velmi povrchně shrnuto všichni členové prezidia SKE z řad soudních exekutorů si elektronické přidělování exekucí náhodným výběrem velmi pochvalují, libují si, že nemusí shánět zakázky, ale jen se vždy ráno podívají, jaké případy jim soud přidělil a mohou se plně věnovat vymáhání a právní problematice svého řemesla. Upřímně prohlašují, že se jim výrazně ulevilo vystoupením z dřívějšího vysoce konkurenčního systému, dle jejich slov korupčního, v němž byli v područí systémových věřitelů (tenhle pojem tam také znají) a museli si buď exekuční případy „nakupovat“ nebo se formou vratky dělit o odměnu s oprávněným. Byť uznávají, že nyní mají případů méně, a tedy i menší úřady a výdělky, je to kompenzováno významným snížením některých nákladů (aktuální průměr je 2,5 zaměstnance na úřad). Oproti tomu členové prezidia SKE z řad MSp se poněkud ošívají, mají-li obhajovat teritoriální systém. Zaznělo od nich, že všechno má svá pro a proti. Podle nich i předchozí úprava měla své nesporné výhody a v konkurenčním prostředí byly velké úřady efektivní a konaly svou práci dobře, mnohdy lépe než úřady malé. Ačkoliv by se mohlo zdát, že mnoho času uplynulo a nový systém se již musel zaběhnout, je zřejmé, že teritorialita je na Slovensku dodnes velké politikum.

Slovenská verze teritoriality je krajská územní působnost s náhodným přidělováním věcí. Pro celé Slovensko slouží jediný exekuční soud, kterým je Okresní soud v Banské Bystrici. V rámci každého kraje působící exekutoři dostávají rovnoměrně přidělované případy k vyřízení. Exekuce jsou rozděleny podle výšky vymáhaného plnění do několika košů (do 100 EUR, do 500 EUR atd., plus jeden koš pro výživné a jeden koš na nepeněžitá

plnění). V rámci roku by každý exekutor měl být pověřen přibližně stejným počtem věcí z každého koše. Vedle toho platí princip stejný povinný – stejný exekutor. Notoričtí dlužníci tedy poněkud kazí portfolio konkrétního úřadu, ale náhodný výběr vede k tomu, že po delším čase mají notorických dlužníků všichni přibližně stejně. Za sepsání a podání elektronického exekučního návrhu hradí oprávněný 16,50 EUR, pokud jde o výživné, jinak 30 EUR, v případě bezvýsledné exekuce platí náhradu nákladů oprávněný (do konce r. 2023 60 EUR, od letoška 100 EUR). Doba, po kterou lze exekuci vést bezvýsledně, je 5 let u FO a 2,5 roku u PO.

Se zavedením teritoriality došlo ke značnému poklesu nápadu exekučních věcí. V době před zavedením bylo na Slovensku celkem 3,6 mil. živých exekucí a roční nápad činil cca 450 000 věcí. Po změně systému poklesl počet exekucí zhruba na třetinu (165 000). Sloveňtí kolegové se shodují na tom, že pokles byl očekávaný jev, protože zejména velcí pohledávkoví věřitelé se nechtěli smířit s tím, že by měli hradit jakékoliv náklady a raději pohledávky přeprodali nebo svěřili inkasním a vymahačským firmám. Zároveň jeden z největších systémových věřitelů - Sociálna poisťovňa si své pohledávky vymáhá převážně vlastními silami, ale svůj postoj postupně přehodnocuje a je připravena podávat návrhy do systému. Výjimku z teritoriality má i Justičná pokladnica, která spravuje pohledávky soudů.

V tabulce shrnuji vývoj nápadu a počtu soudních exekutorů před a po zavedení teritoriality. Z podrobnějších dat vyplývá, že mezi osmi slovenskými kraji jsou však v nápadu velké rozdíly. Například v Bratislavě je roční nápad jen 411 věcí na úřad (hlavní město, nejvíce exekutorů, předpoklad bonitnějších pohledávek) a na opačném konci je Nitrianský kraj s průměrným nápadem 1 116 věcí/úřad).

V posledním řádku tabulky uvádím teoretický přepočít, jaký by byl nápad věcí na jeden úřad, pokud by stejný princip byl zaveden v ČR s přihlédnutím ke dvojnásobnému počtu obyvatel a počtu 151 ex. úřadů.

Lze konstatovat, že soudní exekutoři se v obou zemích potýkají s obdobnými problémy. Z historických důvodů vývoj poměrů v Čechách také do

značné míry s několikaletým zpožděním sleduje slovenskou trajektorii, avšak přijímaná legislativní řešení mohou být odlišná a tam, kde jsou podobná, se nejeví, že by česká úprava byla poučenější o slovenskou zkušenost.

Ačkoliv se zavedením přísného územního principu a rovnoměrného přidělování věcí před nečlými osmi roky vydali na Slovensku jiným směrem, stále je dost paralel mezi úpravami exekučního práva a nakonec i mezi právními řády obou zemí bývalého Československa. Pokud se tedy tážeme, „kam kráčí exekuce v Česku“, pohled přes řeku Moravu nám může být velmi přínosný.

Jak a čím se inspirovat, tak i čeho se vyvarovat. Setkávání a výměnu zkušeností mezi českými a slovenskými exekutory považuji za velmi přínosnou a obohacující a doufám, že se v nich bude i nadále pokračovat.

SLOVENSKO v teritorialitě*)								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
počet SE	323	304	282	275	266	257	251	241
počet koncipientů	402	397	376	355	354	343	128	121
nápad věcí	453 870	409 786	165 871	175 363	148 702	260 137	219 809	177 134
nápad věcí na 1 úřad	1 405	1 348	588	638	559	1 012	876	735
přepočteno na ČR**	6 012	5 428	2 197	2 323	1 970	3 446	2 911	2 346
*) zdroj: statistiky z výročních Zpráv o činnosti na www.ske.sk								
**) dvojnásobný počet obyvatel, tj. dvojnásobný nápad a 151 exekutorů								

Článek on-line si přečtete zde:

text: JUDr. Lenka Pekařová
soudkyně Okresního soudu v Kroměříži

Roční přehled judikatury Ústavního soudu

Ústavní soud v uplynulém roce přijal několik zásadních rozhodnutí, která ovlivňují oblast exekučního práva a praxi soudních exekutorů. Tento článek přináší přehled klíčových nálezů, které mají dopad na výkon exekucí, práva věřitelů i ochranu dlužníků.

Přípustnost dovolání v exekučním řízení vedeném pro vymožení pohledávky ze spotřebitelské smlouvy

*nález sp. zn. II. ÚS 617/24 ze dne 17. 4. 2024
(soudce zpravodaj Pavel Šámal)*

*nález sp. zn. IV. ÚS 2939/23 ze dne 24. 1. 2024
(soudkyně zpravodajka Veronika Křestánová)*

*§ 268 odst. 1 písm. h), § 238 odst. 1 písm. c),
§ 243f odst. 3, § 157 odst. 2 o. s. ř.*

Podle Ústavního soudu existuje-li ústavně konformní výklad § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, který umožňuje vztáhnout výjimku pro spotřebitelské smlouvy i na exekuční řízení, je povinností Nejvyššího soudu tento výklad preferovat, neboť s ohledem na právo na přístup k soudu je nutné za takové situace upřednostnit objektivní přípustnost dovolání před objektivní nepřípustností. Opačný postup vede k porušení práva stěžovatele na soudní ochranu zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

Závěr, že exekuční řízení je samostatné a nezávislé na původním řízení nalézacím, je přitom rozporný i s vlastní praxí dovolacího soudu. Neplatí, že se v exekučním řízení nemůže projevit zvláštní postavení spotřebitele.

V prvním případě se stěžovatelka domáhala odkladu a částečného zastavení exekuce co

do exekučního příkazu, jímž měla být provedena exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky stěžovatelky (vůči státu).

V druhém případě se stěžovatelka domáhala zastavení exekuce skončené vymožením (na podkladě příběhu o pohledávce vzniklé díky leasingové smlouvě uzavřené na předváděcí akci).

Odporovatelnost právních úkonů dlužníka v rozsahu dávek výživného splatných po dni rozhodnutí soudu o odpůrcí žalobě

*nález sp. zn. III. ÚS 1200/23 ze dne 20. 3. 2024
(soudkyně zpravodajka Kateřina Ronovská)*

§ 42a občanského zákoníku 1964

§ 589, § 921 občanského zákoníku

§ 268 odst. 1 písm. h), § 243f odst. 3, § 157 odst. 2 o. s. ř.

Dvě kola projednávání v obecné justici musela absolvovat stěžovatelka bránící se částečnému zastavení exekuce, v rámci které vymáhala po svém otci běžné a dlužné výživné. Otec převedl svůj jediný postižitelný majetek (členský podíl v družstvu) na svou matku (babičku stěžovatelky); v civilním řízení byla odpůrcí žalobou vysouzena právní neúčinnost převodu vůči stěžovatelce. Nejvyšší soud přesto obecné soudy s odkazem na své rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 856/2011 (které obecné soudy odmítly v prvním kole použít s poukazem na charakter pohledávky na výživném) zavázal, aby vyhověly návrhu babičky na částečné zastavení exekuce.

Ústavní soud uvedl, že ochrana čl. 32 odst. 4 Listiny se vztahuje na nezaopatřené dítě i v postavení věřitele v exekučním řízení (lhostejno, zda je vy-

máháno výživné splatné do/po rozhodnutí o odpůrčí žalobě). Výklad, v jehož důsledku by musel věřitel (nezaopatřené dítě) podávat novou odpůrčí žalobu s každým splatným výživným, je (vcelku logicky) neudržitelný.

Náhrada nákladů řízení v případě materiální nevykonatelnosti exekučního titulu (státní orgán jako oprávněný)

nález sp. zn. I. ÚS 2449/21 ze dne 8. 11. 2023 (soudce zpravodaj Tomáš Lichovník)

§ 142, § 150, § 271, § 261a, § 157 odst. 2 o. s. ř.

§ 40, § 89 exekučního řádu

zákon č. 240/2013 Sb.

Obecně platí, že pokud stát selže v tom, že rozhodnutí obecných soudů v exekučním řízení nejsou materiálně vykonatelná a exekuce je zastavena, nemůže z toho být automaticky pro účely rozhodování o náhradě nákladů povinného dovozeno zavinění na skončení exekučního řízení na straně oprávněného. Místo toho by měl obecný soud zvažovat, zda v takovém případě nejsou dány podmínky pro aplikaci moderačního práva ve smyslu § 150 o. s. ř. Dává však smysl, že toto pravidlo nemá být neuplatňováno v případě, že oprávněným je orgán státní moci, neboť je to stále tentýž stát, kdo má nést (finanční) odpovědnost za náklady marného exekučního řízení, a z ústavně-právního hlediska je lhostejné, která část státní moci ji ponese.

Zastání u Ústavního soudu se v tomto případě domáhal stát, leč neúspěšně. Podkladovou kauzou byla závěrečná fáze více než 20 let trvajících soudních sporů ohledně vytunelování společnosti C. S. Fond. Paralelně s ním se ochrany svých práv domáhal ústavní stížností také ve věci dotčený soudní exekutor, jemuž Ústavní soud o rok dříve (na den přesně) naopak vyhověl (sp. zn. I. ÚS 2434/21 a navazující odmítnutí ústavní stížnosti státu sp. zn. III. ÚS 1375/23).

Exekuční návrh k vymožení povinnosti zajistit přístřeší při vyklizení z bytu

usnesení sp. zn. IV. ÚS 2712/23 ze dne 15. 11. 2023 (soudkyně zpravodajka Veronika Křesťanová)

§ 712 odst. 5 občanského zákoníku 1964

§ 344 odst. 4 o. s. ř.

Stěžovatel u Ústavního soudu neuspěl ve snaze zvrátit výsledek exekučního řízení. Soudní exekutorka zamítla jeho návrh na vymožení povinnosti zajistit přístřeší s argumentací, že exekuční titul obsahoval pouze jednu vykonatelnou povinnost (stěžovatele vyklidit byt, nikoli i oprávněného zajistit stěžovateli přístřeší).

Ústavní soud neshledal nic ústavně nekonformního ani svévolného na výkladu obecných soudů, podle kterého zaprvé podmínka zajištění přístřeší není samostatně vykonatelnou povinností a její splnění mohlo/mělo být (a bylo) zkoumáno v rámci exekučního řízení o vymožení povinnosti vyklidit byt a zadruhé si stěžovatel nesprávně vyložil povinnost zajištění bytové náhrady ve smyslu starého občanského zákoníku. Právo na bytovou náhradu neznamenal nezavislé právo nájemce na takovou náhradu, nýbrž pouze to, že pokud nebyla bytová náhrada zajištěna (a pak ještě 15 dnů), nemusel splnit povinnost vyklidit byt (nedostal se s jejím plněním do prodlení). Pokud ale nájemce byt vyklidil i bez zajištění náhrady, stalo se právo na bytovou náhradu bezpředmětným (bod 10).

(Ne)spravedlivá výše nákladů exekuce při paralelním insolvenčním řízení

usnesení sp. zn. III. ÚS 2847/23 ze dne 28. 11. 2023 (soudce zpravodaj Jiří Zemánek)

§ 46 odst. 6 exekučního řádu

§ 11 odst. 1 exekutorského tarifu

Zvrácení nákladů exekuce ve výši přes 750 000 Kč se povinný stěžovatel domáhal v rámci exekučního řízení o vymožení pohledávky ze směnečného peníze ve výši 18 007 466 Kč. Odměna exekutorky

se mu nezdála spravedlivá vzhledem k množství a složitosti učiněných úkonů, mj. s ohledem na paralelně probíhající insolvenční řízení, v rámci kterého byla podstatná část dlužné částky uhrazena. Ústavní soud mu sluchu nepopřál. Odkázal na svou rozsáhlou judikaturu k otázce snížení exekutorské odměny (II. ÚS 1540/08 k první ze dvou definovaných situací, v nichž je možné učinit výjimku, I. ÚS 2757/18 ke druhé, z nichž žádná u stěžovatele nenastala).

Je-li plněno později nebo jen na vymáhanou částku (a nikoli už na snížené náklady exekuce), žádné snížení odměny či dokonce její úplné vyloučení se neuplatní (srov. usnesení ze dne 5. 6. 2014 sp. zn. III. ÚS 2289/13, ze dne 15. 5. 2018 sp. zn. I. ÚS 3358/16 či ze dne 9. 11. 2021 sp. zn. III. ÚS 2038/21). Zdejší stěžovatel přitom neplnil ještě před doručením usnesení o nařízení exekuce nebo ve lhůtě 30 dní od doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti, obecně možná podmínka snížení odměny podle uvedené judikatury se proto nenaplnila (natož o 70 %, jak navrhuje).

K tvrzené absenci zásluh soudní exekutorky na vymožení dlužné částky pak Ústavní soud odkázal na nálezy sp. zn. Pl. ÚS 8/06, který se ovšem vztahoval na jinou situaci (v níž nemá být do základu odměny exekutora zahrnuta částka uhrazená povinným bez přímé účasti exekutora). Dnešní právní úprava navíc již povinnému poskytuje příležitost plnit „dobrovolně“ tak, aby si náklady exekuce ušetřil. To však nebyl stěžovatelův případ.

Dobrovolné (ne)splnění uložené povinnosti – odstranění brány k vjezdu

usnesení sp. zn. III. ÚS 2304/23 ze dne 30. 11. 2023 (soudkyně zpravodajka Daniela Zemanová)

§ 261a odst. 1, § 157 odst. 2 o. s. ř.

Ze sbírky nikoli typických exekučních titulů je uložena povinnost „zdržet se bránění volnému, bezplatnému a nerušenému užívání vjezdu na střechu a střechy budovy“ a pohybu osob a vozidel na této střeše (včetně odstranění brány umístěné ve vjezdu); konkrétně šlo o parkovací plochu v Praze. Takto uložené povinnosti stěžovatelka podle exekučních soudů dobrovolně nevyhověla

tím, že opatřila bránu dálkovým ovládním, které zaslala oprávněné. Návrhu na zastavení exekuce proto nevyhověly a Ústavní soud její stížnost odmítl.

Kromě jiného stěžovatelka zpochybňovala materiální vykonatelnost exekučního titulu, obecná justice ani Ústavní soud jí však za pravdu nedaly. Ohledně argumentu nepřipustného rozšiřování exekučního titulu i ve prospěch jiných osob než oprávněné stěžovatelka neúspěšně argumentovala odkazem na starší, pro danou věc nepřiléhavé nálezy sp. zn. II. ÚS 3194/18 a II. ÚS 2833/21. Ani v jednom se totiž Ústavní soud nezabýval otázkou, jak si exekucí povinnost vyložil oprávněný nebo jiné subjekty (oprávněný demontoval veškeré zařízení parkoviště a umožnil tím veřejnosti užívat parkovací plochu – podle stěžovatelky i nad rámec exekučního titulu a na její úkor), nýbrž vadami samotného exekučního titulu a jejich posouzením obecnými soudy v exekučním řízení.

Ačkoli nešlo vyloučit, že některé osoby či orgány veřejné moci mohly postupovat neoprávněně či nesprávně, jejich jednání nebo postup nebyl předmětem exekučního řízení; obecné soudy vydáním napadených rozhodnutí z ústavněprávního hlediska nepochybily, neboť nemohou nést odpovědnost za to, jak si daný exekuční titul vyloží třetí subjekty. Domnívá-li se stěžovatelka, že správní orgány si vykládají exekuční titul příliš široce a neoprávněně tak zasahují do jejích práv, musí směřovat svoji právní obranu proti jejich postupu. Závěr, že tyto okolnosti samy o sobě nemohou být důvodem pro zastavení exekuce, protiústavní není (bod 16).

Zpeněžení obchodního podílu za běhu sporu o vypořádání SJM

usnesení sp. zn. II. ÚS 2565/23 ze dne 10. 1. 2024 (soudce zpravodaj Tomáš Lichovník)

§ 76 odst. 2 exekučního řádu

§ 286 odst. 1 písm. d, § 289a insolvenčního zákona

§ 218 písm. b), § 320ab odst. 1 o. s. ř.

Soudní exekutor vydražil 100% obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným. Manželka

dlužníka příklep napadla s odůvodněním, že zpeněžení obchodního podílu bránila podaná žaloba o vypořádání společného jmění manželů. Krajský soud jí odvolání odmítl jako osobě neoprávněné. Dodal však doušku, že by nebylo ani důvodné, neboť překážkou by podaná žaloba mohla být pouze za předpokladu, že by v civilním řízení mohl být dražený obchodní podíl přikázán manželce dlužníka (což nemohl, protože nebyla společníkem); jinak je součástí společného jmění určenou k vypořádání hodnota obchodního podílu, nikoli obchodní podíl sám.

Podle judikatury Nejvyššího soudu dlužník ani jiný účastník insolvenčního řízení není účastníkem dražby podle § 76 odst. 2 exekučního řádu, vyvolané postupem podle § 286 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 289a insolvenčního zákona; nemůže být proto oprávněn podat odvolání (*a maiori ad minus* tím méně jeho manželka).

Práva a povinnosti spojené s předáním exekutorského úřadu

usnesení sp. zn. I. ÚS 3168/23 ze dne 10. 1. 2024 (soudce zpravodaj Pavel Šámal)

§ 2175 občanského zákoníku

První senát odmítl ústavní stížnost bývalého soudního exekutora JUDr. Tomáše Vrány, který se soudil se svým nástupcem o podíl původního exekutora na odměně nově jmenovaného exekutora. Obecné soudy nepřisvědčily argumentaci stěžovatele, podle které mu měla pohledávka vzniknout z titulu smlouvy o koupi obchodního závodu, neboť předmětnou dohodu o narovnání z roku 2016 vyhodnotily jako dohodu, která řešila sporné dílčí otázky při převzetí exekutorského úřadu (související s převzetím agendy, převzetím spisů, podíl na odměně, otázky nevyplacených mezd, ukončení pracovních poměrů, převzetí některých soukromoprávních a veřejnoprávních závazků); o koupi obchodního závodu jako celku podle nich prokazatelně nešlo.

Započtení na jinou než exekučně vymáhanou pohledávku

usnesení sp. zn. III. ÚS ze dne 24. 1. 2024 (soudkyně zpravodajka Daniela Zemanová) § 1987, § 1933 odst. 1 § 1911 občanského zákoníku

V exekučním řízení vznikl spor o to, na kterou z více pohledávek oprávněného vůči povinnému byla dříve zaslaná platba započtena. Stěžovatel se domáhal zastavení exekuce s tím, že je vymáhaná pohledávka splněna. Sám se však nebránil v jiném nalézacím řízení tomu, že bylo částečně zastaveno pro zpětvzetí žaloby právě z důvodu splnění tam žalované pohledávky. V exekučním řízení se bránil tím, že ač v poštovní poukázce konkrétní dluh, na který má být plněno, nespécifikoval, jeho určení bylo patrné z výše plněné částky. Ústavní soud se stížnosti poměrně věnoval, stěžovateli však za pravdu nedal a věc meritorně neprojednal.

(K započtení pohledávky v exekuci z pracovněprávního vztahu viz také usnesení sp. zn. III. ÚS 169/24 ze dne 13. 3. 2024 soudkyně zpravodajky Lucie Dolanské Bányarové.)

Paušální náhrada nákladů exekuce (soudního exekutora) při zastavení tzv. marných bagatelních exekucí

usnesení sp. zn. I. ÚS 3592/22 ze dne 13. 2. 2024 (soudce zpravodaj Josef Baxa)

body 18–24 čl. IV zákona č. 286/2021 Sb.

§ 37 odst. 5, odst. 6 exekučního řádu

Celou řadou ústavních stížností (podobně také usnesení sp. zn. III. ÚS 28/23 ze dne 21. 2. 2024 soudce zpravodaje Jana Wintra, či dříve sp. zn. I. ÚS 3599/22) domáhal se soudní exekutor přiřazení paušální náhrady nákladů hromadně zastavovaných exekucí podle bodů 18–24 čl. IV zákona č. 286/2021 Sb. (po 1 270,50 Kč), proti níž se bránil stát. Po uzavření otázky, zda je vůbec stát aktivně legitimován proti nákladovému výroku brojit, dospěly exekuční soudy k závěru, že v daných věcech nebyly splněny podmínky pro zastavení exekuce a paušální náhrada nákladů exekuce pod-

le bodu 22 čl. IV tohoto zákona tak soudnímu exekutorovi nenáleží (bod 6).

Jak stěžovatel vyzdvihl, samotný přístup k aktivní legitimaci státu v podobných věcech není v obecné justici jednotný a rozporný je i pohled na předmětnou otázku nákladů bagatelních exekucí. Ústavní soud však nebyl spokojen s kvalitou jeho ústavněprávní argumentace. Poukaz na odlišnou rozhodovací praxi obecné justice mu v tomto případě nestačil (přestože právní jistota a předvídatelnost soudního rozhodování, *nota bene* ve skutečně se opakujících věcech, bývají obvykle uznávány za ústavněprávně chráněné hodnoty).

V rozsahu, jakým se rozhodnutím soudního exekutora zabývaly obecné soudy, dal v podstatě Ústavní soud stěžovateli za pravdu. Jelikož však další možné podmínky zastavení exekuce nebyly předmětem zkoumání obecných soudů, nezabýval se jimi ani Ústavní soud, a to s odkazem na doktrínu minimalizace zásahů a s přihlédnutím k tomu, oč ve věci jde (byť kumulovaně, jde o nízké částky, nadto z kategorie nákladů řízení). Stěžovatel nepředložil argumenty k tomu, že by mu přes bagatelní výše částek, o něž šlo, vznikala ústavně relevantní újma, která by Ústavní soud přiměla se stížnostmi zabývat meritorně.

Je otázkou, kolik takových případů se musí nakumulovat, než soudní exekutor Ústavní soud přiměje se jeho stížnostmi, jimž v podstatě dává za pravdu, zabývat. Příležitostí bude pravděpodobně ještě dosti.

Excindační žaloba k automobilu

usnesení sp. zn. IV. ÚS 3206/22 ze dne 27. 3. 2024 (soudce zpravodaj Josef Fiala)

§ 1012, § 1111, § 589 občanského zákoníku

§ 132, § 157 odst. 2 o. s. ř.

Podle ustálené rozhodovací praxe není registr silničních vozidel veřejným seznamem. Třetí osoba může v exekuci bránit své vlastnické právo podáním excindační (vylučovací) žaloby bez ohledu na to, kde je věc momentálně uskladněna, resp. kdo ji právě drží. K argumentaci věřitele, že převod automobilu z povinné na další osoby je veden toliko snahou o jeho zkrácení, Ústavní soud

připomněl, že k ochraně před takovým jednáním mu slouží institut relativní neúčinnosti podle § 589 a násl. občanského zákoníku; stěžovatel však možnosti podat odpůřčí žalobu nevyužil. Obzvláště za této situace Ústavnímu soudu nepřislušelo zkoumat, zda ze strany povinné šlo o zkracující jednání, či nikoliv.

Nepříjemné (a zbytečné) chyby exekučního titulu

usnesení sp. zn. I. ÚS 650/24 ze dne 22. 5. 2024 (soudce zpravodaj Jaromír Jirsa)

§ 268 odst. 1 písm. a), § 204 odst. 1 o. s. ř.

Nepříjemné situace mohou vznikat v případě částečně vadného exekučního titulu. Účastníkům nalézacího řízení bylo zrušeno a vypořádáno spoluvlastnictví s tím, že ti, kterým byla nemovitost přikázána do společného jmění manželů, vyplatí na vypořádacím podílu milionové částky ve dvou splátkách. První uhradili ihned, druhá byla závislá na předjednaném hypotečním úvěru. Katastrální úřad ovšem odmítl zapsat zástavní právo s poukazem na to, že nemovitá věc je ve výroku předmětného rozsudku chybně označena. Nalézací soud svou chybu napravil, oprávněný spoluvlastník však již v mezidobí exekuoval neuhrazený vypořádací podíl.

Převod směnky, resp. práv ze směnečného platebního rozkazu v exekučním řízení

usnesení sp. zn. IV. ÚS 510/24 ze dne 5. 6. 2024 (soudce zpravodaj Milan Hulmák)

§ 1103 odst. 2 občanského zákoníku

§ 36 odst. 4, § 55 exekučního řádu

§ 18 insolvenčního zákona

V podústavní rovině se nesla rovněž argumentace oprávněné stěžovatelky brojící proti částečnému zastavení exekuce z důvodu nedostatku její aktivní legitimace. „Sporným“ momentem bylo postoupení pohledávky ze směnečného platebního rozkazu. Stěžovatelka neúspěšně zpochybňovala

argumentaci obecných soudů založenou na konstantní judikatuře, podle které od směnky nelze oddělit práva a povinnosti ze směnečného platebního rozkazu a převádět je samostatně bez současného převodu směnky. Práva spojená s cenným papírem lze od cenného papíru oddělit a převádět samostatně jen tehdy, připouští-li takový postup zákon výslovně. Podmínkou pro převod směnky na řad je vedle smlouvy, rubopisu také její předání nabyvateli, neboť k převodu směnky na řad nedochází pouze její indosací, ale současně i tradicí.

V bodě 14 usnesení Ústavní soud připomněl rozdíl v povaze jeho usnesení a nálezů z hlediska jejich závaznosti.

Imisní exekuční titul – materiální (ne)vykonatelnost

usnesení sp. zn. IV. ÚS 1512/24 ze dne 26. 6. 2024 (soudce zpravodaj Josef Fiala)

§ 261a, § 132, § 157 odst. 2 o. s. ř.

Detektivní kanceláři se exekuční soud stává v případě exekuce rozhodnutí o imisích. V nalézacím řízení se účastníci usmířili a zavázali se navzájem, že žalovaná bude pravidelně obhospodařovat a odklízet zeleň, která přesahuje na sousední pozemek a žalobci se zavázali umožnit jí k tomu v případě potřeby na svůj pozemek vstup. Sousedské vztahy se smírem zřejmě příliš neurovnaly, neboť jak žalobci, tak žalovaná se domáhali splnění povinnosti protistrany exekucí. Žalobci se exekuci vedené proti nim bránili, neuspěli však. Nejvyšší soud dokonce jejich dovolání projednal meritorně pro novou, dosud neřešenou otázku, může-li se vůbec žalovaná z nalézacího řízení ocitnout v postavení oprávněné v exekuci; ale zamítl je, na čemž Ústavní soud neshledal nic z jeho pohledu závadného. Nejvyšší soud zdůraznil, že exekuční soud posuzuje, zda rozhodnutí navržené k výkonu ukládá povinnosti, které lze vykonat. Pakliže ano, nic výkonu nebrání.

A dodal, že povinnost žalobců poskytnout žalované součinnost „v nezbytné míře“ podle „doby, rozsahu a způsobu“, který je v danou chvíli pro údržbu zeleně potřebný, není neurčitá a nevykonatelná. Zda oprávněná skutečně v danou chvíli (kdy tuto povinnost vymáhá) potřebuje přístup na

pozemek či nikoli, musí exekuční soud vždy posuzovat v každém konkrétním případě.

Obnova kárného řízení není možná

usnesení sp. zn. III. ÚS 1978/24 ze dne 25. 7. 2024 (soudce zpravodaj Jiří Přibáň)

§ 15 odst. 1 písm. a) exekučního řádu

§ 280 odst. 3 trestního řádu

§ 14 písm. b), § 19 odst. 1, odst. 2, § 22 odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb.

Pro neoprávněnost navrhovatele odmítl Ústavní soud stížnost syna zemřelého soudního exekutora, proti němuž Nejvyšší správní soud vydal kárné rozhodnutí; odsoudil pro zvlášť závažný kárný delikt a odvolal jej z úřadu, učinil tak však teprve po jeho smrti. Řízení tedy bylo jednak zatíženo vadou procesní nezpůsobilosti účastníka, jednak má dopad do majetkové sféry stěžovatele jako správce dědictví po zesnulém otci a do práva na ochranu jeho dobrého jména (jako příbuzného).

Nejvyšší správní soud upozornění stěžovatele na úmrtí otce vypořádal v písemném vyhotovení rozhodnutí, kde uvedl, že nepochybil, neboť o úmrtí nevěděl, a že již nelze nic dělat, neboť vedle sebe nemohou existovat dvě různá pravomocná rozhodnutí. A Ústavní soud se jeho stížností odmítl zabývat, jelikož nebyl účastníkem kárného řízení. Nenechal bez povšimnutí problematický aspekt jednoinstančnosti kárného řízení, na rozdíl od trestního řízení však právní úprava vylučuje možnost obnovy řízení. Ústavní soud tak přijal poměrně nekompromisní závěr, že v danou chvíli neexistuje žádné fórum, které by se námitkami stěžovatele mohlo věcně zabývat. Dodal však, že tuto skutečnost bude třeba zohlednit v případných navazujících řízeních (např. o odčinění případné újmy, o dědictví, o rozsah pozůstalosti). Obecné soudy se v budoucnu budou muset ústavně konformním způsobem vypořádat se situací, ve které stěžovatel neměl k dispozici procesní cestu nápravy.

text: Mgr. David Hozman

Judikatura v exekučních věcech

1. Účastníci řízení

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 2218/2024 ze dne 9. 10. 2024

k ustanovení § 36 odst. 1 exekučního řádu

Na procesní bázi jsou účastníci exekučního řízení vymezeni ustanovením § 36 odst. 1 exekučního řádu: Oprávněným je ten, kdo podal návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, resp. kdo se v něm jako takový označil. Povinným je ten, proti komu oprávněný návrh na nařízení exekuce rozhodnutí směřuje, tj. koho uvedl jako osobu, proti níž má být exekučním titulem uložena povinnost vyložena.

Od takto pojaté procesní legitimace je nutno odlišovat věcnou (materiální) aktivní legitimaci oprávněného a věcnou (materiální) pasivní legitimaci povinného. Jejím zdrojem (pramenem) je v první řadě samotné rozhodnutí nebo jiný titul, jehož výkon se navrhuje. Aktivně legitimován je ten (procesně) oprávněný, jemuž svědčí právo z rozhodnutí nebo jiného titulu, a pasivně legitimován ten (procesně) povinný, kterému je tímto rozhodnutím nebo jiným titulem uložena povinnost. Věcná legitimace tak vyplývá bezprostředně z exekučního titulu.

Došlo-li k sukcesi naopak před vydáním vykonávaného rozhodnutí, aniž z ní příslušný orgán v nalézacím řízení vyvodil odpovídající závěry, není možné pochybení v otázce procesního nástupnictví nebo věcné legitimace „napravit“ až v exekučním řízení. Ve zde souzené věci povinný namítal nedostatek pasivní legitimace s poukazem na skutečnost, že které mělo dojít před vydáním exekučního titulu, proto je správný závěr odvolacího soudu, že povinný je pasivně legitimován.

2. Procesní nástupnictví

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 815/2024 ze dne 20. 8. 2024

k ustanovení § 36 odst. 5 exekučního řádu

Podle ustanovení § 36 exekučního řádu proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, nebo ve prospěch jiného, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný, lze vést exekuci, jen jestliže je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo přešlo či bylo převedeno právo z exekučního titulu. Přejed povinnosti nebo přechod či převod práva lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu.

Nedostatek exekučního návrhu spočívající v předložení listiny nevyhovující požadavkům kladeným ustanovením § 36 odst. 4 exekučního řádu, tj. opomenutí oprávněného prokázat převod práva přiznaného exekučním titulem listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem při zahájení exekučního (vykonávacího) řízení, má být doprovázeno příslušným poučením soudu (resp. soudního exekutora podle ustanovení § 39 exekučního řádu) a výzvou, aby svou procesní povinnost v tomto směru dodatečně splnil v přiměřené lhůtě, kterou mu současně soud (soudní exekutor) určí.

Pakliže oprávněný ani v této dodatečně lhůtě přechod práv neprokáže, rozhodne soud o zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce), resp. soudní exekutor jej vyřídí postupem podle ustanovení § 39 odst. 2 a 3 exekučního řádu, a byli již výkon rozhodnutí (exekuce) pravomocně nařízen (nařízena), rozhodne o jeho (jejím) zastavení.

vení podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.

Nesplnění požadavků plynoucích z ustanovení § 36 odst. 4 exekučního řádu, lze přitom konstatovat teprve tehdy, byl-li oprávněný k předložení řádného průkazu ohledně převodu práv z exekučního titulu soudem (soudním exekutorem) vyzván. Je přitom povinností exekučního soudu, aby zajistil naplnění všech předpokladů pro zahájení a vedení exekuce, a to vždy k okamžiku podání exekučního návrhu.

Při nařízení exekuce může povinný jen obtížně využít procesních úkonů směřujících ke zpochybnění listin předložených oprávněným ve smyslu ustanovení § 36 odst. 4 exekučního řádu, nelze mu takové právo upřít v pozdějších exekučních fázích, typicky v rámci řízení o zastavení exekuce.

Námítku povinného, že zmíněný převod práva nebyl při podání exekučního návrhu řádně prokázán, proto neměl exekuční soud pominout. Byl naopak povinen provést patřičné dokazování a v případě neprůkaznosti převodu práv o takovém nedostatku oprávněnou poučit a vyzvat ji k řádnému doplnění exekučního návrhu. Odstranění vad návrhu je přitom přípustné i v této (zastavovací) fázi exekuce.

3. Exekuční titul

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1758/2024 ze dne 8. 8. 2024

k ustanovení § 40 odst. 1 exekučního řádu

Pro pohledávku zákonných úroků z prodlení, které v upraveném seznamu pohledávek (ve spojení s přihláškou pohledávek) jakožto exekučním titulu nejsou uvedeny, nemůže být vedeno exekuční řízení.

Z povahy exekučního řízení plyne, že okolnosti chybějící v exekučním titulu z hlediska požadavku materiální vykonatelnosti soud v exekučním řízení již zásadně zjišťovat nemůže, tudíž v exekučním řízení nelze exekuční titul o tyto okolnosti doplňovat, a to ani rešeršemi do nalézacího řízení

či (až na výjimky) k příslušnému právnímu předpisu, tím spíše tyto okolnosti zjišťovat dokazováním.

Nespornou procesní zásadu představuje požadavek na určitost exekvovaného rozhodnutí z hlediska materiální vykonatelnosti, aby jak straně oprávněné, tak také straně povinné byl jednoznačně zřejmý a zcela určitý rozsah a obsah rozhodnutím autoritativně nastolených či deklarovaných práv a povinností, které jim svědčí, popř. které jim jdou k tíži. Nelze tak nalézt žádný relevantní argument pro přiznání ve vykonávacím (exekučním) řízení takového práva, které nemá oporu ve výroku exekučního titulu.

Tím, že určitá pohledávka je do upraveného seznamu zařazena, se dává jasným způsobem najevo, že vůči ní je upravený seznam ve smyslu ustanovení § 197 insolvenčního zákona způsobit exekučním titulem, jinak by do tohoto upraveného seznamu vůbec nebyla pojata.

4. Společné jmění manželů

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1633/2024 ze dne 3. 9. 2024

k ustanovení § 42 exekučního řádu

K vydobytí závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů, lze nařídít výkon rozhodnutí i na majetek patřící do zaniklého společného jmění, jež v době zahájení řízení o výkon nebylo vypořádáno. Nehledě na výsledek právní kvalifikace, zda závazek povinného spadá do společného jmění manželů či nikoli, právní řád umožňuje postihnout k uhrazení (výlučného) závazku manžela majetek náležející do společného jmění manželů.

V posuzované věci exekuční titul zavazuje toliko povinného, nikoli manžela povinného, takže oprávněný pohledávku z exekučního titulu do insolvenčního řízení ve věci povinného logicky nepřihlašoval (povinný přitom právo podat přihlášku do insolvenčního řízení chybně zaměňuje s povinností věřitele). Zůstalo-li nezpochybněné zjištění odvolacího soudu (ve shodě se soudem prvního

stupně), že oprávněný – evidentně dbalý svých práv – podal exekuční návrh před vypořádáním společného jmění povinného a manžela povinného, a že k vydání exekučního příkazu prodejem nemovitých věcí z tehdy nevypořádaného společného jmění manželů došlo před zahájením insolvenčního řízení ve věci manžela povinného, nemůže být otázka pasivity oprávněného s přihláškou exekvované pohledávky relevantní. Okolnosti posuzované věci zároveň nenaznačují, že by ve vztahu k manželovi povinného došlo k jakémukoli porušení práv, jež by signalizovalo rozpor s dobrými mravy či ústavněprávní deficit.

Interpretace ustanovení § 36 odst. 2 exekučního řádu, tj. účastenství manžela povinného v exekučním řízení, je natolik zřejmá, že na ní nelze rozhodnou právní otázku (míněno v takových souvislostech, jak je manželem povinného formulována) založit. Manžel povinného se stává účastníkem řízení od okamžiku postižení majetkových hodnot ve společném jmění manželů nebo jeho výlučných majetkových hodnot, nejdříve však vydáním exekučního příkazu tyto hodnoty postihujícího, není-li podstatné, zda mu byl takový exekuční příkaz doručen.

Účastníkem řízení je i rozvedený manžel povinného, pokud byly exekučně postiženy majetkové hodnoty patřící do sice zaniklého, ale nevypořádaného společného jmění manželů.

5. Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 598/2024 ze dne 26. 6. 2024

k ustanovení § 55 odst. 7 až 11 exekučního řádu

(ve znění účinném ode dne 1. 1. 2022)

Podle ustanovení § 55 odst. 4 exekučního řádu rozhodne soudní exekutor o zastavení exekuce i bez návrhu, souhlasí-li se zastavením oprávněný. Nesouhlasí-li oprávněný, požádá soudní exekutor o zastavení exekuce soud, který při rozhodování postupuje podle odstavce 5. Podle ustanovení § 55 odst. 5 exekučního řádu může

o zastavení exekuce rozhodnout exekuční soud i bez návrhu.

Nedošlo-li po dobu posledních 6 let počítaných po vyznačení doložky provedení exekuce ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti a není-li exekucí postižena nemovitá věc, vyzve podle ustanovení § 55 odst. 7 exekučního řádu soudní exekutor oprávněného, aby ve lhůtě 30 dnů sdělil, zda souhlasí se zastavením exekuce, nebo aby ve stejné lhůtě sdělil, že se zastavením exekuce ne-souhlasí. Jestliže oprávněný vyjádřil souhlas se zastavením exekuce nebo lhůta podle věty první uplynula marně, soudní exekutor exekuci zastaví.

Podle ustanovení § 55 odst. 8 věty první a čtvrté exekučního řádu nesouhlasil-li oprávněný, který není zproštěn od složení zálohy na další vedení exekuce podle odstavce 9, se zastavením exekuce podle odstavce 7, vyzve ho soudní exekutor ke složení zálohy na další vedení exekuce. Nesložil-li oprávněný zálohu na další vedení exekuce ve lhůtě podle věty třetí, soudní exekutor exekuci zastaví.

Podle ustanovení § 55 odst. 11 exekučního řádu složením zálohy podle odstavce 8 nebo jde-li o oprávněného, který byl zproštěn od složení zálohy na další vedení exekuce, se lhůta podle odstavce 7 prodlužuje o další 3 roky. Prodloužit lhůtu podle věty první je možné nejvýše dvakrát. Po uplynutí lhůty podle odstavce 7 prodloužené o dobu podle věty první a druhé soudní exekutor exekuci zastaví. Celková doba po vyznačení doložky provedení exekuce, po kterou nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce, nesmí v nepřerušném trvání překročit po sobě následujících 12 let od vyznačení doložky provedení exekuce nebo posledního vymoženého plnění, nastalo-li později; do této lhůty se nezapočítávají lhůty uvedené v odstavci 12.

Dojde-li v rozhodné době k částečnému vymožení povinnosti, běží lhůta uvedená v odstavci 7 věty první znovu od počátku ode dne následujícího po dni, v němž naposledy došlo k částečnému vymožení povinnosti. Po dobu, po kterou trvá prodloužení exekuce, soud nerozhodne o zastavení exekuce pro nemajetnost a návrh na zastavení exekuce pro nemajetnost zamítne. Jde-li

o oprávněného podle odstavce 9, věty druhá až čtvrtá se nepoužijí.

Podle ustanovení článku IV bodu 11 přechodných ustanovení zákona č. 286/2021 Sb., nestanoví-li se dále jinak, v řízení zahájených přede dne nabytí účinnosti tohoto zákona začne běžet lhůta podle ustanovení § 55 odst. 7 exekučního řádu ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. v řízení zahájených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, v nichž přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona byla vyznačena doložka provedení exekuce, se do lhůty podle ustanovení § 55 odst. 7 a 11 exekučního řádu započítává doba, v níž nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce a exekucí nebyla postižena nemovitá věc; ustanovení § 55 odst. 12 exekučního řádu se použije obdobně. v řízení podle věty druhé lhůty podle ustanovení § 55 odst. 7 a 11 exekučního řádu neuplyne dříve než uplynutím jednoho roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Pro účely postupu podle ustanovení § 55 odst. 7 až 13 exekučního řádu se vyznačením doložky provedení exekuce rozumí též nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce.

Shora citovaná část novely exekučního řádu provedená zákonem č. 286/2021 Sb. komplexně upravuje problematiku bezvýslednosti exekucí (jde o odstavce 7 až 13 ustanovení § 55 exekučního řádu) a konkrétně odstavce 7 a 11 ustanovení § 55 exekučního řádu lze ve znění přechodného ustanovení uvedené novely aplikovat ode dne 1. 1. 2023 i na řízení zahájená před účinností uvedené novely při započítání dosavadního běhu dob, s dodatkem, že pro účely postupu podle novelizované úpravy v oblasti bezvýsledných exekucí se za vyznačenou doložku provedení exekuce považuje rovněž právní moc usnesení o nařízení exekuce. Jednoznačným záměrem novelizované normy bylo stanovit časový rozsah marně vedených exekucí.

Oprávněný se sice mýlí s označením retroaktivity a její nepřipustnosti, poukazuje však správně na zásadu svého legitimního očekávání, jež je vyvoláno výsledkem střetu staré a nové právní úpravy. Jinými slovy, v případech bezvýsledných exekucí, které nová norma časově limituje, citované přechodné ustanovení zakládá nepravou retroaktivitu, jež sice je přípustná, ale jejíž důsledek v podo-

bě zastavení exekuce je nezbytné interpretovat s takovou korekcí, aby nebyl narušen zejména princip právní jistoty, rovnosti účastníků exekučního řízení (oprávněných osob, na které přechodné ustanovení dopadá a u nichž k tomu nedojde, tj. je třeba zamezit vytvoření dvou nepřiměřeně rozdílných kategorií těchto účastníků a rozkolísat i jejich poměr vůči povinnému) a jejich důvěry v právo.

Ve zkoumané věci byla exekuce nařízena dne 7. 9. 2010 a jde o jedinou doložku provedení exekuce ve smyslu článku IV bodu 11 přechodných ustanovení zákona č. 286/2021 Sb., neboť exekuce vykazovala následně znak dlouhodobé a permanentní bezvýslednosti (v posledních šesti letech se nepodařilo prokázat vymožení ani tvrzené částky 100 Kč, která by beztak byla ve vztahu k vymáhané pohledávce zcela marginální), konkrétně v době nastoupení účinků novelizovaného § 55 ve znění zákona č. 286/2021 Sb. uběhla lhůta 12 let, nelze exekuci „bez dalšího“ zastavit, aniž by měl oprávněný možnost se k dosavadní setrvalé bezvýslednosti exekuce, k samotné době trvání bezvýsledné exekuce a k zastavení exekuce z důvodu její bezvýslednosti vyjádřit.

Novelizovaný exekuční řád přitom příslušnou výzvu v § 55 odst. 7 předpokládá, přičemž přechodné ustanovení pracuje se započítáním prošlých dob do nově uzákoněné lhůty značící bezvýslednou exekuci, avšak výzvu oprávněnému podle § 55 odst. 7 exekučního řádu explicitně nevylučuje, a to ani u více než 12 let trvajících exekucí, pro něž plní uvedená výzva hlediskem výkladu přechodného ustanovení rovněž notifikační funkci. Nelze totiž připustit, aby do marně vedené exekuce po více než 12 letech překvapivě bez dalšího vstoupila zákonná novela stanovující nově maximální délku trvání exekuce s následkem zastavení exekuce z důvodu zpětného započtení (celé) uplynulé dvanáctileté doby, neboť by tímto postupem (nerespektujícím podmínku výzvy oprávněnému) byla signalizována pravá (tudíž zapovězená) retroaktivita.

Je-li účelem výkladu zákona zachování ústavně-právní principů legitimního očekávání účastníků řízení (oprávněných), jejich právní jistoty, rovnosti a důvěry v právo jako takové, pak výzvu oprávněnému ve smyslu § 55 odst. 7 exekučního řádu z důvodů shora uvedených není možné po-

minout. Naopak, výzva k zaplacení zálohy na další vedení exekuce podle § 55 odst. 8 exekučního řádu je podmíněna až nesouhlasem oprávněného se zastavením exekuce a v případě více než 12 let trvající bezvýsledné exekuce (tj. se zřetelem k této zákonné podmínce) nemá z hlediska aplikace shora citovaného přechodného ustanovení žádný význam (nad hranici 12 let by totiž ani složená záloha na další vedení exekuce maximální lhůtu nemohla prolongovat).

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 858/2024-148 ze dne 10. 9. 2024

k ustanovení § 55 odst. 7 až 13 exekučního řádu

(ve znění účinném ode dne 1. 1. 2023)

Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 20 Cdo 598/2024 ze dne 26. 6. 2024 ozřejmil, že novela exekučního řádu provedená zákonem č. 286/2021 Sb. komplexně upravuje problematiku bezvýslednosti exekucí (jde o odstavce 7 až 13 ustanovení § 55 exekučního řádu) a konkrétně odstavce 7 a 11 ustanovení § 55 exekučního řádu lze ve znění přechodného ustanovení uvedené novely aplikovat ode dne 1. 1. 2023 i na řízení zahájená před účinností uvedené novely při započítání dosavadního běhu dob, s dodatkem, že pro účely postupu podle novelizované úpravy v oblasti bezvýsledných exekucí se za vyznačenou doložku provedení exekuce považuje rovněž právní moc usnesení o nařízení exekuce. Jednoznačným záměrem novelizované normy totiž bylo stanovit časový rozsah marně vedených exekucí.

Na závěrech plynoucích z citovaného usnesení Nejvyššího soudu zásadně nemění nic ani další novelizace provedené zákony č. 214/2022 Sb. a č. 255/2023 Sb. Zkoumaná lhůta bezvýslednosti exekuce podle ustanovení § 55 odst. 7 a odst. 11 exekučního řádu v důsledku těchto novel a s ohledem na okolnosti posuzovaného případu nemohla uplynout dříve než dne 1. 1. 2023 (část třetí § 10 odst. 1 věta druhá a třetí přechodných ustanovení zákona č. 214/2022 Sb.).

Povinný požaduje, aby dovolací soud příslušná ustanovení exekučního řádu vyložil tak, že přes částečné uspokojení exekuované pohledávky v roce 2021 uplynula lhůta 12 let předepsaná v ustanovení § 55 odst. 11 exekučního řádu, tudíž

je namístě exekuci zastavit pro bezvýslednost, resp. povinného nemajetnost. Takto prosazovaný výklad nicméně nelze opřít o zcela evidentní a výkladové obtíže nepřipouštějící znění příslušných zákonných ustanovení, která pro rozhodnutí o zastavení marně vedené exekuce mimo jiné vyžadují, aby v průběhu lhůty představující bezvýslednost exekuce nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti.

Výjimku z postupu podle ustanovení § 55 odst. 7 a 11 exekučního řádu zákon zjevně – tudíž ani za pomoci jakýchkoli interpretačních pravidel, jelikož ty by vedly k popření zákonného režimu – nenabízí, což bez jakýchkoli pochybností platí u argumentace povinného, který pro účely posuzování běhu příslušné lhůty označuje za rozhodnou zákonem nepojmenovanou, a proto bezvýznamnou skutečnost, tj. okamžik zajištění později exekučně zpeněženého majetku povinného, kterou by měl být negován zákonný význam (důsledek) částečného uspokojení vymáhané povinnosti.

Jestliže v posuzované věci soudní exekutor prodejem (dražbou) akcií dosáhla uspokojení alespoň části vymáhané povinnosti, k čemuž nesporně došlo ve lhůtě zákonem vymezené a přede dnem 1. 1. 2023 neskončené, nelze mít exekuci za bezvýslednou ve smyslu nemajetnosti povinného coby důvodu k zastavení exekuce (a to ani výkladem ustanovením § 268 odst. 1 písm. e/ občanského soudního řádu).

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2560/2024 ze dne 24. 9. 2024

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu, na jehož základě lze exekuci zastavit pro tzv. bezúčelnost (pro nemajetnost povinného), má být aplikováno zdrženlivě, okolnosti, pro které má být exekuce z tohoto důvodu zastavena, musí působit intenzivně a v podstatné míře. Přirozeným smyslem exekuce totiž je, aby byla provedena, nikoli zastavena. Tomu odpovídá i míra ochrany, jež je v exekuci poskytována povinnému a která je zásadně limitována tím, že dobrovolně nesplnil to, co mu bylo autoritativním výrokem uloženo.

To samozřejmě neznamená, že by exekuce měla být vedena do nekonečna, jestliže aktuální majetková situace povinného neumožňuje pokrýt ani náklady exekuce, a neexistuje-li ani reálná (nikoliv jen hypotetická) perspektiva, že povinný v dosažitelné budoucnosti nabude majetku, z něhož by bylo možné náklady exekuce a alespoň zčásti i plnění, které je vymáháno, uspokojit.

Exekuční soudy správně zhodnotily, že v projednávané věci aktuální nepříznivá majetková situace povinného nepředstavuje natolik významnou skutečnost, jež by vedla k upřednostnění zájmu povinného na zastavení exekuce nad zájmem oprávněného na uspokojení jeho práv přiznaných exekučním titulem. Přitom zejména přihlíděly k tomu, že exekuce je vedena po tak krátkou dobu, že soudní exekutor ještě objektivně nemohl skončit šetření ke zjištění postižitelného majetku povinného. Tomuto závěru nelze ničeho vytknout a koresponduje i se samotným vyjádřením soudního exekutora.

6. Prodej nemovitých věcí

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 1587/2024 ze dne 6. 8. 2024

k ustanovení § 337c občanského soudního řádu

a § 15 zákona o střetu exekucí

Pořadí pohledávky oprávněného v (přerušeném) exekučním řízení se řídí mj. podle ustanovení § 337c odst. 1 písm. c) a § 337c odst. 5 písm. a) občanského soudního řádu, přičemž za rozhodující se považuje den, kdy exekučnímu soudu (soudnímu exekutorovi) došel návrh na nařízení exekuce. Je tomu tak proto, že již na základě podání návrhu na nařízení exekuce (nyní exekučního návrhu) je možné exekuci provést způsobem, který exekutor zvolí, tedy i prodejem nemovitých věcí, aniž by to oprávněný musel výslovně navrhnout.

Pořadí podle podání návrhu na nařízení exekuce však oprávněný podle shora uvedené judikatury získá pouze v případě, byl-li již vydán v exekuční věci oprávněného exekuční příkaz prodejem vydražených nemovitých věcí, a tedy zahájena

exekuce prodejem nemovitých věcí. Do doby vydání takového exekučního příkazu totiž exekuce vedená na návrh oprávněného neplyne skrze prodej předmětných nemovitých věcí, a tedy ani pořadí pro uspokojení oprávněného z prodeje těchto nemovitých věcí se nemůže řídit dnem podání návrhu na nařízení exekuce.

Tomuto náhledu odpovídá dikce ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 119/2001 Sb. in fine, podle něhož přihlášenému věřiteli zůstává zachováno pořadí, které měla jeho pohledávka v jím zahájené (nyní přerušené) exekuci. Pořadí při uspokojení pohledávky přitom může být zachováno jen tehdy, jestliže bylo skutečně nastoleno, a to na základě soudním exekutorem zvoleného způsobu vedení exekuce, v projednávané věci vydáním exekučního příkazu prodejem předmětných nemovitých věcí. k vydání takového exekučního příkazu však v posuzovaném řízení nedošlo, a to ani do doby zahájení dražebního jednání, když k takovému postupu dojít mohlo, neboť podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 119/2001 Sb. postihují-li exekuce souběžně stejné nemovité věci povinného, provede se ta exekuce, která byla nejdříve nařízena; řízení v ostatních exekucích se ohledně těchto nemovitých věcí dnem právní moci jejich nařízení přerušují.

Platí tedy, že předmětné nemovité věci mohly být do doby zahájení dražebního jednání postiženy exekučním příkazem prodejem nemovitých věcí i v exekuci vedené oprávněným, čímž by oprávněný mohl získat lepší pořadí odvíjející se od podání jeho návrhu na nařízení exekuce. Není přitom rozhodné, že povinný předmětné nemovité věci nabyt do vlastnictví až během exekuce, protože míra uspokojení oprávněných (resp. přihlášených věřitelů) se při prodeji nemovitých věcí odvíjí nikoliv od doby nabytí majetkového práva, jež je posléze exekvováno, ale od skupiny a pořadí pohledávky, která má být uspokojena.

Postup soudního exekutora spočívající v tom, že včas nepostihl nemovité věci povinného, jež získal během exekuce, exekučním příkazem prodejem nemovitých věcí (nikoliv exekučním příkazem zřízením exekutorského zástavního práva na nich), nemohl u oprávněného způsobit ztrátu jejího pořadí při uspokojení její pohledávky z prodeje předmětných nemovitých věcí, a tím mohl žalobkyni způsobit škodu.

Postup soudního exekutora, který nevydal v již probíhající exekuci vedené na návrh oprávněného do doby dražebního jednání v jiné souběžně vedené exekuci exekuční příkaz prodejem nemovitých věcí, které povinný nabyl až v průběhu exekuce, může tato okolnost založit odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem, neboť oprávněný by v souběžné exekuci získal při prodeji předmětných nemovitých věcí výhodnější pořadí k okamžiku podání jejího návrhu na nařízení exekuce (§ 337c odst. 5 písm. a/ občanského soudního řádu), jestliže by exekuce zahájená k jeho návrhu do doby zahájení dražebního jednání byla vedena i prodejem dražených nemovitých věcí.

Jde-li o argumentaci soudu prvního stupně, že postup soudního exekutora, který zřídil exekutorské zástavní právo k předmětným nemovitým věcem namísto vydání exekučního příkazu prodejem nemovitých věcí, není namíste hodnotit jako nesprávný úřední postup mj. s ohledem na skutečnost, že výše vymáhané pohledávky byla minimální ve vztahu k hodnotě nemovitých věcí, a proto vést exekuci prodejem nemovitých věcí by bylo nevhodné a nepřiměřené, nemohl se jí dovolací soud zabývat, protože na tomto závěru odvolací soud své rozhodnutí nepostavil a nenašla svůj odraz ani v projednávaném dovolání.

7. Nepeněžitě plnění

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1039/2024 ze dne 20. 8. 2024

k ustanovení § 72 exekučního řádu

Jestliže vykonatelným rozhodnutím (exekučním titulem) bylo uloženo provést stavební práce na majetku povinného, lze výkon rozhodnutí nařídit pouze podle ustanovení § 350 občanského soudního řádu.

Stanoví-li zákon pro výkon rozhodnutí (exekuci) k vymožení zastupitelného jednání výlučně způsob uvedený v ustanovení § 350 občanského soudního řádu, nelze užít způsobu jiného (nelze postupovat podle ustanovení § 351 odst. 1 ob-

čanského soudního řádu a provádět výkon rozhodnutí či exekuci ukládáním pokut povinnému). Nařízení soudního výkonu rozhodnutí (exekuce) uložením peněžitě pokuty podle ustanovení § 351 odst. 1 občanského soudního řádu je přípustné pouze tehdy, pokud je předmětem výkonu práce nebo jiné plnění, které může vykonat jen povinný. Není přitom určující, je-li věc, na níž mají být práce provedeny, ve vlastnictví povinného.

Vyhotovení pasportu stavby je plněním zastupitelným, neboť jde o situaci obdobnou stavebním pracím, jež je třeba provést na majetku povinného, a to i v případě, že povinný dobrovolně neposkytuje součinnost. u exekuce provedením prací a výkonů si soudní exekutor může zjednat vstup do nemovité věci (stavby), jestliže má podle ustanovení § 72 odst. 1 exekučního řádu právo (a povinnost) zajistit, aby práce, které mají být vykonány, byly řádně provedeny (k tomuto účelu může využít např. institutu pořádkové pokuty).

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2112/2024 ze dne 21. 8. 2024

k ustanovení § 72 exekučního řádu

Civilní proces je ovládán zásadou dispoziční a zásadou projednací. Pro posouzení zásady zákazu reformace in peius má význam zásada dispoziční, která vymezuje, kdo rozhoduje o zahájení řízení a vymezení jeho předmětu. Dispoziční zásada bývá označována také jako návrhový princip. Je tím vyjádřeno, že bez návrhu v podobě žaloby nemůže být civilní sporné řízení zahájeno a že žalobou je také vymezen předmět sporu, jímž je soud vázán.

Dispoziční či návrhový princip by měl platit také pro odvolací řízení. Jeho zahájení by opět mělo být v rukou stran, a také jenom na odvolání by mělo záviset vymezení předmětu odvolacího řízení. Ten je dán rozsahem odvolání, odvolacími důvody a odvolacím návrhem. Zákaz změny k horšímu se v řízení projevuje v tom, že strana, která využila opravného prostředku, nemůže mít v důsledku rozhodnutí opravného soudu horší postavení, než jaké jí přiznávalo napadené rozhodnutí, tj. prvostupňové rozhodnutí nesmí odvolací soud změnit k tíži odvolatele. Pokud podaly odvolání obě strany, může se rozhodnutí odvola-

cího soudu pohybovat jenom v rámci vymezeném odvoláními obou stran. V této situaci může dojít ke změně k horšímu, nikoliv však na základě odvolání toho, k jehož tíži změna jde, ale proto, že se odvolala i protistrana.

Ze spisu v projednávané věci vyplývá, že oprávněný se odvolal do výroku II. a III. prvostupňového rozhodnutí, přičemž výslovně uvedl, že proti výroku I. odvolání nepodává, jelikož souhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že ve vstupu na předmětný pozemek mu bráněno není. Povinný oproti tomu podal odvolání do výroku I., avšak pouze v části, ve které bylo soudem prvního stupně rozhodnuto o zastavení exekuce co do povinnosti povinného umožnit oprávněné vjezd na předmětný pozemek, jinými slovy povinný brojil proti závěru, že nesplnil povinnost umožnit oprávněnému vjezd na předmětný pozemek, nikoli proti závěru o splnění povinnosti umožnit oprávněnému vstup tamtéž.

Jestliže odvolací soud dospěl k závěru, že povinný nesplnil povinnost uloženou mu exekučním titulem a je namístě zcela zamítnout návrh povinného na zastavení exekuce, postupoval v rozporu s výše uvedenou ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, protože jeho výrokem I. došlo ke zhoršení postavení povinného, než jaké mu přiznávalo rozhodnutí soudu prvního stupně.

8. Další činnost soudního exekutora

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 821/2024 ze dne 18. 9. 2024

k ustanovení § 76 exekučního řádu

Dovolatel namítal, že řízení je zatíženo vadou spočívající v tom, že soudní exekutor provádějící dražbu měl v souladu s ustanovením § 74 odst. 3 písm. b) exekučního řádu odmítnout provedení dražby, neboť byl zúčastněn na věci tím, že navrhovateli dražby (insolvenčnímu správci) opakovaně poskytoval právní služby v podobně právních rozborů.

Ze spisu soudního exekutora však vyplývá, že dokumenty (právní rozbor), jejichž vydání dovolatel soudnímu exekutorovi vytýká, jsou založeny ve spisu a obsahově se jedná o vyjádření soudního exekutora jako dražebníka ze dne 5. 4. 2023 k vlivu vylučovací žaloby a námitek předkupníka na probíhající dražbu (smlouva o provedení dobrovolné dražby byla mezi soudním exekutorem a navrhovatelem dražby uzavřena dne 3. 3. 2023).

Poskytnutí uvedených vyjádření nezakládá účast soudního exekutora na věci, jak ji má na mysli ustanovení § 74 odst. 3 písm. b) exekučního řádu, neboť je soudní exekutor poskytl navrhovateli dražby zjevně právě v souvislosti se svým postupem v postavení dražebníka v řízení o dražbě.

Podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu může exekutor též provést dražbu movité či nemovité věci na návrh vlastníka či osoby oprávněné disponovat s věcí. Přitom postupuje přiměřeně podle ustanovení tohoto zákona. Podle § 52 odst. 1 exekučního řádu nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.

Podle ustanovení § 336o odst. 1 občanského soudního řádu lze dražbu provést i elektronicky s využitím internetu. Podle ustanovení § 336o odst. 4 občanského soudního řádu pro dražbu provedenou elektronicky platí obdobně ustanovení § 336b až 336n občanského soudního řádu.

Legislativní termín „obdobně“ ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu vyjadřuje, že toto ustanovení se vztahuje na vymezené právní vztahy v plném rozsahu. Na dražbu prováděnou elektronicky je proto nezbytné aplikovat rovněž ustanovení § 336h odst. 3 občanského soudního řádu, neboť ustanovení zákona upravující elektronickou dražbu obsahuje odkaz na obdobné užití konkrétně vymezených ustanovení občanského soudního řádu týkajících se dražby nemovitých věcí, do nichž spadá i ustanovení § 336h občanského soudního řádu.

Podle ustanovení § 336h odst. 3 občanského soudního řádu fyzická osoba může dražit jen osobně nebo prostřednictvím zástupce, jehož plná moc byla úředně ověřena. Za právnickou osobu, obec, vyšší územně samosprávný celek nebo stát

draží osoby uvedené v § 21, 21a a 21b, které své oprávnění musí prokázat listinou, jež byla úředně ověřena, nebo jejich zástupce, jehož plná moc byla úředně ověřena.

Z uvedeného plyne, že účastní-li se elektronické dražby právnická osoba, je za ní oprávněna dražit (tj. činit podání – příhozy) osoba uvedená v ustanovení § 21, 21a a 21b občanského soudního řádu nebo zplnomocněný zástupce, přičemž oprávnění takové fyzické osoby musí být soudu či soudnímu exekutorovi, který dražbu provádí, prokázáno úředně ověřenou listinou. Za dovolatele, jež je akciovou společností, tedy byl v souladu s ustanovením § 21 odst. 1 občanského soudního řádu oprávněn dražit člen statutárního orgánu (předseda představenstva nebo pověřený člen představenstva), který své oprávnění prokázal úředně ověřenou listinou, případně osoba, která předložila úředně ověřenou plnou moc.

V souladu s ustanovením § 16a vyhlášky č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, lze totožnost dražitelů a dalších účastníků elektronicky prováděné dražby ověřit přihláškou k účasti na dražbě podepsanou a) před soudním exekutorem nebo jeho zaměstnancem po prokázání totožnosti platným úředním průkazem, b) úředně ověřeným podpisem, c) uznávaným elektronickým podpisem, nebo d) prostřednictvím kvalifikovaného systému elektronické identifikace podle zákona o elektronické identifikaci.

Z obsahu spisu se podává, že v rámci předmětné elektronické dražby byla totožnost dovolatele jako dražitele prokázána prostřednictvím autentizace dražitele na dražebním portálu www.e-drazby.cz, kdy přihlášku za dovolatele podepsal člen představenstva, který byl v přihlášce uveden jako zástupce dražitele – právnické osoby (jeho podpis byl na přihlášce úředně ověřen a přihláška byla následně konvertována z listinné podoby do podoby elektronické a nahrána na dražební portál). Ve smyslu ustanovení § 336o odst. 4 a § 336h odst. 3 věty druhé občanského soudního řádu tak byl za dovolatele oprávněn dražit, tj. elektronicky činit jednotlivá podání (příhozy) právě a pouze tento člen představenstva. Pokud by bylo záměrem dovolatele, aby příhozy činila jiná osoba (jiný člen statutárního orgánu nebo třetí osoba), pak by tato osoba musela být v přihlášce uvedena a její totožnost by musela být pře-

dem ověřena v souladu s ustanovením § 16a vyhlášky č. 418/2001 Sb.

Ze skutkových zjištění odvolacího soudu přitom vyplývá, že za dovolatele nedražil člen představenstva, jehož totožnost byla dražebníkovi prokázána, ale osoba odlišná. Skutečnost, že dražbě byli přítomni další členové statutárního orgánu je bezpředmětná, neboť ani totožnost těchto osob nebyla dražebníkovi zákonným způsobem doložena. Ze stejných důvodů je nevýznamné, že adresa v přihlášce uvedeného e-mailu naznačovala, že by mohl patřit osobě odlišné. Pokud dovolatel zamýšlel, že dražit za ni bude odlišná osoba, pak měl předložit úředně ověřenou plnou moc.

9. Střet exekučního a insolvenčního řízení

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 ICdo 204/2023 ze dne 6. 8. 2024

k ustanovení § 90 odst. 1 exekučního řádu

Jestliže soudní exekutor před zahájením insolvenčního řízení provedl v exekučním řízení úkony směřující k vymožení plnění, ačkoliv nedošlo k reálnému vymožení plnění, lze mu přiznat i vyšší odměnu, než je odměna minimální stanovená v § 11 odst. 2 exekutorského tarifu, a to s ohledem na okolnosti konkrétní věci.

Skutečnost, že po nařízení exekuce (avšak dříve, než soudní exekutor vymohl nějaké plnění) bylo proti povinnému zahájeno insolvenční řízení, nemůže být přičítána k tíži soudnímu exekutorovi, který již v řízení aktivně konal. Soudní exekutor má vůči dlužníku právo na náhradu nákladů exekuce, včetně odměny v minimální výši ve smyslu § 11 odst. 2 exekutorského tarifu již v době, kdy byl pověřen provedením exekuce, a to bez ohledu na to, že do doby zahájení insolvenčního řízení v rámci exekuce ničeho nevymohl; není přitom rozhodné, zda již byl vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce (nejedná se totiž o rozhodnutí, které by povinnost povinného k jejich úhradě zakládalo). Takovou pohledávku může soudní exekutor přihlásit do insolvenčního řízení.

Pokud v samotné exekuci nedošlo k vymožení reálného plnění a exekuce byla zastavena k návrhu oprávněného z důvodu uzavření dohody mezi účastníky o jiném způsobu plnění vymáhané pohledávky a v době podání návrhu na zastavení exekuce přitom soudní exekutor již provedl řadu úkonů směřujících k prodeji nemovité věci, je třeba takovou dohodu považovat za ekvivalentní situaci, kdy byla pohledávka uhrazena, neboť k tomu došlo i pod tlakem probíhající exekuce.

Je ústavně konformní, aby v takovém případě soudní exekutor měl nárok na odměnu za svou dosavadní činnost jako v případě vymožení plnění, a nikoliv pouze na sníženou odměnu podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu. Při stanovení odměny (jejím přiměřeném snížení vzhledem k dosud neuskutečněným fázím provádění exekuce) je třeba zohlednit, že odměna soudního exekutora nemá vycházet pouze z výše vymoženého plnění, ale musí odrážet složitost, odpovědnost a namáhavost konkrétního exekučního řízení podle jednotlivého druhu a způsobu výkonu exekuce.

Obdobně lze při stanovení odměny soudního exekutora postupovat i v případě, kdy soudní exekutor není oprávněn dále provádět exekuci z důvodu, že bylo zahájeno insolvenční řízení proti povinnému.

Nejvyšší soud se nevyjadřuje k tomu, zda je v daném případě namístě výše odměny přiznaná soudem prvního stupně, ovšem zdůrazňuje, že jestliže před zahájením insolvenčního řízení soudní exekutor již činil v rámci řádně nařízené exekuce úkony směřující k vymožení plnění, je třeba tuto skutečnost zohlednit při stanovení odměny, kterou soudní exekutor přihlašuje do insolvenčního řízení vedeného vůči povinnému, a lze mu proto přiznat odměnu vyšší než minimální podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu, a to s ohledem na okolnosti konkrétní věci, zejména složitost, odpovědnost a namáhavost dosud prováděné exekuční činnosti.

text: JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Stalo se...

■ Nejjednodušší vymáhání pohledávek

Pod titulem *Nejjednodušší způsob vymáhání obchodních pohledávek / na základě vlastních dlouholetých zkušeností věnuje obchodnictvu Obchodník* vyšla v roce 1911 v edici Knihovna českého obchodníka příručka autora neuvedeného jména, dle níž mimo jiné tehdy, „v českém obchodním světě velmi citelně postrádána posud pomůcka, která by stručně, avšak spolehlivě, srozumitelně a důkladně ukázala obchodníku, jenž pomoci advokátů vyhledávati nechce, cestu, která by vedla k vydobytí pohledávek bez ztráty času a riskování značných výloh“. Spis byl prý sestaven „na základě dlouholetých zkušeností“, přičemž poněkud lichoměrně bylo tvrzeno, že „není ani v nejmenším na újmu advokátů, poněvadž jest určen spíše pro obchodníky, kteří by si sami pohledávky vymáhali a zástupce žádného nevzali i v případě, kdyby jim obsah tohoto spisku nebyl znám“. Po devětatdvaceti stránkách instruktivního výkladu o nalézacím a exekučním řízení přitom jako první ze sedmnácti vzorů jsou uvedeny právě plné moci, jimiž by obchodník zmocňoval účetního. O tři roky později byla brožura Nakladatelstvím I. L. Kober v Lidových novinách v inzerci nabízena za cenu pouhé „K 1.20“.

■ Autodrožkář s jediným autem

Až k plenárnímu rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 1927, Pres. 1546/26, vedla skutečnost, že „v rozhodnutích nejvyššího soudu byla odporujícím si způsobem řešena otázka, zda jediný automobil velkoměstského drožkáře jest přes značnou svoji cenu, 60 000 Kč až 70 000 Kč, vyloučen podle § 251, čís. 6 ex. ř. z exekuce“. Věc proto předložil „zesílenému sboru soudců“ tehdejší první prezident Nejvyššího soudu Augustin Popelka (1854-1938). Výsledkem byla právní věta, že „provozuje-li autodrožkář svoji živnost jediným autem, jest toto podle § 251, čís. 6 ex. ř. vyňato z exekuce“. Soud dovodil, že ochrana nemůže být odeprána „ani drobnému povozníku, který pod tlakem technického a hospodářského vývoje zaměnil dříve užívané koně a povoz za automobil. Hospodářská, sociální a právní povaha jeho živnosti zůstala stejnou, změnila se jenom technika jejího provozování. Drožkář, provozující dopravu ve městě osobním autem, není jiným drobným živnostníkem než dřívější fiakrista, jenž ji provozoval párem koní a kočárem. Sociální potřeba právní ochrany od exekuce, ohrožující jeho výživu a výdělečnou samostatnost, nedoznala změny. O rozhodnutí bylo referováno v prvním čísle Právníka z r. 1928.

■ Exekuční pronásledování?

V rubrice *Otázky dne* se v Lidové demokracii ze dne 10. prosince 1950, tedy krátce před nabytím účinnosti občanského zákoníku č. 141/1950 Sb., Zdena Koutníková věnovala výkladu o osobním vlastnictví. O tom, že text byl psán ze zorného úhlu marxisticko-leninské ideologie, není pochyb. Čtenáři je tak například vysvětlováno, že „soukromé vlastnictví za kapitalismu je právem umožňujícím vyvlastňování širokých mas drobných vlastníků a výrobců, vede k jejich exekučnímu pronásledování a k dražbám jejich majetku“. Autorka neopomenula zmínit, že „teprve odstraněním individuálního přisvojování výsledků společenské práce znárodněním výrobních prostředků a rozvojem socialistického vlastnictví vytváří se půda pro vznik vlastnictví osobního“. Nechybí ani prohlášení, že „dělník, který žil denně v obavách z nezaměstnanosti, bídy a nouze, neměl nic jiného než »svobodu« dát se námezdně vykořisťovat a prodávat svou pracovní sílu za odměnu, jejíž výše byla diktována kapitalistou“. Celý citovaný text je pak typickou ukázkou toho, jak „komunistický režim a ti, kteří ho aktivně prosazovali, používal k perzekuci občanů všech mocenských nástrojů, a to zejména: - zbavoval je svévolně majetku a porušoval jejich vlastnická práva, či znemožňoval jim výkon zaměstnání, povolání nebo funkce a dosažení vyššího nebo odborného vzdělání“ (srov. § 1 odst. 1, písm. d) zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu).

text: Mgr. Tomáš Tunkl

předseda IT komise, člen Mezinárodní komise EK ČR a soudní exekutor v Českém Krumlově

Společný seminář UIHJ a CEPEJ: Umělá inteligence v justici a vymáhání pohledávek

Dne 2. prosince 2024 jsem se jako předseda IT komise Exekutorské komory a člen její Mezinárodní komise zúčastnil třetího Globálního fóra věnovaného vymáhání pohledávek. Akce se konala v sídle Evropské rady ve Štrasburku a nesla podtitul „Umělá inteligence, lidská práva a vymáhání soudních rozhodnutí v civilních a obchodních věcech“. Fórum organizované Mezinárodní unií soudních exekutorů (UIHJ), Radou Evropy a Evropskou komisí pro efektivitu justice (CEPEJ), přilákalo 160 odborníků z Evropy i dalších zemí. Níže si dovoluji podat stručné shrnutí z tohoto setkání:

Úvodní myšlenky: AI jako výzva i příležitost

Úvodní slova přednesli Francesco Depasquale (prezident CEPEJ), Marc Schmitz (prezident UIHJ) a Clare Ovey (ředitelka odboru lidských práv při Radě Evropy). Shodně zdůraznili, že zapojení umělé inteligence do justice přináší značné příležitosti, avšak zároveň vyžaduje maximální důraz na bezpečnost, transparentnost a ochranu práv účastníků řízení. AI má potenciál zefektivnit procesy, avšak její využití nesmí ohrozit základní práva a spravedlnost.

První blok: Praktické využití AI v justici

První blok se zaměřil na konkrétní aplikace umělé inteligence v oblasti justice. Panelisté, mezi kterými byli prof. Marek Świerczyński (člen poradního sboru CEPEJ pro umělou inteligenci), Jeannette

Verspui (soudkyně a členka CEPEJ-GT-CYBERJ-UST), Jacques Bühler (tajemník Švýcarského federálního soudu a člen European Cyberjustice Network) a Rachid Ouadifi (ředitel civilní sekce a sekce právnických profesí marockého Ministerstva spravedlnosti), nabídli cenné pohledy na současné technologie.

Panelisté konstatovali, že univerzální nástroj využívající AI v oblasti justice zatím neexistuje. Současné generativní modely trpí nedostatky, jako je sklon k „halucinacím“, tedy vytváření chybných důkazů či nesprávných závěrů. Namísto toho se využívají specializované nástroje zaměřené na konkrétní úkoly:

Kontrola konzistence rozhodování: AI pomáhá ověřovat, zda soudní rozhodnutí odpovídá ustálené judikatuře.

Anonymizace dat: Pokročilé nástroje umožňují rychlou a přesnou anonymizaci citlivých informací.

Analýza rozsáhlých datových sad: AI zrychluje zpracování velkých objemů dat a odhaluje nové souvislosti.

Inspirací může být švýcarský nástroj Chat-TF, který slouží k překladům soudních rozhodnutí, jejich shrnutí a anonymizaci. Za přelomové bylo označeno řešení, které anonymizuje data před jejich zpracováním generativní AI, čímž eliminuje riziko úniku citlivých údajů. Tato technologie pak výsledky opět obohatí o původní data, což zaručuje bezpečnost i přesnost výstupů.

Podrobnější informace a ověřené nástroje, které CEPEJ považuje za důvěryhodné, jsou dostupné na stránkách Resource Centre on Cyberjustice

and AI, které naleznete na adrese: <https://www.coe.int/en/web/cepej/resource-centre-on-cyberjustice-and-ai>.

Ačkoliv AI přináší značné inovace, všichni panelisté zůstali skeptičtí k představě tzv. „robo-soudce“ – plně autonomního systému schopného rozhodovat soudní případy. Současná technologie zatím nedosahuje potřebné kvality.

Druhý blok: Legislativa a regulace AI

Druhý blok se zaměřil na právní rámec a regulaci umělé inteligence. Laura Jugel z Úřadu pro umělou inteligenci při Evropské komisi (AI Office) představila klíčové body AI Actu (nařízení 2024/1689) a jeho implementační harmonogram.

AI Act staví na třech hlavních principech:

- **Tržní regulace:** Produkty spojené s AI podléhají obecným pravidlům regulace EU.
- **Technologická neutralita:** Regulace se nezaměřuje na konkrétní technologie, ale na rizika, která mohou přinášet.
- **Analýza rizik:** Regulace zohledňuje rizikovitost jednotlivých aplikací, podobně jako GDPR.

Klíčové milníky zahrnují:

- **2. února 2025:** Publikace zakázaných praktik v oblasti AI.
- **2. srpna 2025:** Zavedení pokut a schématu dohledu; velké jazykové modely budou vyžadovat schválení před vstupem na evropský trh.
- **2. srpna 2026:** Definice standardů pro vysoce rizikové aktivity, kam spadá i rozhodování ve sféře justice.

Více informací o AI Actu a jeho implementaci lze nalézt na <https://artificialintelligenceact.eu/implementation-timeline/>.

Třetí a čtvrtý blok: AI v exekutorské praxi

Odpolední program přinesl konkrétní pohledy na využití AI v exekutorské praxi. Litevská soudní exekutorka Dovilė Satkauskienė se věnovala využití AI při monitorování změn v datech. Provokativní příspěvek přednesl Carlos Calva z Lucemburska, který předvedl, jak by AR brýle (brýle s rozšířenou realitou) mohly usnadnit soupis movitých věcí. Tyto brýle dokážou rozpoznávat předměty v reálném čase, poskytovat relevantní informace a předměty zaevidovat.

Carlos Calva rovněž vyvolal živou debatu, když předložil myšlenku, že AI může v budoucnu ohrozit i pozice soudců. Na rozdíl od většiny přítomných zastával názor, že postupný vývoj technologie by mohl vést k plné automatizaci některých rozhodovacích procesů. Demonstroval, že AI se umí učit a je tedy pouze otázkou času, kdy dosáhne potřebné kvality.

Závěrečné shrnutí a výhled do budoucna

Fórum uzavřela prof. Natalie Fricero, členka vědecké rady UIHJ. Ve svém závěrečném slovu zdůraznila, že umělá inteligence představuje nástroj, který může zásadně zefektivnit justiční a exekutorské procesy, ale její implementace vyžaduje odpovědnost, transparentnost a důraz na ochranu práv účastníků.

Z mého pohledu ukazují závěry fóra stále větší potřebu věnovat se fenoménu AI i v rámci budoucích aktivit naší Exekutorské komory. Je třeba otevřít debatu ohledně možností využití AI v práci soudního exekutora a jeho aparátu. Takových oblastí se jeví nespočet – interaktivní soupis, voicebot pro hovory s účastníky, třídění a vyhodnocování dat, predikce vymahatelnosti. Současně je zcela nezbytné připomínat bezpečnostní rizika, která jsou s využíváním AI spojena. Věřím, že nás v brzké budoucnosti čekají debaty obdobné této mezinárodní.

text: Mgr. Tomáš Tunkl

předseda IT komise, člen Mezinárodní komise EK ČR a soudní exekutor v Českém Krumlově

Mezinárodní spolupráce soudních exekutorů: Stálé rady UEHJ a UIHJ přinášejí nové impulzy a projekty

Na přelomu listopadu se soudní exekutoři sešli na dvou významných jednáních – Stálé radě Unie evropských soudních exekutorů (UEHJ) a Stálé radě Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ). Českou republiku na obou setkáních zastupoval Mgr. Tomáš Tunkl, člen Mezinárodní komise. Tato setkání přinesla důležitá rozhodnutí v oblasti digitálních inovací, mezinárodních projektů i regulace exekutorské činnosti a ukázala, že profese soudního exekutora má v mezinárodním měřítku významnou roli.

Jednání Stálé rady UEHJ: Budoucnost digitálních aktiv, AI a evropské legislativy

Stálá rada UEHJ se sešla 27. listopadu v honosném sídle francouzských soudních exekutorů na Rue de Douai 44 v Paříži. Setkání bylo významné nejen svou agendou, ale také prostředím, které podtrhovalo tradici a důležitost této profesní organizace. Jednání se zaměřilo na několik klíčových témat, přičemž důraz byl kladen na digitální transformaci a evropskou legislativu.

Mezi hlavní body programu patřilo schválení výsledků květnového hlasování generálního shromáždění UEHJ v brazilském Rio de Janeiro. Dále byl schválen rozpočet na rok 2025 a účetní závěrka za rok 2023, což vytváří pevný základ pro další aktivitu unie.

Zásadním tématem bylo využití moderních technologií při správě digitálních aktiv dlužníků. Soudní exekutoři diskutovali možnosti širšího za-

pojení do alternativního řešení sporů a legislativní rámec dvou klíčových evropských nařízení – AI ACT (2024/1689) a Evropské digitální identity (2024/1183). Tato nařízení mají potenciál ovlivnit způsob, jakým exekutoři budou využívat umělou inteligenci, identifikovat účastníky řízení a doručovat písemnosti v digitálním prostředí. Naše komora si je vědoma těchto změn a plánuje jim věnovat adekvátní pozornost.

Na jednání rovněž zazněla kritika směrnice 2018/958 o testu přiměřenosti před přijetím nové právní úpravy povolání. Některé členské země EU interpretují tuto směrnici tak, že zpochybňují veřejnoprávní postavení soudních exekutorů. UEHJ si je této problematiky vědoma a rozhodla se iniciovat jednoznačnou deklaraci Evropské komise, která by potvrdila význam, nezávislost a veřejnoprávní charakter této profese.

Mezinárodní projekty UEHJ: Vzdělávání a přeshraniční spolupráce

Jednání přineslo i přehled o probíhajících mezinárodních projektech. Zmíněn byl projekt e-Filit, který se zaměřuje na zvyšování odborných znalostí soudních exekutorů. Letos se semináře pořádaného v rámci tohoto projektu zúčastnil Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M. Dalším významným projektem je PACE, který se zaměřuje na ochranu osobních údajů. Tento projekt zahrnuje školení školitelů, kteří budou odborníky na problematiku ochrany dat s ohledem na specifika exekutorské činnosti.

Zajímavý přeshraniční projekt DIGIJUST realizovaný francouzskou a belgickou komorou má za cíl vytvořit virtuální školicí centrum, které poskytne tréninkové materiály nejen pro exekutory, ale i pro jejich aparát. Účastníci mohli shlédnout krátké video s ukázkou školení asertivity při jednání s dlužníkem.

Stálá rada UIHJ: Ocenění a inovace

Na jednání Stálé rady UIHJ, které proběhlo 28. a 29. listopadu v tradičních prostorách na Place du Colonel Fabien, byla za Českou republiku udělena prestižní zlatá medaile Jacquese Isnarda. Toto ocenění získal JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D., za svou významnou práci jako člen Stálé rady UIHJ.

Program zahrnoval nejen schválení účetní závěrky za rok 2023 a rozpočtu na rok 2025, ale také prezentaci inovativních projektů. Francouzská komora představila vítězný projekt svého bienále, který analyzoval doručované listiny. Výsledky ukázaly, že tyto dokumenty jsou často nesrozumitelné a příliš právnicky formulované. Řešením je zkrácení obsahu listin a zavedení QR kódů, které odkazují na vysvětlující videa.

Velká část programu byla věnována již výše zmiňovanému projektu PACE. UIHJ tímto reaguje na rostoucí požadavky na ochranu dat v digitálním věku a poměrně složitou úpravu ochrany osobních údajů (GDPR). První fáze projektu již zahrnovala třídní on-line seminář, kterého se zúčastnili i právníci naší komory.

Plány do budoucna

Na obou jednáních byly představeny klíčové plánované akce, jako je jarní zasedání UEHJ v Haagu nebo prestižní setkání Afrika-Evropa, které proběhne v září 2025 v Alžiru. UIHJ rovněž zahájila přípravy na další světový kongres soudních exekutorů, který se bude konat v roce 2027 v Lisabonu.

Jednání Stálých rad UEHJ a UIHJ potvrdila důležitost mezinárodní spolupráce a ukázala, že soudní exekutoři jsou klíčovými hráči v otázkách digitálních inovací, vzdělávání a legislativních změn. Moderní technologie, inovativní projekty a zapojení do mezinárodních struktur jsou budoucností této profese, která se stále více stává nedílnou součástí globálního právního řádu.

Listopadové jednání UEHJ, Mgr. Tomáš Tunkl

text: Mgr. Jan Mlynářčík
prezident Exekutorské komory ČR

Sjezd českých právníků 2025 Bude digitální věk prospívat spravedlnosti?

Digitalizace státní správy – bezesporu jedno z významných témat současnosti je i hlavním tématem nadcházejícího druhého Sjezdu českých právníků, který se bude konat 14. a 15. května 2025 v historické budově pražského Karolina. Během profesního setkání bude také pokřtěna odborná publikace vydaná Masarykovou univerzitou v Brně na téma historie právnických sjezdů, na jejíž vydání Exekutorská komora přispěla finančním darem.

Soudní exekutoři dlouhodobě patří k premiantům a lídrům v oblasti digitalizace justičních procesů. Naprostá většina exekutorů vede již pouze elektronické spisy. Komunikujeme elektronickými a do značné míry automatizovanými způsoby s bankami, pojišťovnami a velkými zaměstnavateli. Exekutorská komora vybuodovala a provozuje Centrální evidenci exekucí, elektronický Portál dražeb, Centrální úřední desku. Elektronizace procesů je pro soudního exekutora v současnosti jedním z hlavních témat, neboť vzhledem k neustále se navyšujícím nákladům na výkon exekuční činnosti a stále nezvýšenému exekutorskému tarifu je nezbytně nutné stále zdokonalovat a zefektivňovat naše procesy. Diskuse na téma digitalizace a elektronizace jsou proto soudním exekutorům veskrze vlastní.

Soudní exekutoři mají rozhodně k tématu nadcházejícího Sjezdu českých právníků co říci. Díky této akci máme unikátní příležitost sdílet naše pozitivní i negativní zkušenosti s elektronizací justice a veřejné správy a do značné míry ovlivnit, jakým směrem se digitalizace justičních procesů bude v budoucnu ubírat. Vzhledem k tomu, že na přípravě a organizaci Sjezdu českých právníků spolupracují prostřednictvím svých stavovských organizací všechny právnícké profese, jedná se také o příležitost, jak budovat své postavení v rámci české právnícké obce. Čím větší zastou-

pení bude exekutorská profese na sjezdu mít, tím větší možnost bude se zúčastnit všech pracovních skupin, neformálních diskusí či setkání, a tím spíše se nám může podařit skutečně ovlivnit budoucí vývoj elektronizace a digitalizace justice.

Digitalizace v právním prostředí přináší celou řadu oblastí, které je nutné pečlivě vyhodnotit před samotným spuštěním celého procesu. Jedná se primárně o otázku identity účastníků právních procesů, o přesnost a bezpečnost, ochranu osobních údajů či zachování zákonných povinností mlčenlivosti. Bude proto přínosné si vyslechnout i názory, nápady či případné obavy z elektronizace, které mohou mít ostatní účastníci sjezdu. Ostatně, kromě soudních exekutorů se sjezdu zúčastní i soudci, státní zástupci, notáři, advokáti, podnikoví právníci a zástupci akademické sféry a případně dotčených ministerstev. Účast delegátů napříč celou právníkou obcí hájících mnohdy zcela odlišné zájmy je příslibem skutečně konstruktivní a plodné debaty. Sjezd se bude soustředit jak na právnícké, tak i na právně etické a právně filozofické otázky.

Agenda druhého Sjezdu českých právníků bude rozdělena do čtyř základních panelů, jejichž garanty budou vždy dvojice vybraných právníckých profesí. První panel bude tvořit Exekutorská komora ve spolupráci s Notářskou komorou. Druhý panel bude tvořen reprezentanty České advokátní komory a Unie podnikových právníků, třetí panel zpracuje Právnícká fakulta Univerzity Karlovy

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

a Soudcovská unie a poslední panel budou tvořit zástupci Právnické fakulty Masarykovy univerzity a Unie státních zástupců. Zpracování témat v rámci jednotlivých panelů bude probíhat v podobě základního referátu reprezentanta dané právnické profese a na něj bude navazovat koreferát.

Vedení Expertní skupiny, která je zodpovědná za obsahovou realizaci Sjezdu, se ujal předseda Nejvyššího správního soudu Karel Šimka. Na aktivitách skupiny se dále podílí Martin Foukal, předseda Pražského sdružení Jednoty českých právníků, a expředseda ČAK Vladimír Jirousek, který je také duchovním otcem obnovení profesních odborných setkání Českého sjezdu právníků. Karel

Šimka v rámci říjnového pracovního setkání uvedl, že pro úspěch a naplnění tématu bude zapotřebí mimořádného zapojení všech komor, spolků a asociací. Velice proto uvítám, pokud se s vámi, milé kolegyně a milí kolegové, na Sjezdu českých právníků 2025 setkáme.

Zdroj: advokatnidenik.cz

text: Mgr. Petr Prokop Ustohal
tajemník Exekutorské komory ČR

Z jednání prezidia EK ČR

Závěr letošního roku byl ve znamení pokračujících jednání se zástupci Ministerstva spravedlnosti, a ačkoli ochota ministra k úpravě tarifu je prozatím minimální, prezidium hledá cesty, jak ho přesvědčit o nutnosti přijmout změny, které Komora ve prospěch stavu předložila. I když ministr chápe tyto požadavky, ke kterým prozatím neměl zásadních výhrad, stala se úprava tarifu čistě politickou otázkou, která u ministra s blízcími se volbami vyvolává silící obavy z negativního mediálního dopadu. Nicméně snahy prezidia dostat ministra k jednacímu stolu nepolevují.

Prezidium se sešlo na dvou zasedáních v Praze, a to 22. října a 3. prosince, přičemž na druhém zasedání participovali rovněž zástupci Kontrolní komise. Prezidium se zabývalo především legislativními a mediálními aktivitami Komory, přičemž hlavní pozornost věnovalo připomínce k vládnímu návrhu upravujícímu nezabavitelné částky. Na jednání se prezidium taktéž věnovalo přípravě podkladů pro sestavení rozpočtu Komory na nadcházející rozpočtové období. Cílem diskuze bylo zajistit efektivní alokaci finančních prostředků a optimální zajištění chodu organizace. Společně s členy Kontrolní komise vyhodnotilo prezidium poznatky získané v rámci kontrolní činnosti, přičemž se soustředilo na konkrétní zjištění a jejich dopad na provoz Komory. Na základě těchto analýz byla zároveň projednána a navržena opatření k odstranění případných nedostatků a ke zlepšení efektivity kontrol.

Na leden 2025 připravuje prezidium regionální setkání s exekutory působícími na území Hlavního města Prahy a Středočeského kraje. Tato akce bude sloužit jako platforma pro výměnu zkušeností, projednání aktuálních problémů a navázání užší spolupráce v rámci regionu.

Podrobnosti z jednání prezidia (včetně plného znění přijatých usnesení) jsou všem soudním exekutorům k dispozici na www.ekcr.cz, v části „Pro exekutory“. Výběr usnesení z posledních zasedání, jakož i rozhodnutí přijatých per rollam naleznete rovněž zde (text usnesení je redakčně krácen, případně upraven):

■ 7. 10. 2024 – PR/69/2024

Prezidium EK ČR **s c h v a l u j e** poskytnutí finančních prostředků Komory ve výši 100 000 Kč (slovy stotisíc korun českých) pro základní školu v České Vsi na Jeseňnicku postiženou nedávnými povodněmi v této oblasti. Tato částka bude hrazena z přebytku hospodaření Komory z minulých let.

■ 22. 10. 2024 – 1/24/P03

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Brno-město po soudním exekutorovi Mgr. Jaroslavu Homolovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 7. 4. 2024.

■ 22. 10. 2024 – 2/24/P03

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Žďár nad Sázavou po soudním exekutorovi Mgr. Richardu Bednářovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 30. 11. 2024.

■ **22. 10. 2024 – 4/24/P03**

Prezidium EK ČR **s ch v a l u j e** Vzdělávací plán pro období 2025–2027.

■ **24. 10. 2024 – PR/71/2024**

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** ve smyslu § 14 odst. 1 stavovského předpisu, kterým se stanoví postup při vyhlášení a organizaci výběrového řízení, že účastníkem, který ve výběrovém řízení na obsazení uvolněného exekutorského úřadu Písek po soudním exekutorovi JUDr. Stanislavu Pazderkovi, kterému zanikl výkon tohoto úřadu ke dni 31. 12. 2024, uspěl tak, že splňuje předpoklady pro jmenování soudním exekutorem a dosáhl nejvyššího počtu bodů dle §12 citovaného stavovského předpisu, je uchazeč: Mgr. Václav Vlášek.

■ **3. 12. 2024 – 1/24/P04**

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Praha 2 po soudním exekutorovi JUDr. Aleši Bayerovi, kterému zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 31. 3. 2025.

■ **3. 12. 2024 – 2/24/P04**

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Praha 8 po soudním exekutorovi JUDr. Ivanu Erbenovi, kterému zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 30. 4. 2025.

■ **3. 12. 2024 – 3/24/P04**

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Praha-východ po soudním exekutorovi JUDr. Marcelu Smékalovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 6. 10. 2024.

■ **3. 12. 2024 – 4/24/P04**

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Jihlava po soudním exekutorovi Mgr. Radku Karafiátovi, kterému zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 30. 4. 2025.

■ **3. 12. 2024 – 5/24/P04**

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Uherské Hradiště po soudním exekutorovi Mgr. Pavlu Hanáčkovi, kterému zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 30. 4. 2025.

Abstracts

Mgr. Ing. Antonín Toman

Low-fat enforcement I

The enforcement procedure has become an extraordinarily complicated and burdensome process in the consequence of dozens of ad hoc amendments of a rather un-systematic nature. The appeal to significantly revise the norms of the enforcement law must therefore be taken as a challenge and the " thrown gauntlet " must be picked up. The article discusses how to initiate incremental revisions. According to the author, it is necessary to start with enforcement procedures in which a low-value obligation is enforced and to create a more lightweight alternative to today's process. The first part of the article, which is included in this edition, is more an introduction to the discussion, setting out the theoretical background to the process of 'low-fat enforcement'.

p. 11

Mgr. Ing. Lucie Bártová, the Notary in Frýdek-Místek and Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.

Third of the notes on the concurrence of the inheritance and execution proceedings

In this part of the series we focus on a situation when the property consists of not insignificant assets but there are also debts that exceeds the value of such property. Certainly, the heirs in the case of a special preference of inherited property can use the institute of reservation of assets and pay off the debts up to the value of the property. The won't gain anything value-wise but they will retain their family property. Such situation is rather exceptional.

p. 17

JUDr. Peter Stodola, Ph.D. and Mgr. Michaela Martincová

Coercive methods in the Slovak Execution Code

Modern technologies, financial products, neobanks, cryptocurrencies, ever increasing sum of the non-seizable amount of wages in the enforcement proceedings and also some of the legal institutes allow an ever larger group of debtors to manage their assets effectively so that their property is practically undetectable by the Judicial Officer and unseizable by any execution method. In this context a question arose about how to force the debtors to fulfill at least some of their duties that have a special meaning to the execution proceedings. The Slovak legislator has responded to this question by incorporating a legislation on coercive methods. How successful is this legislation we will try to analyze in this article.

p. 31

Table of contents

1	EDITORIAL	3
2	ABSTRACTS	6
3	INTERVIEW	
	Notaries and Judicial Officers: Inspiring synergy of key pillars of Czech Justice Mgr. Ing. Antonín Toman and Mgr. Libor Vaculík	7
4	ARTICLES	
	Low-fat enforcement I Mgr. Ing. Antonín Toman	11
	Third of the notes on the concurrence of the inheritance and execution proceedings Mgr. Ing. Lucie Bártová and Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.	17
	Coercive methods in the Slovak Execution Code JUDr. Peter Stodola, Ph.D. and Mgr. Michaela Martinčová This article is published in the Slovak original with some Slovak dictionary of professional terminology. The Czech version is available at www.ekcr.cz .	31
	Meeting of fraternal chambers the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic and Chamber of judicial officers of the Slovak Republic – October 2024	42
	Annual review of the jurisprudence of the Constitutional Court JUDr. Lenka Pekařová	47
5	JURISPRUDENCE	
	Court rulings on executions Mgr. David Hozman	53
6	FROM HISTORY	
	It happened... JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	63
7	NEWS FROM THE CHAMBER	
	Joint seminar of the UIHJ and CEPEJ: Artificial Intelligence in Justice and Debt Recovery Mgr. Tomáš Tunkl	64
	International cooperation of Judicial Officers: the Permanent Councils of the UEHJ and UIHJ bring new impulses and projects Mgr. Tomáš Tunkl	66
	The Convention of Czech Lawyers 2025 Will the digital age benefit justice? Mgr. Jan Mlynářčík	68
	From the meetings of the presidium of the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic Mgr. Petr Prokop Ustohal	70
8	ABSTRACTS	72

Tiráž

Šedesáté číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy.
04/2024. Praha:
Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx.
MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská
republika)
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská
republika)
prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
Mgr. Jan Mlynarčík
Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.
Mgr. Pavel Tintěra
Mgr. Ing. Antonín Toman
Mgr. Petr Prokop Ustohal
Mgr. Andrea Říhová, LL.M.
Mgr. Libor Vaculík

redakce

Silvie Kratochvílová
Dana Chalupová
Mgr. Olga Černá

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy, Anglická 20
120 00 Praha 2

kontakt

Tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

dhMedia, s.r.o.
Zdarma
Náklad 800 ks
Vychází čtvrtletně
Datum vydání – 31. 12. 2024

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy produkuje, vydává a distribuuje Exekutorská komora České republiky.

Časopis je dostupný také v ASPI.

CENTRÁLNÍ DESKA ŠETŘÍ PENÍZE EXEKUTORŮ

UŽ JSTE JI VYZKOUŠELI?

Ověřte si u svého dodavatele softwaru, zda vám zpřístupnil **Centrální desku**.

Její užitím **ušetříte náklady svého úřadu**.

Je pro vás **ZCELA ZDARMA!**

Centrální deska představuje jednotné, jednoduché a moderní řešení pro automatizované vyvěšování písemností jak na Centrální úřední desce (§ 125a ex.ř.), tak na Lokální desce soudního exekutora, která je veřejnosti k nahlížení v sídle vašeho úřadu.

VÝHODY CENTRÁLNÍ DESKY

VŠE NA JEDNOM MÍSTĚ Centrální deska plně nahrazuje jednotlivé úřední desky soudních exekutorů. Centrální deska navíc slouží i k povinnému vyvěšování výzev podle § 56a a § 56b ex.ř. Pokud má exekutor povinnost podle zákona vyvěšovat výzvy podle § 56a a § 56b ex.ř., je nasnadě spojit příjemné s užitečným a vyvěšovat zde i ostatní písemnosti, které musí být vyvěšeny způsobem umožňujícím dálkový přístup.

BEZPEČNOST Po stránce technické i bezpečnostní dostávají obě desky všem požadavkům a nejnovějším standardům.

INTEGRITA Oba moduly splňují veškeré zákonné požadavky. Pracují bez zásahu do vyvěšovaného souboru a bez porušení integrity vyvěšovaného dokumentu. Samozřejmostí je otestované napojení na běžné informační systémy soudních exekutorů.

CENTRÁLNÍ ŘEŠENÍ Mizí závislost na externích dodavatelích, případně náklady na vývoj a udržování vlastních in-house řešení.

ZCELA ZDARMA Exekutorská komora vyvinula toto řešení exkluzivně na míru exekutorským úřadům a nabízí ho bez jakýchkoliv poplatků. Na rozdíl od komerčních produktů třetích stran jej můžete využívat zcela zdarma, a to prostřednictvím přihlašovacích údajů, které již nyní máte k dispozici pro účely vyvěšování na povinném modulu „Centrální úřední deska“.

www.centralnideska.cz

Pevně věříme, že toto jednotné řešení zjednoduší plnění vašich povinností a v nynější ekonomicky náročné době uspoří náklady, které musíte zbytečně vynakládat za služby třetích stran. Ověřte si tedy u svého dodavatele softwaru přístup na Centrální desku.

Neváhejte se na nás obrátit s jakýmkoliv dotazem.

tel. +420 210 311 000 (Helpdesk)

e-mail: admin@centralnideska.cz

CENTRÁLNÍ ÚŘEDNÍ DESKA

- zdarma pro všechny exekutory -

www.centralnideska.cz

vše na jednom místě | integrita | bezpečnost
centrální řešení | zcela zdarma

tel. +420 210 311 000 (Helpdesk)

e-mail: admin@centralnideska.cz